नगर शिक्षा योजना

(आ.व.२०७८/०७९-२०८७/०८८)

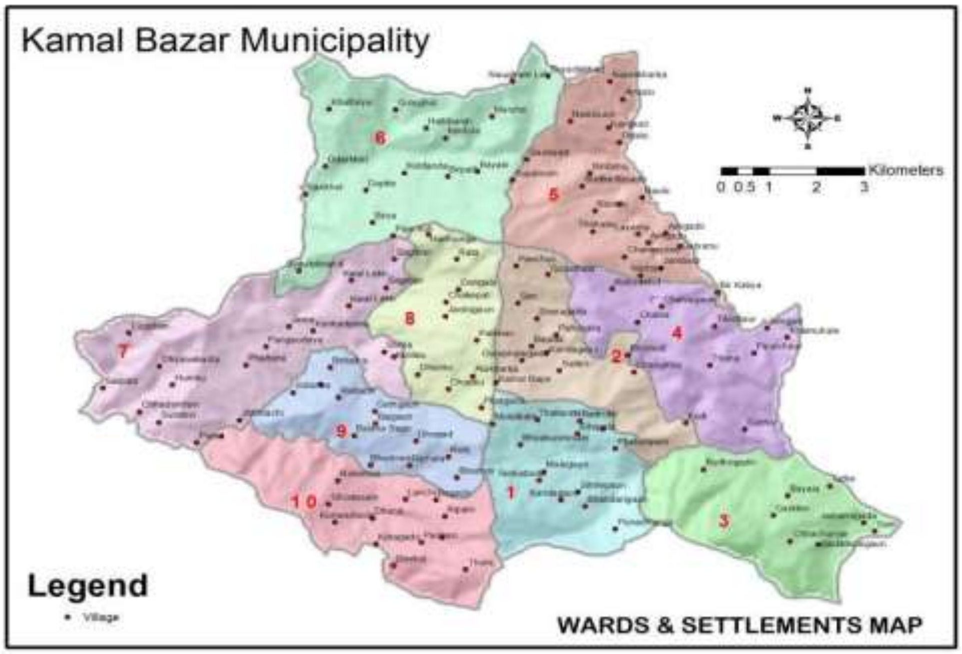

कमलबजार नगरपालिका

1==1 sfo{sf/L ;f/f+z

s'g} klg sfo{qmd sfof{Gjogdf of]hgfn] h] h:tf] :yfg kfpg'kg]{ xf] ;f] gkfP Tof] sfo{qmd g} c;kmn x'g hfG% .To;}n] व्यवस्थित र योजनाबद्ध विकासका लागि सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष संलग्नता /x]sf] / तथ्यमा आधारित Pjd\ कार्यान्वयन योग्य योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ । यसै सन्दर्भमा नेपालको परिबर्तित राजनीतिक र प्रशासनिक तीन तहको राज्य पुनः संरचना तथा नयाँ संविधान अनुरुप हुने गरी sdnahf/ नगरपालिका अछामले पनि गुणस्तरीय एवम् सर्वसुलभ विद्यालय शिक्षाको विकास र सुधारका लागि प्रस्तुत शिक्षा क्षेत्रको योजना (२०७८.79-२०८७.88) तयार गरिएको छ । यस योजना निर्माणका क्रममा gu/ lzIff ;ldlt, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, प्रधानाध्यापक, शिक्षक, शिक्षाप्रेमीहरु, सामाजसेवी, राजनितिज्ञ लगायतको अन्तर्क्रियाबाट विद्यालय शिक्षाका विद्यमान समस्या, अवसर र चुनौती पहिचान तथा समस्या समाधानका लागि सुझाबहरु संकलन गरिएको छ । सरोकारवालाहरुको अन्तरक्रियाबाट विद्यालय शिक्षा क्षेत्रमा भौतिक सुविधा, जनशक्ति व्यवस्थापन, विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धी, शिक्षक पेसागत सहयोग, अभिभावकहरुको विद्यालय व्यवस्थापनमा सक्रियता र भौतिक तथा आर्थिक लगायतका पक्षमा मुख्यतयाः समस्या औल्याएको छ ।

यस शिक्षा क्षेत्रको योजनाले sdnahf/ नगरपालिकामा /x]sf lzIff If]q;+u ;DalGwt leleGg I]fqx?, परम्परा देखी हालको शिक्षाको विकास क्रम, नगरपालिकाको शैक्षिक तथ्यांक सहितको विवरण र विद्यमान अवस्था एबम् आगामी दिनमा विद्यालय शिक्षाका क्षेत्रमा गर्नुपर्ने रणनीतिक क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरु समेटेको छ । योजना दस्ताबेजमा टड्कारोको रुपमा पहिचान गरिएका समस्याहरु समाधानका लागि चुनौतिहरु पहिचान गरी सामाधानका लागि उद्धेश्य,

कार्ययोजना, र विद्यालय शिक्षाको विकास र अपेक्षित सुधार गर्न मुख्य मुख्य रणनीतिक क्रियाकलापहरु प्रस्तुत गरिएको छ । यो शिक्षा क्षेत्रको एक ऐतिहासिक र मार्गदर्शक दस्ताबेजका रुपमा रहेको छ । यस योजनाको सफल कार्यान्वयनले sdnahf/ नगरपालिकाको शिक्षा क्षेत्रमा अनुकरणीय सुधार हुने अपेक्षा गरिएको छ । यसको कार्यान्वयनका क्रममा हासिल हुने अनुभवका आधारमा निरन्तर परिमार्जन गरिदै लगिने भएकोले सरोकारवाला, कार्यान्वयनकर्ता र विज्ञहरुवाट निरन्तर सिर्जनात्मक सुझाबको अपेक्षा गरिएको छ ।

परिच्देदः १ परिचयः

नेपाली जनताको आफुद्धारा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु मार्फत जनताका चाहाना भावानाहरु मुखरित हुने हिसाबले संविधान निर्माण गरी कार्यान्वयन मार्फत राष्ट्रको विकास र समृद्धिलाई गति प्रदान गर्ने शताब्दीऔं देखिको आकांक्षालाई मुर्त रुप दिदै संविधान सभामार्फत बिक्रम सम्बत् २०७२ साल असोज ३ गते लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान जारी भएको छ।

नेपालको संविधानले संघ,प्रदेश र स्थानीय गरि तीन तहको सरकारको व्यवस्था गरे अनुरुप स्थानीय सरकारका रुपमा गाउँपालिका र नगरपालिकालाई उल्लेख गरेको छ । संविधान को अनुसुचि ८ ले स्थानिय तहको अधिकारको सुचि मा स्थानिय स्तरका विकास योजना तथा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । त्यसै गरि स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले गाउँपालिक ातथा नगरपालिकाले स्थानीयस्तरको विकासका लागि आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै स्थानिय तहले यस्ता प्रकारका योजना बनाउँदा नेपाल सरकार र प्रदेश

सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिई आवधिक तथा बार्षिक योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ।

नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रका विषयमा आफ्नो मापदण्ड तथा कार्यविधि बनाई अल्पकालिन, मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नसक्ने प्रावधान अनुरुप स्थानीय तहको विकास तथा वार्षिक योजनालाई दिशानिर्देश गर्न आवधिक योजनाको आवश्यकता पर्दछ ।

सहभागितामूलक योजनातर्जुमा प्रक्रियाअवलम्वन गरि एकीकृत स्वरुपको आवधिक योजनातर्जुमा गर्ने र सोको आधारमा बार्षिक योजनातथा बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाइ सुदृढ गर्न यो आवधिक योजनानिर्माण गरिएको छ । यस शिक्षा योजनाले आगामी १० बर्षमा शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर सुधार तथा यस नगरपालिकाको समग्र शैक्षिकविकासकालागिदिशानिर्देश गर्ने छ। साथै आगामीदिनमा यस नगरपालिकाको नतिजामुखी कार्यक्रम योजना बनाउन महत्वपूर्ण मार्गदर्शक दस्तावेज हुनेछ ।

१.२ नगरपालिकाको सन्दर्भ

ऐतिहासीक पृष्ठभुमी :

वि.सं. २०३९ सालपहिले अछाम जिल्लाकामंगलसेन, ओलिगाउँ, जुपु, बन्नातोली, कुन्तिबण्डाली, जनालिबण्डाली, कैलास पारीका ठाउँ लगायतबिभिन्न ठाउँवाट नेपालको तराई क्षेत्र र भारत जाने मानिसहरु पाँचुलीको लेकको बाटो हुदै यस ठाउँलाई मुल बाटो बनाई आवतजावत गर्ने गर्दथे । यहाँको स्थानियवासीहरुले गाई, गोरु बाख्रा र भैंसी चरनको रुपमा यस ठाउँको प्रयोग गरि गोठालाहरु खाली चौरमा बस्ने, खेल्ने गर्दथे । वि.सं. २०३९ साल पछि यसठाउँमा बजुडाका दल बहादुर बिष्टले पहिलो पसलको रुपमा शुरुवात गरेपछि केहि अरु पसलहरु स्थापनाभई सामान्यकिनबेच हुनु थाल्यो । पहिले यस क्षेत्रमा पुरानो भत्किएको ईलाकाप्रहरी कार्यालय अगाडीको भूभागमापानीको तलाउँथियो सो तलाउँलाई वडापोखरा नामले चिनिन्थ्यो, बजारको बिचको भूभागलाई किमडकाट्ना नामले चिनिन्थ्यो भने हालको अस्पताल नजिकैको ठाउँलाई कालापोखरा नामले चिनिन्थ्यो भने हालपोखरी बनी रहेको ठाउँलाई कमलपोखरी भनिन्थ्यो । वि.सं. २०३९ बैशाखमावयालागाउँ पञ्चायतबाट श्री ओम प्रकाश बिष्ट प्रधानपञ्चपदमानिर्वाचित भैसकेपछि उहाँको पहलमा तेतिखेरका जन प्रतिनिधिहरुको बैठक बसीआपसी सल्लाह र सहमतीकाआधारमा कमलपोखरीको नामबाट कमलबजारको नामाकरण गरिए पछि यसलाई कमलबजार भन्नथालिएको हो भन्ने भनाई रहेको छ । स्थानियतहनिर्धारण तथासिफारिस समितिले साविककामुली, बयाला, चाल्सा, सेरा, ढाँकु र मष्टाबण्डाली गा.वि.स.लाई समेटेर कमलवजार

नगरपालिकाको लागिसिफारिस गरेपछि नेपाल सरकारकवाट कमलबजार नामबाट नगरपालिका घोषणा गरिएको थियो ।

१.३. नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

कमलबजार नगरपालिका सुदुरपश्चिमप्रदेश अन्तरगत अछाम जिल्लाको पश्चिम दक्षिण भागमाअवस्थित छ । वि.सं. २०७२ सालभाद्र ३० गतेको नेपाल सरकारको मन्त्रि परिषदको निर्णयबाट अछाम जिल्लाको साविककावयाला, मुली, चाल्सा, ढाँकु शेरा, र मष्टावण्डाली गाविस मिलाएर कमलबजार नगरपालिका घोषणा गरे अनुसार २०७२ सालभाद्र ३०गते विधिवत रुपमा स्थापनाभएको हो । तत्कालिन रुपमाकमलबजार नगरपालिकालाई १० वटा वडामा बिभाजित गरिएको थियो । स्थानियतहनिर्धारण तथासिफारिस आयोगको २०७३ सालको सिफारिसका आधारमा नेपाल सरकारले देशभरी ७५३ मध्ये अछाम जिल्लामा १० ओटा स्थानियतहहरु घोषणा गर्दा कमलबजार नगरपालिकामापुनः साविककाविरपथगाविस, कुईका,१ देखि ५ र घोडासैन २, ३,४ र ६ वडा लाई समाबेश गरी १० ओटा वडामा बिभाजिन गरिएको छ । यस नगरपालिलकामा एक राष्ट्रिय विमानस्थल रहेको छ यो सानो विमानस्थलहो र हाल यो संचालनमा छैन । कमलबजार नगरपालिकाको वडा बिभाजनतपशिलबमोजिम गरिएको छ ।

कमलबजार नगरपालिका एक पहाडी नगरपालिकाहो । यो नगरपालिका समुन्द्री सतहको न्यूनतम ६८० मिटरको उचाई देखि अधिकतम २२०० मिटर सम्मको उचाईमा रहेको छ । भौगोलीक रुपमा यो अक्षांश २९.०५३१० उत्तर देखि देशान्तर ८१.३४२५६० पूर्वमा रहेको छ । यस नगरपालिकाको कार्यालय १९०० मिटरको उचाईमा रहेको छ । कमलबजार नगरपालीकाको सिमानापूर्वमा पंन्चदेवलविनायकनगरपालिकापश्चिममामंगलसेन उत्तरमा मंगलसेन नगरपालिका र रामारोसन गाउपालिकातथा दक्षिणमा तुर्माखाँदगाउँपालिका र ढकारी गाउपालिका रहेका छन

१.४ जनसङ्ख्याको विवरण :

कमलवजार नगरपालिका मा वि.सं.२०६८ सालको जनगणना अनुसार कुल घरधुरी संख्या ६६९८ रहेको थियो भने २०७४ सालमा गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार ४५७४ घरधुरी रहेको छ । जनगणना २०६८ अनुसार कमलबजार नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ३२९६९ थियो भने २०७४ सालमा गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार कमलबजार नगरपालिकाको जनसंख्या ३०४००रहेकोछ । कुल जनसंख्यामध्ये महिला १५०५२(४९.९३ प्रतिशत) र पुरुष १५३४८(५०.०७प्रतिशत) रहेका छन् ।
यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

वडा	घरधुरी सर्वेक्षण २०७५	जनगणना २०६८

नं.	घरधुरी	जनसंख्या				घरधुरी	जनसंख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिलाप्रतिशत		महिला	पुरुष	जम्मा
१	५४१	१७०१	१७३७	३४३८		526	1,528	1,251	2,779
२	२८१	९६७	९६१	१९२८		305	819	783	1,602
३	४४६	१५२२	१५०८	३०३०		454	1,297	1,049	2,346
४	५०६	१६७७	१६६०	३३३७		461	1,292	1,272	2,564
५	४८७	१६७८	१७०३	३३८१		500	1,509	1,269	2,778
६	५३६	१७४५	१८७६	३६२१		532	1,488	1,387	2,875
७	५२२	१८०४	१९६०	३७६४		521	1,495	1,221	2,716
८	३९६	१२६३	१२८५	२५४८		356	968	833	1,801
९	३९५	१२१४	१२१३	२४२७		367	1,023	909	1,932
१०	४६४	१४८१	१४४५	२९२६		460	1,271	1,074	2,345 23,738
जम्मा	**४५७४**	**१५०५२**	**१५,३४८**	**३०,४००**		**4,482**	**12,690**	**11,048**	**23738**

स्रोत: केन्द्रियतथ्यांकविभाग, २०६८ तथानगर घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

वडा नं	पहाडी दलित	मधेशी दलित	पहाडी जनजाती र आदीबासी	मधेशीजनजाती र आदीबासी	पहाडी बाह्मण क्षेत्री रठकुरी रसन्यासी	मधेशी बाह्मणक्षेत्रीर राजपुतर्मु स्लम	पहाडी अन्य	मधेशीअन्य	जम्मा
!	1235	8	9	7	3437	2	1	6	4705
@	2124	1	3	3	1628	2	0	0	3761
#	15	0	0	3	1478	1	0	0	1497
$	1112	0	0	0	649	0	1	0	1762
%	522	0	0	1	1741	5	1	1	2271
^	626	0	0	0	1915	1	0	0	2542
&	43	0	0	0	809	3	0	0	855
*	515	0	0	1	1227	1	0	0	1744

(	275	0	0	1	980	1	0	0	1257
!	323	2	1	1	716	1	0	0	1044
hDdf	1235	8	9	7	3437	18	3	8	22484
k|ltzt	31.28	0.05	0.06	0.08	68.40	0.08	0.01	0.04	100

स्रोतःनगर घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

१.५ आर्थिक विकास :

यस नगरपालिकाकानगरबासीहरुको मुख्य पेसा कृषि रहेको छ ।नगर क्षेत्रका झण्डै ८० प्रतिशत जनसंख्या कृषिमानिर्भर छ । नगरपालिकामा ३२.७८ वर्ग कि.मि. खेतीयोग्यजमिन रहेको छ । नगर क्षेत्रमाधान, गहुँ, मकै, कोदो, जौ, फाँपर, कागुनु आदिअन्नहरुको उत्पादन हुन्छ । त्यसैगरी मास, भट्ट, गहत, सिमि ,मुसुरो, सिल्टी, गुराँउस, कलाँ , चनाआदी जस्ता दलहनबालीको पनिउत्पादन रहेको छ । सुन्तला, आँम, ओखर, कागतीनास्पती , केला ,अम्बा, इमिला, जारीम, आरु, आरुबखडा, बिउरो, अनार, अंगुर , तरुल, खरभुजा,अमला,पुणिना,चुकिले,ज्मफु,अम्मटा,लप्सि,जस्ता फलफुलहरु उत्पादनहुने यस क्षेत्रमाआलु, काउली, बन्दा, टमाटर, फर्सि, लौका, चिचिण्डो, पडेउ (पिडालु), पेठो (कुपिन्डो) सिमि , भिडा , भिण्डी, करेला , रायो, मुला(चोतो) पालुङगो, बसाले , सानु करेला,स्कोस , जस्ता तरकारी बालीको उत्पादनहुने गरेको छ । त्यसैगरि मसलावालीहरुमाप्याज, धनियाँ , लसुन, बेसार(हदेलो) , अदुवा , टिमुर ,खुर्सानी , अलैची मेथि,तेजपात,कडिपत्ता , आदीउत्पादन हुन्छ । परम्परागत खेती प्रणाली,कृषिप्राविधिकको अभाव, पर्याप्त सिंचाइ सुविधाको अभाव का कारण निर्वाहमुखीउत्पादनमात्रहुने गरेको देखिन्छ । नगरपालिकाले कृषिउत्पादन वढाउन पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी कामथालेको छ । यस नगरपालिकामापशुपालनकालागि चरन क्षेत्र १७.१४ बर्ग कि.मि. रहेको छ । गाई, भैंसी, वङगुर,वाखातथाकुखुरापालनकालागिउपयुक्त रहेको यस क्षेत्रमा घाँस खेती गर्ने चलन छैन ।

यस नगरपालिकामाउद्यमशीलताकालागि ज्ञान, सीप अभिबृद्धि गर्न सके स्थानियकच्चापदार्थ तथा कृषिमाआधारित सानाउद्योग को प्रसस्तै संभावना रहेको छ । यस नगरक्षेत्रमा सिस्नु प्रशोधनउद्योग चाउमिनउद्योग, फर्निचर उद्योग, ग्रिलउद्योग तथा कुटानी पिसानीकामिलहरुका साथै सुधारिएका घट्टहरु पनि रहेका छन् । पर्यटकिय स्थलको रुपमा मष्टाबण्डाली ,मनकामना, चक्रेश्वरी, बागेश्वरी , मंगलासैनी , देउती बजै , जाल्पा देबी , पान्नीथला वखलढँगा लगाएतकाधार्मीक क्षेत्र तथापाँचुली , बाईकोट , थुम , नौघाटे, देउलीचुला मष्टाबण्डाली , खाछडा झरना बुडीखाल क्वालेख बड्डी अछाम सेरा देवल घोडासेन मुङग्राधारा वोदे थानजाल्पादेवी दक्षिण माहाकाली, कमलपोखरी, वेडछडा खिरछडा ,चाल्सामुलीवागेश्वरी वण्डचाल्सा, आदि पर्यटकिय क्षेत्र रहेका छन । पर्यटनस्थलसम्म पुग्नआवश्यक सुविधातथा सडकको विस्तार हुन जरुरी देखिन्छ । यसका साथै पर्यटकीय क्षेत्रहरुको पुनर्निमाणको आवश्यकतापनि रहेको छ ।

शैक्षिक अवस्था

2=1 साक्षरताको स्थिति

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदको मिति २०७५।०९।१६ गतेको निर्णय, नेपाललाई नै पूर्ण साक्षर घोषणा गर्ने नीति तथा साक्षर नेपाल वर्ष २०७६ को अवधारणापत्रको बुँदा नं. १० (ख) र (च) अनुसार १५ वर्षदेखि ६० वर्ष उमेर समूहका ९५ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर भएमा साक्षर घोषणा गर्ने व्यवस्था भए बमोजिमकमलबजार नगरपालिकाउक्त मापदण्ड पूरा गरी मिति २०७६।१०।२७ साक्षर घोषणा भइसकेको छ। कमलबजार नगरपालिका अछामको साक्षर घोषणा सम्बन्धी प्रतिवेदन २०७६ अनुसार यस नगरपालिकाको साक्षरताको स्थिति निम्नअनुसार रहेको छ।

कमलबजार नगरपालिका अछामको साक्षरताको अवस्था :(स्रोत : साक्षरकमलबजार घोषणाप्रतिवेदन २०७६)

वडा नं.	साक्षरवडा घोषणा सम्म उमेर अनुसारको जनसंख्या			जम्मा	१५ देखि ६० को साक्षर	१५ देखि ६० को निरक्षर	साक्षरता प्रतिशत
	० देखि १५	१५ देखि ६०	६० भन्दामाथि				
१	१०८१	१५१०	२५९	२८५०	१४८८	१२	९८.५४
२	५४७	८४८	१७९	१५७४	८२५	१०	९७.२९
३	१०५५	१५५२	२०८	२८१५	१५३७	१५	९९.०३
४	९०८	१२५०	२४७	२४०५	१२३१	२९	९८.४८
५	१२२२	१७१५	२१७	३१५४	१६६०	३५	९६.७९
६	१२५२	१५१२	११७	२८८१	१४९३	१८	९८.७४
७	११२७	१५९७	२०१	२९२५	१५७४	३३	९८.५६
८	७५०	१३२७	१६२	२२३९	१२९३	३४	९७.४४
९	८६४	१३०६	८६	२२५६	१२६६	४०	९६.९४
१०	९९३	१४७९	१६७	२६३९	१४५३	२६	९८.२४
जम्मा	९७९९	१४०९६	१८४३	२५७३८	१३८२०	२५२	९८.०४

यस नगरपालिकामासाक्षारताको आधारमा जनसंख्याको विवरण :

विवरण	संख्या	प्रतिशत
साक्षरता		
लैड्गिकताको आधारमा		
महिला	१२४०९	९५
पुरुष	१२३०१	९९.५४
उमेरको आधारमा		
६ उमेर		

महिला	३४९०	९९.५
पुरुष	३५५४	१००
१५ उमेर		
महिला	३३१०	९४
पुरुष	३४००	९९
१५(४५ उमेर		
महिला	११०५	९८
पुरुष	१०९९	१००
जनजातिका आधारमा ९६ उमेर०		
ब्राम्हणरक्षेत्री	१६४५१	९९
दलित	४३५६	९४
जनजाति	०	
मधेसी	०	
मुस्लिम	०	
अन्य	०	

सिकाई केन्द्र तथा बैकल्पिकविद्यालयको विवरण

क.सं.	सामुदायिकसिकाई केन्द्रको नाम	ठेगाना	सेवा क्षेत्र
१	कमलबजार सामुदायिक सिकाइ केन्द|	क्मलबजार २, अछाम	क्मलबजार वडा नं.१,२,३
२	सिर्जनशील सामुदायिक सिकाइ केन्द|	क्मलबजार ६, अछाम	क्मलबजार वडा नं.४,५६
३	बड्डीअछाम सामुदायिक सिकाइ केन्द|	क्मलबजार ७, अछाम	क्मलबजार वडा नं.७,१०
४	आदर्श सामुदायिक सिकाइ केन्द|	क्मलबजार ८, अछाम	क्मलबजार वडा नं.८,९

२२ जनशक्तिको व्यवस्थापन

स्थानीय तहको संगठन सरचनामा शिक्षा क्षेत्रको अवस्था तथा जनशक्तिको अवस्था:

कमलबजार नगरपालिका,अछामकोशाखाको रुपमा रहेको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा शाखा प्रमुखको रुपमा अधिकृत छैटौं (शिक्षा) तहको कर्मचारी कार्यरत छन भने निजको मातहतमा स्रोतव्यक्ति १ जना ,प्राविधिक सहायक १ जना र १ जना सहयोगी कर्मचारी कार्यरत रहेका छन। यस नगरपालिका अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयमा निम्नअनुसारका दरबन्दी र जनशक्ति कार्यरत रहेका छन :

२.२.१ शिक्षकव्यवस्थापन र विकास

परिचय

शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तरीयता कायमकालागिशिक्षकको व्यवस्थापनतथादक्षताअभिवृद्धि गर्न आवश्यकता छ। समयसंगको मागसंगै शिक्षकलाई समय सान्भदर्भिक, पेशाप्रतिदक्षताअभिवृद्धि गर्न साथै आकर्षित गर्न तथाकक्षाकोठा तथाबाहिरको शिक्षण क्रियाकलापलाई प्रभावकारी बनाउनकालागि जरुरी देखिन्छ। साथै आवश्यकतानुसार शिक्षको व्यवस्थापन गरी दरबन्दीमिलानतथा समायोजन गरी सबै विद्यालयमापर्याप्त मात्रामाशिक्षको व्यवस्थापन गर्नु आवश्यकता रहको छ।

वि.सं. २०२८ सालमानयाँशिक्षा योजनासँगसँगै शिक्षा ऐन २०२८ ले शिक्षकबन्नतालिमअनिवार्य बनायो । शिक्षाशास्त्रअध्ययन संस्थानले आई.एड., बी.एड. र एक वर्षे बी.एड. एवम् एम.एड. जस्ता पूर्वसेवाकालीनतालिम सञ्चालन गरेको थियो भने शिक्षामन्त्रालयले शिक्षकहरूलाई छात्रवृत्तिदिएर यिनै कार्यक्रमहरूमा सामेल गराई सेवाकालीनतालिमको रूपसमेत दिइएको थियो । त्यस्तै प्राथमिकशिक्षकहरूकालागि सेवाकालीनतालिममा ए लेभल, बी लेभल, तत्स्थानीयतालिम, दूर शिक्षण कार्यक्रम, दुर्गमक्षेत्र महिलाशिक्षिकातालिम र माध्यमिकशिक्षामाआधारित तालिमहरू सञ्चालनभए ।

यस कमलबजारमा नगरपालिकामाजम्मा १६४ जनाशिक्षककार्यरत रहेका छन जसमा ३५ महिलातथा १२९ पुरुष रहेका छन।

शिक्षकव्यस्थापन र विकासकालागि यस नगरपालिकामाबिभिन्नकिसिमको चुनौतहरुको रहेको छ। तीचुनौतीलाई अवसरमा परिणत गर्दै शिक्षकव्यवस्थापनतथाविकासकालागिबिभिन्नप्रयास गरिने छ।

वर्तमान अवस्था

- आवश्यक संख्यामाविषयगत दरबन्दिनहुनु ।
- योग्यता र क्षमताकाआधारमा प्र. अ. नियुक्तिनहुनु ।
- विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षक दरबन्दिमिलाउननसक्नु ।
- शिक्षकलाई समय -समयमातालिमको व्यवस्थापन गर्न नसक्नु
- विद्यालयमा सुपरीवेक्षण ,अनुगमन र मूल्याकंनमाध्याननदिनु ।
- कक्षा कोठा भित्रशिक्षकको प्रस्तुतीकमजोर र फितलो रहनु ।
- विद्यालयको आन्तरिक स्रोतबाट र न.पा. ले दिएको अनुदानमा राखेका शिक्षक का साथै विद्यालय कर्मचारी र बालविकास सहजकर्ताको तलवमानकमहुनु ।

- शिक्षण सिकाइकार्यमा सूचनातथाप्रविधीप्रयोग नहुनु ।

उद्देश्य

१. शिक्षकको व्यवस्थापनाशिक्षकको छनौट, नियुक्तितथापर्याप्त दरबन्दीको व्यवस्थापन गर्नु ।
२. शिक्षकको पेशागतविकासकालागिक्षमताविकास गर्नु।
३. शिक्षक पेशागततथा निरन्तर पेसागत सहयता प्रणाली स्थापना गर्नु।
४. शिक्षकलाई प्रोत्सहन, निरन्तर सहयोग, पेशागतविकास मार्फत अभप्ररित गर्नु।

रणनीति

१. शिक्षकव्यवस्थापनतथा दरबन्दीव्यवस्थापनकालागि मापदण्ड तयार गरी लागु गरिने छ।
२. शिक्षकविद्यार्थीको अनुपातको आधारमा तहगत,क्षेत्रगत र विषयगत रुपमाशिक्षक दरबन्दिमिलान/दरबन्दीपुनर्वितरण तथाथप गरिने छ।
३. शिक्षकको विद्यालयमाउपस्थिति,नियमितता र कार्यसम्पादनमा सुधार गरी नतिजामुखी गुणस्तरीय सेवाप्रवाह गर्नका लागिप्ररित तथाजबाबदेहीबनाईनेछ।
४. शिक्षकको पेशातगक्षमताअभिवृद्धिका लागितालिम, अभिमुखीकरण, सिकाई आदनप्रदान जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
५. शिक्षकको पेशागतविकासकालागि प्रअद्धारा सहयोग तथा सहजीकरण गरिनेछ ।
६. कार्यसम्पादनतथामुल्याङनकाआधारमा उत्कृष्ट शिक्षक छनौट गरी सम्मान गरिने छ।
७. शिक्षकतथा शिक्षण सिकाइकार्यलाई सूचनातथाप्रविधीसँग जोडिनेछ ।
८. प्रारम्भिकबालविकास शिक्षा र कक्षा १ देखि ३ सम्म लागिकक्षा १२ पास उतीर्ण गरेको, ४ देखि ८ का लागि स्नातकतह उतीर्ण गरेको र कक्षा ९ देखि १२ का लागि स्नातकोत्तर उतीर्ण गरेको शिक्षकको योग्यताअद्यावधिक गरिनेछ।
९. आवश्यकतानुसार शिक्षको सेवा, शर्त तथा सुविधामा पुरावलोकन गरी समायानुकुलबनाईनेछ।

उपलब्धीः

१. विभिन्नतहकाशिक्षकमाप्रवेशकालागिहालको न्युतम् शैक्षिक योग्यतापुनरावलोकन तथा सुधार भएको हुने।
२. शिक्षकको उपस्थिति, शिक्षण विधि र कार्यसम्पादनमा सुधार भएको हुने।
३. आवश्यकतानुसार दरबन्दीमिलानभई शैक्षिक गुणस्तरमा सहयोग पुगेको हुने।
४. शिक्षकको पेशागतक्षमताविकास भएको हुने।
५. प्रभावकारी शिक्षण तथाशिक्षाको गुणस्तर सुधार भएको हुने।

2=2=1**सामुदायिक विद्यालयमाकार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको संख्यात्मक विवरणः**

स्वीकृत दरबन्दीमा कार्यरत	राहत	क प्रशिक्ष	ख	संघीय अनुदान	नगर अनुदान	विकास सहजक	सहयो	निजी	हेर	जम्मा	कैफियत	

स्थायी	अस्थायी												
८५	१५	१०१	९	११	८	४९	५०	४६	२९	१०	४१३		

क.सं.	विवरण	स.का	कार्यालय सहायक	कार्यालय सहयोगी	प्रा.वि	नि.मा.वि	मा.वि	df=lj 11/12	कैफियत
१	नगरपालिकाअनुदान	१	०	०	१५	२८	१५	०	
२	दरबन्दी	४९	११	४६	७१	१६	८	८	
३	राहत	०		०	४६	२३	१८	८	
४	प्राविधिकधार	०	०	०	०			८	
	जम्मा	५०	११	४६					

२.२.२ विद्यार्थी विवरण

शैक्षिक सत्र २०७७ सालअनुसार जम्मातथातहगत रुपमाभर्ना भएकाबालवालिकाको संख्यातलउल्लेख गरिएको छ।

त्ह	सामुदायिक विद्यालय				संस्थागत विद्यालय		
	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा
प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र							८९
आधारभुततह(कक्षा १ देखि ३)							७३
आधारभुततह(कक्षा १ देखि ५)							२४
आधारभुततह(कक्षा ६ देखि ८)							९
माध्यमिकतह (९,१०							
माध्यमिकतह (११,१२							

स्रोत नगरपालिकाको IEMIS २०७७

त्ह	जातजातिविवरण							
	ब्राहमण/क्षेत्री		जनजाति		दलित		अन्य	
आधारभुततह(कक्षा १ देखि ३)	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
आधारभुततह(कक्षा १ देखि ५)	1007	854	1	0	566	604	6	1
आधारभुततह(कक्षा ६ देखि ८)	1542	1309	2	0	867	868	7	1
माध्यमिकतह (९ देखि १२)	785	738	1	1	290	364	8	4

hDdf	३३३४	२९०१	४	१	१७२३	१८३६	२१	६

;|f]t gu/kflnsfsf] IEMIS २०७६

२.२.३विद्यालयमा शिक्षण सिकाइवातावरण

	बालविकास	प्रारम्भिककक्षा (कक्षा १-३)	प्राथमिक (कक्षा १-५)	निम्नमाध्यमिक (कक्षा ६-८)	माध्यमिक (कक्षा ९-१०)	उच्चमाध्यमिक (कक्षा ११-१२)	जम्मा
जम्मा छापामय कक्षा	१४	१०	५	०	०	०	२९
पढाइ कुना (कम्तिमा ५० किताब संख्याभएको)	१४	१०	५	०	०	०	२९
पुस्तकालय	०	०	०	४	१०	४	१४
शिक्षण सिकाइको लागि कम्प्यूटर प्रयोगशाला	०	०	०	०	१०	४	१४
शिक्षण सिकाइको लागि विज्ञान प्रयोगशाला	०	०	०	०	१०	४	१४
Multimedia	०	०	०	०	०	०	०
Interactive board	०	०	०	०	०	०	०
अन्य	०	०	०	०	०	०	०

3.भौतिक पूर्वाधारको अवस्था :

यस नगरपालिकाको सवै वडाहरुलाई कच्ची सडकले छोएकोले विद्यालयका भौतिक संरचना निर्माण गर्न केही मात्रामा सहजता भए तापनि बर्षायाम सुरु हुने वित्तिक्कै सडक वन्द हुने भएकाले भौतिक विकासमा अवरोध भइरहन्छ । पालिकाका मुख्य मुख्य बजार क्षेत्रमा विद्युत आपुर्ति भए तापनि सबै गाँउ टोलमा विद्युतको व्यवस्था नभएकाले आधुनिक प्रविधिमैत्री संरचनाहरुको कमि छ। विद्युतको व्यवस्था भएका विद्यालयहरुमा विद्युतको प्रयोग तथा अन्यमा वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गरी इन्टरनेट सेवा विस्तार गरिए तापनी राम्रोसँग प्रभावकारी हुन सकिरहेको छैन। विद्यार्थी संख्याका आधारमा प्रयाप्त कक्षाकोठाको अभाव छ भने भएका संरचना पनि पुराना प्रकृतिका भएकाले पठनपाठनमा असहजता हुने गरेको छ। सबै विद्यालयमा शौचालयको व्यवस्था भएको भएता पनि प्रयाप्त पानीको व्यवस्था नहुँदा शौचालयको प्रयोगमा समस्या भएको पाइन्छ । स्रोत साधनको सिमितता भए तापनि अधिकतम सदुपयोग गरी अपेक्षित उपलब्धी

हाँसिल गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । यस नगरपालिका अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा भएका भौतिक संरचनाहरुको विवरण निम्नअनुसार रहेको छ :

31 भौतिक पूर्वाधारको विवरण:

क्र. स.	वडा नं.	IEMIS CODE	विद्यालयको नाम	भवन		कक्षाकोठा		शौचालय		विज्ञान प्रयोगशाला	पुस्तकालय	ICT LAB	स्कूल बस	इन्टरनेट
				कच्ची	पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची	पक्की					
कुल जम्मा				११९	४६	२७९	१३३	५५	२०	६	१४	४	०	

३.२विद्यालययको भौतिक संरचनातथाशौचालयतथाखानेपानीको अवस्था

विवरण	संख्या
जम्माशौचालय	७५
किशोरी मैत्रीशौचालय	३१
खानेपानी	३८
विद्युतको सेवाविस्तार	८
इन्टरनेटको विस्तार	१०
खेलकुद मैदान	३१
बुक कर्नर कक्षा १ देखि ३	४६
विज्ञान प्रयोशला	१०
कम्प्युटर प्रयोशला	१०
पुस्तकालय	१४
पुस्तकालयमाभएका पुस्तकको संख्या	३०६२
प्राथमिकउपचार सुविधा	२१
जम्माभवन	१६५
कम्याउण्ड	१४

	सामुदायिक		निजी	
	उपलब्धता	संख्या	उपलब्धता	संख्या
भवनको किसिम				
जम्माभवन		१६५		२
जम्मा कक्षाकोठा		४१२		६
पक्की कक्षाकोठा		२७९		०
पढाइ कुनारपुस्तकालय		१५		
कम्तीमा ५० किताव संख्या भएको		१५		०
प्रयोगशाला		१०		०
पुस्तकालय		१४		०
विज्ञान प्रयोगशाला		१०		०
कम्प्यूटर प्रयोगशाला		१०		०
इन्टरनेट सुविधा भएको		१०		०
वातावरण				०
खेलकूद मैदान		४६		१
पर्खाल घेरावार		२०		०
पक्की		२०		०
कच्ची		०		०
तारबार		०		०
स्थानिय सामग्रीले बारेको		०		०
शौचालय		५५		३
छात्रा शौचालय		१०		१
छात्र शौचालय		४०		१
महिला शिक्षक शौचालय		५		१
पुरुष शिक्षक शौचालय		५		१
पिउने पानीको व्यवस्था		२३		१
धाराको पानी		२३		१
इनार तथा ट्युबवेल		०		०
अन्य				०
प्राथमिक उपचार सहायतारसुविधा		१०		०
विजुली				छ
विद्यालयको आय स्रोत				
आफ्नै		४६		छ
नभएको		०		
अन्य				

३.३ विद्यालय शिक्षाकामुख्य क्षेत्रकामुख्यचुनौतीहरु

- धेरै प्रारम्भिकबालविकास केन्द्रले न्युतम मापदण्ड पुरा गरिएको देखिएको छैन यसकालागि यस नगरपालिकाले बालविकास केन्द्रको गुणस्तर सुधार गर्नका लागिबिभिन्नकार्यक्रम संचालन गरी गुणस्तर सुधार गरिने छ।
- सबै बालवालिकाविशेष गरी जोखिमा रहेका तथाअपाङगबालवालिकाहरु बालविकास केन्द्रको पहुँमाआउन सकिरहेका छैन र यसकालागिनगरपालिकाले सबै बालवालिकाको प्रारिम्भक बालविकास केन्द्रमापहुँच सुनिश्चित गर्नेछ।
- आधारभुततहकाविद्यालयले न्युनतमआवश्यकताहरु पुरा गरेको देखिदैन।
- आधारभुततहमानिःशुल्कतथाअनिवार्य शिक्षाप्रभावकारी रुपमाकार्यान्वयनभएको छैन।
- विद्यालय छोड्ने, कक्षा दोहोऱ्याउने दर धेरै हुनु।
- आधारभुततह पुरा गर्ने बालवालिकाको संख्यान्युनहुनु।
- जोखिमा रहेका, भौगालिक विकटा तथाअपाङगबालवालिकाविद्यालयको पहुँचभन्दाबाहिर हुनु।
- सबै विद्यालयको भौतिकतथा शैक्षिकवातावरण बालमैत्रीतथासिकाई वातावरणको कमी।
- आधारभुततहमाबालवालिकाको सिकाई उपलब्धीएकदमै न्युनहुनु।
- माध्यमिकतहको शिक्षाअनिवार्य प्रभावकारी कार्यान्वयननहुनु।
- सबै विद्यालयमा सुचना, प्रविधितथा सञ्चारको पहुँच छैन।
- माध्यमिकतहमाप्राविधिकशिक्षाको पहुचँ, विस्तार तथा गुणस्तरमा अभिवृद्धि गरी प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षालाई सर्वसुलभ बनाउने।

३.४ विद्यालय शिक्षाकाअवसरहरु

- आधारभुततहको शिक्षानिःशुल्कतथाअनिवार्य सुनिचित गरिएको छ। यसकालागि संवैधानिकतथानीतिगतव्यवस्था तय भएको।
- स्थानीयतहलाई माध्यमिकशिक्षा सम्मको व्यवस्थापन गर्नका लागिअधिकार प्रत्योजन गरिएको छ। र स्थानीयतहले नै आफ्नो क्षेत्र अधिकार भित्र पर्ने गरी शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्नका लागिनीतिनियमतथाकार्यक्रमबनाउन सक्ने।

परिच्छेद २:
नगरपालिकाको योजनानिर्माणको सन्दर्भ र औचित्य

२.१ सन्दर्भ र औचित्यः

नेपालको संविधान २०७२ जारि भएपश्चात देश संघिय गणतन्त्रात्मक राज्यव्यवस्थामाप्रवेश गरे अनुरुपहाल देशमातीनतहको सरकार क्रियाशिल रहेको छन। नेपालको संविधानले शिक्षालाई समानता,

समावेशीशिक्षातथाशिक्षालाई मौलिकहकको रुपमा स्थापित गरेको छ। संविधानको मर्मलाई व्यवहारिक कार्यान्वयन गर्नका लागिशिक्षा सम्बन्धिनीतिनियमतथा ऐन बनेका छन जस्तै निःशुःकतथाअनिवार्य आधारभुतशिक्षा ऐन २०७५ तथा यस सम्बन्धिनियमावली २०७७कार्यान्वयनमाआएको छ भने बालअधिकार सन्धीले पनिशिक्षालगायतबालबालिकाको हकरुलाई प्रत्याभुत गरेको छन। राष्ट्रिय शिक्षानिती २०७६ ले पनि संवैधानिकशिक्षा क्षेत्रको सुधारका लागिनितीगतव्यवस्था गरेको छ।

नेपालकोसंविधानलेसंघ,प्रदेश र ,स्थानीयसरकारकोव्यवस्थागरेअनुरुपस्थानीयसरकारको रुपमा गाँउपालिका र नगरपालिकाको व्यवस्था गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीमा स्थानीय स्तरको योजना तर्जुमा तथा वजेट तर्जुमा,कार्यान्वयन रअनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरिएको छ । त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले गाँउपालिका र नगरपालिकाले स्थानीय तहको विकासका लागि आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा आवधिक,वार्षिक, रणनीतिक,क्षेत्रगत,मध्यकालीन तथा दिर्घकालीन योजना निर्माण गरी लागु गर्ने व्यवस्था गरेको छ।

संविधानले नेपाल जनतालाई अधिकार सम्पन्न गराउने उद्धेश्यका साथ भाग ३ अन्तरगतविभिन्न ३१ वटा नागरिकहरुको अधिकारको हकहरुको प्रबन्ध गरेको छ भने संविधानको धारा ४८ मा नागरिकहरुले राज्यप्रतिवहन गर्नुपर्ने केहीकर्तव्यहरुको समेत व्यवस्था गरी नागरिकहरुलाई राज्यप्रतिजिम्मेवार बनाउने प्रयास गरेको देखिन्छ।

नेपाल संघिय लोकतान्त्रित गणतन्त्र स्थापना भएपछि देशको शासन प्रणाली संघीय संरचना अनुरुपमतीनतहको सरकार क्रियाशील रहेको छ भने शिक्षा क्षेत्रको प्रशासनतथाव्यवस्थापन सम्बन्धिकार्यहरु पनितीनै सरकारको जिम्मेवारी पर्ने गरी बाँडफाड गरिएको छ। आधारभुत र माध्यमिकशिक्षालाई संविधानको अनुसुची ८ ले स्थानीयतहको अधिकार भित्र राखेको छ। यसै गरी संविधानको अनुसुची ९ मा उल्लेखित संघ, प्रदेश र स्थानीयतहको अधिकारको साझा सुचीमाशिक्षा, खेलकुदतथापत्रपत्रिकाउल्लेख भएबाट शिक्षा सबै तहका सरकारहरुको साझाअधिकारको सुची तय गरेको छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ को (ज)मा आधारभुत तथा माध्यमिक तहको २३ वटा अधिकार स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ६(२४) मा गाउँपालिकातथानगरपालिकाकले आफ्नो अधिकार क्षेत्र विषयकालागिआवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषयमा क्षेत्रगतमध्यकालिनतथा दीर्घकालीनविकास योजनाबनाई लागु गर्न सक्ने अधिकारको व्यवस्था गरेको छ ।

यसै गरी नेपाल सरकारले दिगो विकास लक्ष्यकार्यान्यिन गर्न सहमतिजनाएको अवस्था रहेको छ उक्तदिगो विकास लक्ष्यमा १७ वटा निर्धारण गरेको र लक्ष्य ४ शिक्षा सम्बन्धि सम्बन्धित छ। चौथो

उद्धेश्यमा सबैका लागि समावेशीतथा समतामुलक गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चिचतातथाआजीवनसिकाईका अवसरहरुमाप्रोत्साहित गर्ने उद्धेश्य राखेको छ। नेपाल सरकारले २५ वर्षे दीर्घकालीन दृष्टिकोण सहितपन्ध्रौ योजना २०७७/२०८७–२०८३/२०८३ तयारी गरी शिक्षाको विकासकालागिनीतिगतप्राथमिकताउल्लेख गरेको छ।स्थानीयतहको योजनातर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५ ले पनि स्थानीयतहले वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीयतहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथापुर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुगत विवरण (Profile)तयार वाअद्यावधिकव्यवस्थाउल्लेख गरेको छ,उच्च स्तरिय राष्ट्रिय शिक्षाआयोग प्रतिवेदन २०७५ ले पनि स्थानीयआवश्यकतामाआधारितमा जोड दिई योजनाबनाउन सुझाबदिइएको छ।

यसै गरी तीनतहकै सरकारले शिक्षामापर्याप्त बजेटको व्यवस्थापनतथाखर्च गरेपनि अपेक्षितउपलब्धीहासिलहुन सकेको छैन भने अर्कोतिर तीनै तहको सरकारको बजेटको दोहोरिएको देखिन्छ त्यसकारण श्रोतको समुचित परिचालन गरी शैक्षिकउपलब्धीहासिल गर्न पनि यो शिक्षा योजनाको आवश्यकता परेकोहो अर्कोतर्फ संविधानले स्थानीय सरकारलाई प्रत्याभुतगरेको अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्नका लागिबिभिन्ननीति, नियम, ऐन तथा योजनानिर्माण गर्न आवश्यक परेको हुनाले यस शिक्षा क्षेत्रको योजनाआवश्यक परेको हो। यसैगरी राष्ट्रिय तयार गरिएकाआवधिक योजना, राणनीति, कार्यक्रमकार्यान्वयनतथाअन्तर्राष्ट्रिय गरेका प्रतिबद्धतालाई व्यवहारिक कार्यान्वयन गरी शिक्षा क्षेत्रको सुधार गर्ने तथा गुणस्तरीय निःशुल्कशिक्षापाउने नागरिकको हकलाई सुनिश्चित गर्न यस कमलबजार नगरपालिकाले दशवर्षे शिक्षा योजनातयार गरेको हो।

यस कमलवजार नगरपालिकाले पनि आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा कार्यविधि र मापदण्ड वनाई विभिन्न आवधिक योजना निर्माण गर्ने शिलसिलामा कमलबजार नगरपालिकाको १० बर्षे नगर शिक्षा योजना (२०७८।०७९ – २०८७।०८८) **निर्माणका क्रममा छ। यस योजनाले आगामी १० वर्षमा शिक्षा क्षेत्रकोगुणस्तर सुधार तथा यस नगरपालिकाको समग्र शैक्षिक विकासका लागि दिशा निर्देश गर्नेछ। साथै आगामी दिनमा यस नगरपालिकाले नतिजमुखी कार्यक्रम तथा योजना बनाउन महत्वपूर्ण मार्गदर्शक दस्तावेज हुनेछ।**

योजनानिर्माण प्रक्रिया

यस नगरपालिकाको शैक्षिक योजनानिर्माणका लागिबिभिन्न चरण छलफल, समिति गठन तथाक्षमताविकास कार्यक्रममार्फत तयार गरिएको हो। योजनाको लागिअपनाइएकाप्रक्रियाहरु तलउल्लेखित रहेको छ।

१. जनप्रतिनिधि, शिक्षाप्रमुखतथा योजनाशाखापदाधिकारीलाई शिक्षा योजनानिर्माणका लागि १ दिने अभिमुखीकरण वैठक गरिएको थियो।
२. सामाजिकविकास समितिका संयोजकश्री भिम बहादर विष्ट ज्युको संयोजकत्वमामुलसमित गठन गरिएको छ जसमाअन्य सदस्यहरुमानगरपालिकका सुचनाशाखा, शिक्षाशाखा, प्रधानाध्यपकतथाशिक्षाविशेज्ञ रहने गरी समिति गठन गरियो। यस्तै गरी शिक्षा, युवातथा

खेलकुदशाखाप्रमुखको संयोजकत्वमा मस्यौदा लेखन समिति गठन गरिएको छ। नगरप्रमुखको संयोजकत्वमाउपप्रमुख, प्रमुखप्रशासिकीयअधिकृत रहने गरी सल्लाहकार समिति गठन गरिएको छ।

३. शैक्षिकतथ्याङक समावेश गरी शैक्षिकपाश्वचित्रतयार गरीयो।
४. प्राविधिकतथा लेखन समितिले पहिलो मस्यौदा निर्माण गरी थप सल्लाह सुझाबकालागिजननिर्वाचितपदाधिकारी तथाशिक्षा सरोकारवालाहरुसंग मस्यौदा माथि सल्लाह सुझाब संकलनसल्लाह सुल्लाह सुझावलाई समेटी नगर शिक्षा योजनालाई अन्तिम रुप प्रदान।
५. प्रमाणीकरणका लागि नगर सभाबाट शिक्षा योजनापारित गरिएको थियो।

२.२ दुरदृष्टि, लक्ष्य, ध्येय, उद्धेश्य, रणनीति तथामुख्यउपलब्धी

२.१ दुरदृष्टि:

गुणात्मक शिक्षामार्फत दक्ष, प्रतिस्पर्धी, सीपमुलक, आदर्श नागरिक उत्पादन गरी समृद्ध नगरपालिकानिर्माण गर्नु।

२.२ लक्ष्य:

प्राधिक, व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धी, गुणात्मक तथाजीनपर्यन्त शिक्षाप्रदान गर्नु।

२.३ ध्येय:

बैज्ञानिक, व्यवसायिक, जीवनपर्यन्त, निशुल्कतथाअनिवार्य शिक्षाप्रदान गरी आदर्श, प्रतिस्पर्धी तथा सीपमुलकजनशक्तिउत्पदान गरी समृद्ध नगर निर्माण गर्ने।

२.४उद्धेश्यहरु

१. सबै बालवालिकाको विद्यालयमापहुच सुनिश्चित गरी समानत, गुणात्मक तथाप्रतिस्पर्धी शिक्षाप्रदान गर्नु।
२. चारवर्ष पुरा गरेको सबै बालवालिकालाई प्रारम्भिकशिक्षाप्रदान गर्न प्रारम्भिकबालविकास केन्द्रमाभर्ना गर्ने ।
३. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासकालागि परिवार तथा समुदायको संलग्नताको वृद्धि गर्नु।
४. आधारभुततहको शिक्षाअनिवार्य तथानिशुल्क गरी गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चिता गर्नु ।
५. प्राथमिकतहमाअध्ययन गर्न उमेर पुगेका बालवालिकाको अनिवार्य भर्नाको सुनिश्चिता गर्नु ।
६. माध्यमिकतहको शिक्षालाई अनिवार्य गरी सबै बालवालिकाले माध्यमिकतह सम्मको शिक्षा पुरा गरेको सुनिश्चित गर्नु।
७. भौगालिक कठिनाईका कारण माध्यममिकतहको शिक्षाको पहुचभन्दा टाढा रहेका बालवालिकाकालागिआवसीयविद्यालयको व्यवस्था गरी बालवालिकाको पहुँचको सिर्जना गर्नु।

८. आधारभुततहमा सबै बालबालिकाको टिकाउ दरमा वृद्धि भएको सुनिश्चित गर्नु।
९. अनौपचारिक तथा बैकल्पिकशिक्षामामार्फत उमेर पुगेका विद्यालय बाहिर रहेका बालवालिकालाई विद्यालयको मुलधारमा ल्याउनु।
१०. स्थानीय परिवेश सामजिकबसोबास, रहनसहनतथा सांस्कृतिक सुहाउने स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण गरी गर्नु।
११. विद्यालयलाई हिंसा, भयरहित, छुवाछुतमुक्त गरी बालमैत्रीविद्यालयको स्थापना गर्नु।
१२. शिक्षकाको पेशागत सहयोग गरी शिक्षण क्रियाकलपामा सुधार गर्नु।
१३. संकट पुर्ण तथामहामारीको अवस्थामापनिबालवालिकाको शिक्षाप्राप्त गर्ने अवसरको सिर्जना गर्नु।
१४. विद्यालय व्यवस्थापन समतितथाशिक्षकअभिभावक संघको क्षमताअभिवृद्धि गरीनेतृत्वविकास गर्नु।
१५. सबै बालबालिकालाई स्वच्छ खानेपानीतथा स्वस्थकर शौचालयको प्रयोगमापहुँच सुनिश्चि गर्नु।
१६. सबै तहको बालवालिकाको सिकाई उपलब्धीमा वृद्धि भएको सुनिश्चित गर्नु।
१७. समुदाय स्तरमा बालवालिकाको पढाईको बातावरण सिर्जनाकालागिअभिभावकतथा समुदायको क्षमताविकास गर्नु।
१८. बिद्यालयको गुणस्तर सुधारका लागिजनप्रतिनिधितथाशिक्षायुवातथा खेलकुद शाखाद्धारा नियमितअनुगमन गर्नु।

२.५ रणनीतिहरु (strategies)

माथि तय गरिएका उद्धेश्यहरुलाई प्राप्त गर्न सिलसिलेवार रणनीतिहरु तय गरिएको छ। तत्कालीनतथा दीर्घकालिन रणनितिहरु तय तथाकार्यान्वयन गरी उद्धेश्यहरु प्राप्त गरिनेछ।

१. संघिय कानुन र मापदण्ड बमोजिमनक्साङ्कनको आधारमा विद्यालयको स्थापना, समायोजन तथापुनर्वितरण गरी सबै बालवालिकाको पहुँचतथा सहभागिताको सुनिश्चित गरिने छ।
२. सघन भर्ना अभियानद्धारा उमेर पुगेका सबै बालवालिकालाई बालविकास केन्द्रमाभर्ना गरिनेछ।
३. प्रचालितकानुनीअनुसार बालविकासको गुणस्तर वृद्धि गर्न बालविकासको मापदण्ड तयारी गरी लागु गरिनेछ।
४. बालवालिकाको सर्वाङ्गीण विकासको लागिअभिभावकतथा समुदायको संलग्नता सुनिश्चित गरिनेछ।
५. प्रारम्भिकबालविकासकाबालवालिकाको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण गरिने छ।
६. प्रत्येक वडामा एउटा नमुनातथाअगुवाबालवविकास गरी कार्यान्यिन गरिने छ।
७. अपाङगताभएकातथाभौगालिक विकटता कारण प्रारम्भिकबालविकास केन्द्रमाआउननसक्ने बालवालिकाकालागि परिवार तथा सामुदाय स्तरमा कक्षा संचालन गरिने छ।
८. प्रत्येक महिनाबालवालिकालाई स्थानीयभाषा, कला, संस्कृतितथा परम्परा सिकाउनअभिभावक र बालवालिकाबीचअन्तरक्रियाकार्यक्रम संचालन गरिने छ।
९. आधारभुततहको शिक्षालाई निःशुल्कतथाअनिवार्य बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ।

१०. आधारभुततहको कक्षा ५ र ८ को टिकाउ दर वृद्धिका लागि छात्रवृत्ति, अभिभावकशिक्षा जस्ता उत्प्रेरक कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
११. माध्यमिकतहको शिक्षालाई अनिवार्य गरी सबै बालवालिकाको विद्यालयमापहुँचभएको सुनिश्चितागरी खुदभर्ना दर र टिकाउ दरमा वृद्धि गरिने छ।
१२. जोखिम, भौगालिक विकटा तथाअपाङताभएकाबालवालिकालाई आवश्यकतानुसार घुम्ती पढाई कक्षा संचालन गरिने छ।
१३. जोखिम रहेका, अपाङ बालवालिकाहरुको लागिबाल कोष स्थापना गर्ने गरी शैक्षिक सामग्रीतथा छात्रवृत्ति सहयोग गरिने छ ।
१४. न्युनसिकाई भएकाबालवालिकालाई थपउपाचारात्मक (Remedial Support)कक्षा संचालन गरिने छ
१५. कक्षा १ देखि ३ सम्मकाकक्षाकोठालाई छापामय बनाई बालमैत्री विधिद्धारा कक्षा शिक्षण गरिनेछ।
१६. कक्षा १ देखि ३ सम्मको बालवालिकाको पठन सीप परीक्षणका लागिकक्षाकोठामा आधारित पठनसीप परीक्षण गरिनेछ।
१७. बालवालिकाको स्वास्थ्यतथा सरफाईको सुधारका लागि गैरसरकारी तथाशिक्षा सरोकारवालासंग समन्वय र सहकार्य गरी विद्यालय स्वास्थ्यतथापोषण कार्यक्रमलागु गरिनेछ।
१८. प्रत्येक वडाको अग्रणी विद्यालय लाई शैक्षिक सम्पर्क विद्यालयको रुपमापहिचान गरी सानाविद्यालयलाई सहयोग गर्ने प्रणाली विकास गरिनेछ ।
१९. शिक्षकको पेशागतविकासकालागिक्षमताअभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
२०. सबै विद्यालयमागुनासो पेटिका स्थापना गरी गुनासो सुन्ने तथा सम्बोधन गर्ने संरचनाको स्थापना गरिनेछ।
२१. विशेष शिक्षाआवश्यक्ताभएकावालवालिकाहरुकालागीविशेष कक्षा संचालन गरिनेछ ।
२२. जोखिमा रहेका तथा जेहेन्दार बालबालिकापहिचान गरी छात्रवृतितथा शैक्षिक सामग्री सहयोग गरिनेछ।
२३. विपदतथाआपतकालिनप्रतिकार्य योजनाबनाई लागु गरी विपदतथाआपतकालिनअवस्थामापनिशिक्षालाई नियमिता गरिनेछ।
२४. विद्यालय व्यवस्थापन समितितथाशिक्षकअभिभावक संघको क्षमताविकास गरी विद्यालयको अनुगमनमा सहभागीता बढाईने छ।
२५. घरपरिवारमा तथा समुदाय स्तरमा पढाईको बातावरण सिर्जना गर्नका लागि समुदायको जनचेतनाअभिवृद्धि गरी परिचालन गरिनेछ ।
२६. अभिभावकतथा समुदायको पढाईको महत्वको बारेमा जनचेतनाअभिवृद्धि गर्न दौतरी शिक्षा संचालन गरिने छ।
२७. संघ तथाप्रदेश सरकारको समन्वयतथा सहजीकरणमा स्थानीय सरकारले विद्यालयको भौतिकपुर्वाधार विकाश गरिनेछ ।

२८. उत्कृष्ट शिक्षक छनौट गरी वर्षको उत्कृष्ट शिक्षकको रुपमा सम्मानतथा पुरस्कृत गरिने छ।
२९. शिक्षको पेशागत सहयोग र विद्यालय सुपरिवेक्षण कार्यका लागिनगरपालिकाका स्तरमा विज्ञ समुह,साथी समुह रोस्टर समुह गठन गरि परिचालन गरिने छ ।
३०. सामुदायिकसिकाई केन्द्रको क्षमताविकास गर्ने र साक्षरता, जीवनर्यन्त सिकाई तथा समुदाय परिचालनकालागि परिचालन गर्ने।
३१. शिक्षकनियुक्तीतथाव्यवस्थापनकालागिकार्यविधितयार गरी लागु गरिनेछ
३२. स्थाीय शैक्षिक सामग्रीनिर्माण गरी प्रयोगमा जोड दिईनेछ।
३३. शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि सहकार्य, सह–अस्तित्वको अवधारण अनुरुपनितिनिर्माण, स्रोतकोबाडफाँड तथालगानीकालागि संघ, प्रदेशसंघ सहकार्य गरिने ।
३४. स्थानीयआवश्यकतातथा सामाजिकबनोट, रीतिरिवाजतथा संस्कृत अनुरुप स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण गरी लागु गरिनेछ
३५. सबै विद्यालयमाफुलबारी तथा गार्डेन निर्माण गरिनेछ।
३६. कोडिभ तथाविपदजन्य परिस्थितिमाबालबालिकाको न्युनतमसिकाईलाई सुनिश्चित गर्नका लागि टोल शिक्षा, घुम्ती कक्षा, रेडियो कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रम संचालनतथापर्याप्त मात्रामा स्वःअध्ययन सामग्रीउपलब्ध गराईने छ।
३७. विद्यालय तथानगरपालिका स्तरमा शिक्षाकालागिआपतकालीन कोष स्थापना गरिने छ।
३८. Public Private partnership को अवधारण लागु गरिनेछ। निजी क्षेत्रको स्रोतलाई शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर वृद्धिका लागिउपयोग गरिनेछ।
३९. गाउँशिक्षा योजनाको प्रभावकारीताअध्ययन गर्न पालिका स्तरमा विज्ञ समिति गठन गरी रणनैतिक योजनाकार्यन्वयनको अवस्थामापन गरि आवधिकप्रतिवेदनतयार गरिनेछ।

२.६ अपेक्षितमुख्यउपलबधीहरु

यो शिक्षा योजनाको अन्त्य सम्ममानिम्नानुसार अपेक्षितउपलब्धीहासिलहुनेछः

अपेक्षितमुख्यउपलब्धी

१. सबै बालबालिकाहरुलाई गुणस्तरीयप्रारम्भिकबालविकास तथाशिक्षाको अवसर सुनिश्चितहुने।
२. आधारभुततहको शिक्षानिःशुल्कतथाअनिवार्य सुनिश्चित गरी सबै बालबालिकाहरुको पहुँच सुनिश्चितहुने।
३. माध्यमिकतहको शिक्षालाई अनिवार्य बनाई सबै बालबालिकाको पहुँच सुनिश्चिभएको हुने।
४. सबै नागरिकमालागि साक्षरता,निरन्तर शिक्षा र जीवनपर्यन्त सिकाईको अवसर प्राप्तहुने।
५. सबै निकायतथाविद्यालयमा सुशासनप्रर्द्धनभई बालबालिकाको सिकाईप्रतिउत्तरदायीप्रणालीमा विकास हुने।

६. सुचनातथा सञ्चार प्रविधिको विकास गरी सबै बालबालिकाको पहुँचसिर्जना भई प्रविधिको प्रयोग सिकाई वृद्धि हुने।
७. सबै विद्यालयको भौतिक संरचनातथा शैक्षिकवातावरण बालमैत्रीतथा समावेशीभई बालबालिकाले सुरक्षितबातावरण अध्ययन गर्ने अवसरको सुनिश्चिभई सिकाई उपलब्धीमा वृद्धि हुने।
८. आपतकालीनतथा संकटापुर्ण परिस्थितिमापनिबालबालिकाको शिक्षाप्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चितहुने।

प्रमुखउपलब्धीतथा सुचकहरुः

क.सं.	**सुचकहरु**	**इकाइ**	**आधार वर्ष २०७७**	**लक्ष्य**		**कैफियत**
				२०८२	२०८७	
ज्ञ	बालविकास अनुभव सहितकक्षा १ मा भर्ना हुने दर	प्रतिशत	९६	९८	१००	
द्द	कक्षा ८ उतीर्ण दर	प्रतिशत	९५	९७	९९	
घ	कक्षा १० को जिपियऔषत	संख्या	२.०	२.५	३	
द्ध	कक्षा १० को जिपियऔषत	संख्या	२.४	३	३.५	
छ	कक्षा ८ को सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	५१	५५	६०	
ट	कक्षा ८ को निरन्तरता दर	प्रतिशत	९०	९५	९९	
ठ	कक्षा १० को निरन्तरता दर	प्रतिशत	७०	८५	९०	
द्द	**सहजै देखिने भर्नादर**					
द्दाज्ञ	आधारभुततह	प्रतिशत	१११	१०५	१००	
द्दाद्द	माध्यमिकतह	प्रतिशत	७०	८५	९५	
द्दाघ	उच्चशिक्षा	प्रतिशत	६५	७५	८०	
घ	कुलभर्नादार					
घाज्ञ	कक्षा ९ र १०		६१.३	७५	९५	
घाद्द	कक्षा ९ देखि १२		६०	७०	९०	
द्ध	खुदभर्नादर					
द्धाज्ञ	प्राथमिकतह(१ देखि ५)	प्रतिशत	९६	९७	१००	
द्धाद्द	आधारभुततह(१ देखि ८)	प्रतिशत	९२	९५	९९	
द्धाघ	माध्यमिकतह(९ देखि १२)	प्रतिशत	५५	६५	७०	
द्धाद्ध	उच्चशिक्षा	प्रतिशत	५०	६०	६५	
छ	कक्षा छोड्ने दर					
छाज्ञ	कक्षा १ देखि ५	प्रतिशत	१२	७	५	

छाइ	कक्षा ६ देखि ८	प्रतिशत	२०	१५	१०	
छाघ	कक्षा ९ देखि १२	प्रतिशत	३०	२०	१५	
ट	कक्षा दोहोऱ्याउने दर					
टाञ्ञ	कक्षा ६ देखि ८		५.८	३	१	
टाइ	कक्षा ९ देखि १०		९.२	७	५	
टाघ	बालविकास केन्द्रको संख्या	संख्या	५०	५५	६०	
टाह्र	बालविकास केन्द्रमाभर्नादर	प्रतिशत	७५	८०	९८	
टाछ	सामुदायिकसिकाई केन्द्रको संख्या	संख्या	४	५	७	
टाट	प्रौढ साक्षरता दर		९८.१५	९९	१००	
टाठ	१५ देखि ६० वर्षसम्मका साक्षर जनसंख्या	प्रतिशत	९८.१५	९९	१००	
टाड	छात्र तथा छात्राहरुको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयहरु भएको विद्यालयको संख्या	संख्या	१०	१५	२०	
टाढ	खानेपानीको सुविधाभएको विद्यालयको संख्या	संख्या	५	१५	२५	
टाञ्ण	स्यानीटरी किटस र ड्रेसिङ्ग रुमको व्यवस्थाभएको विद्यालयको संख्या	संख्या	१०	१५	२०	
टाञ्ञ	बालमैत्रीसिकाइविधिअवलम्बल गर्ने विद्यालय	प्रतिशत	४	१५	४०	
टाञ्इ	वालमैत्रीआधारभूतपूर्वाधार र सुविधा (भवन, चर्पी, खानेपानी, खेलकुद मैदान, घेरावार, फर्निचर) उपलब्ध	प्रतिशत	४	७	१०	
टाञ्घ	शिक्षकविद्यार्थी अनुपात (आधारभूत र माद्यामिक)	प्रतिशत	१:६४	१:५०	१:४५	
टाञ्ह्र	महिलाशिक्षकको अनुपात	प्रतिशत	२५	३०	४५	
टाञ्छ	व्यवस्थित विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशालाभएका	संख्या	१०	१५	२०	
टाञ्ट	प्राविधिक विद्यालय	संख्या	३	५	८	
टाञ्ठ	उच्चशिक्षाक्याम्पस	संख्या	१	१	२	

(स्रोतःआवधिकनगर विकास योजनाआ.व.२०७६/०७७-२०८०/०८१कमलबजार)

परिच्छेदः ३, शिक्षाका क्षेत्रहरु

३.१ प्रारम्भिकबालविकास तथाशिक्षा

परिचयः

प्रारम्भिकबालविकासको उद्धेश्य भनेको प्रारम्भिक उमेरका बालवालिकाको सर्वाङ्गीण विकास तथाकक्षा १ मा भर्ना तयार गर्नुको हो। प्रारम्भिक चरणमा बालवालिकाको शारिरीक, मानसिक, संवेगात्मकविकास गर्नका लागिप्रारम्भिकबालविकास शिक्षाको निकै महत्व छ। प्रारम्भिकबालविकास तथाशिक्षाबिभिन्न समायावधि संचालन गर्न प्रचलनभएपनिचार वर्ष उमेर पुगकाबालवालिकाकालागि १ वर्षे प्रारम्भिकबालविकास शिक्षा सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्था नेपालको निःशुल्कतथाअनिवार्य शिक्षा ऐन २०७५, तथा राष्ट्रिय शिक्षानीतितथा नेपालको पन्ध्रौ योजनामाव्यवस्था गरेको छ।हाल नेपालमा विद्यालय तथा समुदाय स्तरमा एक वर्षे कक्षा संचालनभएको छ भने निजीविद्यालयले पनि नर्सरी, एल केजीतथा यु.के.जी जस्ता कक्षा संचालन गरिरहेका छन।

वर्तमानअवस्था

यस नगरपालिकाअन्तरगतशैक्षिक सत्र २०७६ को तथ्याँकअनुसार ३८ वटा विद्यालयमा र ६ वटा समुदायमाआधारित गरी जम्मा ४४ वटा बालविकास केन्द्र संचालनभईरहेका छन। यस नगरपालिकाद्धारा २०७४ साललमा गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार ५ वर्ष सम्मकाबालवालिका ४३८३ जनाबालवालिका रहेका छन जसमध्ये २१६८ छात्र र २२१५ छात्रा रहेका छन।

पहुँच

यस नगरपालिकामाबालविकास केन्द्रमाभर्ना भएकाबालीलिकाको संख्यातलको तालिकामाउल्लेख गरिएको छ

बालविकास केन्द्रको विवरण	कुलबालवालिका २०७६ अनुसार		कुलबालवालिका २०७७अनुसार			
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
सामुदायिक विद्यालयमा सन्चालित	४५९	४४४	९०३	४७७	४६८	९४५
समुदाय स्तरमा संचालित	८	११	१९			

स्रोतःक्ष्भक्ष २०७६

समानताः

ब्राहमण/क्षेत्री		ज्नजाति		द्यलित		अन्य		अपाङता	
छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
२९७	२८१	०	१	१६९	१७७	१	१	१	०

यस नगरपालिकामाबालविकास केन्द्रकातलउल्लेखित समस्याहरु पहिचान गरिएको छ जसलाई समाधान गर्नका लागिबिभिन्न रणनीतिहरु तय गरिएको छ र गुणात्मक समतामुलकप्रारम्भिकबालविकासको शिक्षाप्रदान गर्न नगरपालिकाको प्रतिबद्ध रहेको छ।

- चार वर्ष पुगेका बालवालिकालाई बालविकास केन्द्रले समेटे पनि त्यस भन्दामुनिकाबालवालिकालाई समेट्नकाकार्यक्रम तय गरिएको छैन। यसकालागिनगरपालिकाले समुदाय स्तरमा अभिभावक सचेतनातथाशिशु कक्षामार्फत सम्बोधन गर्ने योजना तय गरिएको छ।
- बालविकास सहजकर्ताहले न्युनतम मापदण्ड पुरा नगरेको हुदा सबै सहजकर्तालाई न्युनतम योग्यता पुरा गरेका सहकर्ता भर्ना गर्ने तथाआवश्यकतालिमतथाअभिमुखीकरण संचालन गर्ने।
- सबै वालविकास केन्द्रले न्युनतम मापदण्ड पुरा गरेको अवस्था छैन यसकारण यस नगरपालिकाले सबै बालविकास केन्द्रको आवश्यक मापदण्ड पुरा गर्नका लागिबिशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- बालविकासको भौतिकअवस्था, खानेपानी, शौचालयतथाबसाई व्यवस्थापनउपयुक्तव्यवस्थापनभएको हुदा सबै बालविकासमाभौतिक संरचनाकान्युनतम मापदण्ड पुरा गरेको सुनिश्चित गरिने छ।
- बालविकास केन्द्रमापर्याप्त रुपमा शैक्षिक सामग्रीतथा खेलकुदका सामग्रीउपलब्धनहुनु।यसको उपलब्धताको लागि समुदाय स्तरमा शैक्षिक सामग्रीनिर्माण गरी प्रयोगमाप्रोत्साहन गरिने छ।
- बालवालिकाको सर्वाङ्गवीण विकासकालागिअभिभावकतथा समुदायको क्षमताअभिवृद्धि गरी परिचालन गर्न अभिभावकको सहभागीता बढाईनेछ।
- सबै बालवालिकाबालविकास केन्द्रमाभर्ना गरिनेछ।

उद्धेश्यहरु

माथिउल्लेखितचुनौतीलाई अवसरमा रुपान्तरण गर्नका लागितपशिलबमोजिमको उद्धेश्यहरु तय गरिएको छ।

१. चार वर्ष उमेर समुहका सबै बालवालिकाहरुको सर्वाङ्गगीण विकास गरी कक्षा १ को अध्ययनकालागितयार गर्नु।
२. बालवालिकाको सामजिक, संवेगात्मक, बौद्धिक तथाभाषिकविकासको अवसर प्रदान गर्नु।
३. बालवालिकाको सर्वाङ्गीण विकासकालागि परिवार तथा समुदायको संलग्नता सुनिश्चि गर्नु।

रणनीतिः

१. प्रारम्भिकबालविकासकालागि उमेरगत, रुचीतथा सामावेशीकरणको आधारमा समतामुलकतथा गुणस्तरीय सेवाप्रदान गरिनेछ।
२. शतप्रतिशतबालविकास केन्द्रलेन्युनतम मापदण्ड पुरा गरेको सुनिश्चित गरिनेछ।
३. बालविकासमा उमेर पुगेका बालवालिकाको भर्नाको लागि सघन भर्ना अभियान संचालन गरिने छ।
४. भौगोलिक विकटता र अपाङ्ताभएकाबालवालिकाको सहजपहुँचकालागि समुदायआधारित तथा घुम्ती नमुनाबालविकासको विकास गरिनेछ।
५. सहजकर्ताहरुको पेशागतदक्षताअभिवृद्धि लागितालिमको संचालन गरिनेछ।

६. बालविकास केन्द्रको भौतिक संरचनाव्यवस्थित गरिने छ। कक्षाकोठामा बालमैत्रीबसाई व्यवस्थापन गरिनेछ।
७. कक्षाकोठामा पर्याप्त शैक्षिक सामग्रीतथासिकाई कुना स्थापना गरिनेछ।
८. बालविकासमासफाखानेपानी, सरफाई सम्बन्धिका सेवाको विस्तार गरिनेछ।
९. स्थानीय स्तरमा शैक्षिक सामग्रीनिर्माणका लागिक्षमताविकास गरी सामग्रीविकास गरिनेछ।
१०. बालवालिकालको सर्वाङ्गीण विकाकालागि परिवार तथा समुदायलको सहभागीताअभिवृद्धि गरिने छ।
११. नियमित रुपमाबालवालिकाको स्थाथ्य परीक्षण गरीत्यसको रेकर्ड व्यवस्थापन गरिनेछ।
१२. प्रारम्भिकबालविकास केन्द्रमामातृभाषामार्फत कक्षा संचालन गरिने ।
१३. अन्तर बालविकास केन्द्र सिकाई आदनप्रदानकार्यक्रम संचालन गरिने छ।

उपलब्धी, नतिजा, प्रमुखक्रियाकलातथालक्ष्यहरु

बालविकास केन्द्रको तार्किक ढाँचा

उपलब्धी	**नतिजा**	**मुख्यकार्य सम्पादनमापन सचकहरु**	**मुख्यकार्यक्रहरु**	**५ वर्षको**
बालवालिकाको पहुचभएको	निश्चित उमेरका सबै बालालिकाभर्ना भएको असमनता घटाई सबैका लागिअवसर सृजनाभएको बालविकास केन्द्रको विस्तार भएको बालविकास केन्द्रबाट अनुभवलिई कक्षा १ मा भर्ना भएको भौगोलिक विकटता र अपाङ्ताभएकाबालवालिको लागि समुदाय स्तरमा बालविकासको विस्तार	• खुदभर्नादर • बालविकासको अनुभवलिई कक्षा १ मा भर्ना भएकाबालबालिको संख्या	• भर्ना अभियान • प्रारमभिकबालविकस तथानक्साङ्कन गरी पुनर्वितरण गर्ने • जोखिममा रहेका बालबालिकाको लागि समुदाय स्तरमा कक्षा संचालन	• शतप्रतिशतब वर्षको शिक्षाप्राप्त ग • .बालविकास स्तरमा संचा • अभिभावकि • आवश्यकता घुम्ती कक्षा • सघन रुप संचालन ग
गुणस्तरमा अभिवृद्धि भएको	सबै पुर्व प्राथमिक मा बालमैत्रीवसाई व्यवस्थापन सहितसिकाई सामग्रीव्यवस्थापनमिलाउने	• सिकाई उपलब्धीमा वृद्धि • सबै बालविकास	• बालमैत्रीबसाई व्यववस्थापन • शिक्षकतालिमव्यवस्थापनतथाक्षमताअभिवृद्ध गर्ने।	• सबै बालविकास पन

	सबै बालविकास केन्द्रहरुमान्युनतम योग्यता र तालिमप्राप्त सहकर्ताले न्युतम मापदण्ड पुरा भएको सबै बालविकासले न्युनतम मापदण्ड पुरा गरेका हुने नमुनाबालबिकासको विकास गरको भएको बालवालिकाको संवेगात्मकतथा शैक्षिकविकास लागिशिक्षाप्रदान गरी गुणस्तर कायम गर्ने। बालविकास केन्द्रमासिकाई कुना स्थापनाभएको	केन्द्रले न्युनतम मापदण्ड पुरा गरेको हुने।	• पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्रीतथासिकाई सामग्रीको सहयोग • शिक्षकअभिभावकबीचअन्तरक्रिया	• सबै शैक्षिकतथा सहयोग • अभिभावकशि
शिक्षकको पेशागतदक्षताअभिवृद्धि भएको	वर्षको एकपटक एकीकृत प्रारम्भिकबालविकास तालिमआयोजनाभएको सहकर्तावीचसिकाई आदनप्रदानभएको कक्षाकोठामा शिक्षण सिकाईमा सुधार भएको	• सहजकर्ताको कक्षाकोठमा विताउने समयमा वृद्धि	• पेशागततालिम • सहकर्ता बीचअनुभवआदनप्रदन • नियमित रुपमाविद्यालयको स्टाफ बैठकमा गुणस्तरको बारेमा छलफल	• शतप्रतिशतस तालिमप्रदान • त्रैमासिक रुपमाअनुभवअ • शैक्षिक सम्बनिधतालि
बालवालिकाको सर्वाङ्गीण विकास लागि परिवार तथा समुदायको संलग्नतामा वृद्धि	प्रारिम्भक बालविकासमा समुदायको संलग्नताअभिवृद्धि भएको भएको	• बालविकास केन्द्रमाअभिभावकको संलग्नतामा वृद्धि • बालविकास केन्द्रमाअभिभावकको उपस्थितिहुने	• अभिभावकशिक्षा • शिक्षकअभिभावकबीच छलफल तथाअन्तरक्रिया • स्थानीयबोलीभाषा, संस्कृति रहनसहनकाबारेमा अभिभावकहरुले कक्षा सचालन गर्ने	• वर्षको कम अभिभावकशिक्ष सचालन गर्ने। • शिक्षकअभिभा • अभिभावकद्वार केन्द्रको अनुग • महिनामा अभिभावकद्वार स्थानीयबोलीभ रहनसहनकाब सहजीकरण
बालवालिकाको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामापहुँचभएको	बालवालिकाले सयमाखोप, भिटामिन तथा स्वास्थ्यका अरु सुविधाप्राप्त गरेको हुने बालवालिकाको पोषणमा सुधार भएको हुने	• बालवालिकाले स्वास्थ्य सेवाप्राप्त गरेको हुने।		• सबै बालि सफाखानेपानीत व्यवस्था गर्ने • नियमित

	सफाखानेपानीतथाशौचालयको पहुचभएको			स्वास्थ्य परीक्षण ● नियमित रुपम औषधीखुवाउने ● नियमितबालवा रेकर्ड राख्ने ● बालवालिकाको जानकारी अभि गर्ने।

कार्यक्रमतथाक्रियाकलापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	प्रारम्भिकबालविकास केन्द्रको मापदण्ड तयार गरी लागु गर्ने	संख्या	✓					संघ, स्थानीयतह
२	प्रारम्भिकबालविकस तथानक्साङ्कन गरी पुनर्वितरण गर्ने		✓					संघ, स्थानीयतह
३	सघन भर्ना अभियानतथा घरदैलो कार्यक्रम गर्ने		✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह विद्यालय
४	अपाङगताबालवालिकाकालागि समुदाय स्तरमा कक्षा संचालन गर्ने		✓	✓	✓	✓	✓	संघ, स्थानीयतह
५	बालविकासका सहजकर्ताको तालिम		१	१	१	१	१	संघ, स्थानीयतह
६	बालविकासको बसाई व्यवस्थापनकालागिकार्पेट, पिफर्म तथाकुसन सहयोग	केन्द्र	१०	२१	१५	३	०	संघ, स्थानीयतह
७	शैक्षिकतथासिकाई सामग्री सहयोग	केन्द्र	१०	२१	१५	३	०	संघ, स्थानीयतह
८	बालवालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने तथा भिटामिन तथाजुकाको औषधीखुवाउने	पटक	✓	✓	✓	✓	✓	विद्यालय
९	बालबालिकाको शिक्षा, स्वास्थ्य, परिवारिक लगायतका अभिलेख राख्ने	केन्द्र	✓	✓	✓	✓	✓	विद्यालय
१०	बालविकास केन्द्र तथा समुदाय स्तरमा स्वच्छता सम्बन्धिजनचेतना	संख्या	२५	२५	२५	२५	२५	स्थानीयतह विद्यालय
११	अभिभावकशिक्षा संचालन	संख्या	२५	२५	२५	२५	२५	स्थानीयतह विद्यालय
१२	बालविकास केन्द्रको सुधार योजनानिर्माण		✓	✓	✓	✓	✓	विद्यालय
१३	वि.व्य.स., प्रअतथा पालिकाद्धारा नियमित रुपमाअनुगमनतथा पृष्ठपोषण		✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह विद्यालय

	प्रदान							
१४	प्रारम्भिकबालविकास केन्द्रलाई शैक्षिक सुधारका लागिअनुदान सहयोग	आवश्यकता	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह

प्रारम्भिकबालविकास तथाबालशिक्षाकालागिआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	बजेटहजारमा	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
1	k|f/lDesafnljsf; s]Gb|sf] dfkb08 tof/ u/L nfu' ug{]	1000	200	200	200	200	200
2	k|f/lDesafnljs; tyfgS;fª\sg u/L k'glj{t/0f	5000	1000	1000	1000	1000	1000
3	;3g egf{ cleofgtyf 3/b}nf] sfo{qmd	500	100	100	100	100	100
4	ckfªutfafnjflnsfsfnflu ;d'bfo :t/df slff ;+rfng	150	30	30	30	30	30
5	afnljsf;sf ;xhstf{sf] tflndcfof]hgf	500	100	100	100	100	100
6	afnljsf;sf] a;fO{ Joj:yfkgsfnflusfk{]6, lkkmd{ tyfs';g ;xof]u	2500	500	500	500	500	500
7	cleefjslzIff ;+rfng	100	20	20	20	20	20
8	lj=Jo=;=, k|ctyf kflnsf4f/f lgoldt ?kdfcg'udgtyf k[i7kf]if0f k|bfg	500	100	100	100	100	100
9	:yfgLo z}llfs ;fdu|Llgdf{0f tyfk|of]u	100	20	20	20	20	20
10	k|f/lDesafnljsf; s]Gb|nfO{ z}llfs ;'wf/sf nflucg'bfg ;xof]u	2000	400	400	400	400	400
	hDdf	12350	2470	2470	2470	2470	2470

आधारभुतशिक्षा

परिचयः

आधारभुतशिक्षाभन्नाले प्रारम्भिकबालविकास देखि ८ सम्मको कक्षालाई बुझाउदछ। आधारभुतशिक्षाले मानवको दैनिकजीवनयापन गर्न सहज हुन्छ।नेपालको संविधानले आधारभुततहको शिक्षालाई अनिवार्य तथानिःशुल्कहुने व्यवस्था गरेको छ। यसकारण हरेक नागरिकले आधारभुततहको शिक्षाअनिवार्य रुपमाप्राप्त गर्नुपर्ने संवैधानिकव्यवस्था रहेको छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ को (ज)माआधारभुततथामाध्यमिकतहको २३ वटा अधिकार स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ। यसकारण नगरपालिकामाबसोबास गर्ने आधारभु शिक्षाप्राप्त गर्ने उमेर समुहका सबै व्यक्तिलाई निःशुल्कशिक्षादिनदायित्व स्थानीय सरकारलाई रहेको छ।

वर्तमानअवस्थाः

यस नगरपालिकामाआधारभुततहमाजम्मा४६ वटा बिद्यालयहरु (१–३ को १३ वटा , १–५को १० वटा १–८ वटा रहेका छन।

पहुँचः

यस नगरपालिकामाआधारभुततहको भर्ना भएकाबालाीलकाको संख्यातलको तालिकामाउल्लेख गरिएको छ

विद्यालयको विारण	कुलबालवालिका २०७६ अनुसार			कुलबालवालिका २०७७अनुसार		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
सामुदायिक विद्यालय	२४३३	२०५५	४४८८	२४३०	२१९३	४६२३
संस्थागत स्तरमा संचालित						

स्रोतःक्ष्भक्ष्क २०७६

त्ह	ब्राहमण/क्षेत्री		जनजाति		द्यलित		अन्य	
	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
आधारभुततह(कक्षा १ देखि ३)	1007	854	1	0	566	604	6	1
आधारभुततह(कक्षा १ देखि ५)	1542	1309	2	0	867	868	7	1
आधारभुततह(कक्षा ६ देखि ८)	785	738	1	1	290	364	8	4
जम्मा	3334	2901	4	1	1723	1836	21	8

स्रोतःक्ष्भक्ष्क २०७७

अपाङ्गताभएकाबालबालिकाको विवरण

अपाङ्गताप्रकार	छात्रा	छात्र	जम्मा	कैफियत
शरिरीक अपाङ्ग	3	2	5	
मानसिक	0	1	1	
बहु अपाङ्ग	0	1	1	

	3	4	7	

स्रोt IEMIS 2077

गुणस्तर

आधारभुततहमा सबै बालवालिकाको समतामुलकपहुँच पुऱ्याउन यस नगरपालिकाले धैरै प्रयास तथा सृजनशीलकार्यक्रमकाकार्यान्वयन गरेको हुदाआधारभुततहमा धेरै गुणात्मक प्रगतिहासिलभएको देखिन्छ। आधारभुततहमासहजै देखिने भर्नादर १११ प्रतिशत, प्राथमिकततह(१ देखि ५) सम्म खुदभर्नादर ९६ प्रतिशततथाआधारभुततह(१ देखि ८) ९२ प्रतिशत रहेको छ। बालबालिकाको कक्षा छाड्ने दर कक्षा १ देखि ५ सम्म १२ प्रतिशत, ६ देखि ८ सम्म ३० प्रतिशत रहेको देखिन्छ। कक्षा ८ को उतीर्ण दर ९५ प्रतिशत र सिकाई उपलब्धी ५१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

बर्तमान यस नगरपालिकाको शैक्षिक सुचकलाई बिश्लेषण गरेर हेर्दा आधारभुततहमाबालबालिकाको पहुँचउल्लेखीय राम्रो देखिएको छ तर बालवालिकाको सिकाई उपलब्धीएकदमै कम देखिएको छ। त्यसैगरी कक्षा छाड्ने दर पनिउच्च रहेको छ। त्यसकारण यस नगरपालिकाले आधारभुतमाबालबालिकाको कक्षा छोड्ने दर कमील्याउनतथाबालबालिकाको सिकाई उपलब्धी वृद्धि गर्नका लागिविशेष कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ। आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछाडि पारिएका सीमान्तकृत,समुदायकादलित, जनजाति कठिन परिस्थितिमातथाभौगालिक दृष्टिकोण दुर्गमा रहेका बालवाीलकाविद्यालयको पहुँचभन्दाबाहिर रहेको देखिन्छ।

शैक्षिक सत्र २०७६ अनुसार बालावलकिाको औषतसिकाई उपलब्धीतलउल्लेख गरिएको छ। तलउल्लेख गरिएको तथ्याङकको आधारमा विश्लेषण गर्ने हो भने सबै विषयमाबालवालिकाको औषतसिकाई उपलब्धीहेर्दा कक्षा १ मा सबै विषयमा ५२ प्रतिशत, कक्षा २ मा ५२ देखि ५५ प्रतिशत, कक्षा ३ मा ५४ देखि ५६ प्रतिशत, कक्षा ४ मा ५१ देखि ५३ प्रतिशत, कक्षा ५ मा ५२ देखि ५४ प्रतिशत, कक्षा ६ मा ५१ देखि ५६ प्रतिशत, कक्षा७ मा ५३ देखि ५८ प्रतिशत र कक्षा ८ मा ५३ देखि ६४ प्रतिशतसिकाई उपलब्धी रहेको छ। यसरी सम्रगबालवालिकाको सिकाई उपलब्धीलाई विश्लेषण गर्ने हो भने सबै विषयमाबालवालिकाले ६० प्रतिशतभन्दाकमै सिकाई उपलब्धीहासिल गरेको देखिन्छ।

Class	Nepali		Total	English		Total	Math		Total	Social Studies		Total	Science	
	5fqf	5fq	hDdf	5fqf	5fq	hDdf	5fqf	5fq	hDdf	5fqf	5fq	hDdf	5fqf	5fq
1	52.84	52.92	52.88	52.27	52.71	52.49	51.7	52.9	52.3	51.56	52.74	52.15	51.3	51.9
2	54.22	54.78	54.5	53.18	53.58	53.38	54.38	54.44	54.41	54.74	55.22	54.98	54.25	55.4
3	54.46	55.03	54.75	54.96	53.87	54.42	53.57	55.04	54.31	56.24	55.89	56.07	55.64	55.3
4	53.75	51.9	52.83	52.5	51.38	51.94	52.16	51.52	51.84	53.68	52.35	53.02	53.12	51.57
5	54.73	54.42	54.58	53.15	52.71	52.93	52.75	52.56	52.66	54.18	54.3	54.24	54.29	54.54
6	56.14	55.51	55.83	55.86	55.6	55.73	51.98	52.15	52.07	55.25	55.8	55.53	55.52	56.67
7	58.76	58.41	58.59	56.85	56.59	56.72	53.36	53.88	53.62	57.74	57.8	57.77	56.76	56.01
8	64.06	62.34	63.2	63.68	62.67	63.18	53.05	53.43	53.24	63.46	62.67	63.07	61.98	61.56

(स्रोत:कमलबजार नगरपालिकाक्ष्भ:क्ष्च(दृण्ठट०

आधारभुततहमाजम्मा २१२ शिक्षकहरुको कार्यरत रहेको देखिन्छ जसमा४९ महिला १६३ पुरुष रहेको छन। आधारभुतमाशिक्षको दरबन्दीमध्ये ६३ जना स्थायी, अस्थायी ३८ जना, राहत ६५ जना, तथानिजी स्रोतमा ४५ जनाकार्यरत रहनु भएको छ।

यस नगरपालिकामाआधारभुततहशिक्षाको विद्यामानचुनौतिहरुयसप्रकार रहेका छन। यीचुनौतीहरुलाई समाधानगर्दै गुणस्तरीय तथा समतामुलकशिक्षको व्यवस्थाकार्यान्यिन गरिने छ।

- आधारभुतहमा सबै बालवालिकाहरुको विद्यालयमापहुच छैन विशेष गरी विपन्न, दलित, जोखिमा रहेका तथाअपाङताभएकाबालवालिका।
- बालवालिकाको सिकाई उपलब्धीमाकमी।
- बालवालिकाले विद्यालय छोड्न तथाकक्षादाहोऱ्याउनु ।
- बालवालिकाको तह उतीर्ण गर्ने दर एकदमै न्युन रहेको छ।
- विद्यालयको भौतिक संरचनाअर्पाप्त हुनुका साथै बालमैत्रीभौतिक संरचनाको अभाव।
- प्रभावकारी रुपमानिःशुल्कतथाअनिवार्य शिक्षालाई प्रभावकारी रुपमाकार्यान्यिन नभएको ।

उद्धेश्यहरु

१. आधारभुततहका उमेर समुहका सबै बालवालिकालाई विद्यालयमाभर्ना गर्नु।
२. आधारभुततहको शिक्षाअनिवार्य तथानिःशुल्क गरी सबै बालबालिकाको शिक्षामापहुँचको सुनिश्चित गर्नु।
३. सबै बालबालिकाको आधारभुतहको तह पुरा गर्ने दर सुनिश्चि गर्नु ।
४. सबै बालवालिकाको न्युनतमसिकाई उपलब्धी वद्धि भएको सुनिश्चित गर्नु।
५. विद्यालयको भौतिकनिर्माण गर्दा बालमैत्रीतथा समावेशीभएको सुनिश्चित गर्नु।
६. शिक्षकको पेशागतक्षमताअभिवृद्धि गर्नू।
७. विद्यालयमाभयरहित, भेदभावतथा छुवाछुत रहितबातावरण सिर्जना गर्नु।
८. कक्षा १ देखि ३ सम्मकाबालबालिकको पठनसीप वद्धि गर्नु।
९. सबै विद्यालयमा सुचना सञ्चार तथाप्रविधिको न्युनतम सेवाविस्तार तथापहुँच सुनिश्चित गर्नु।

रणनीति

१. एक वडा एक नमुनाआधारभुतबिद्यालयअवधारण कार्यान्वयनमाल्याई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. आधारभुततहको विद्यालय स्थापनातथा समायोजनाकालागिकार्यविधितयार गरी आवश्यकतानुसार विद्यालय स्थापनातथा समायोजना गरिनेछ।
३. विद्यालय बाहिर रहेका जोखिमा रहेका तथाअपाङताभएकाबालवालिकाई विद्यालयमाभर्ना गर्नका लागिसघन रुपमाभर्ना अभियानतथाअभिभावकशिक्षासंचालन गरिनेछ।
४. प्रारम्भिककक्षामामातृभाषाको प्रयोग गरी पठनपाठन संचालन गरिने छ।

५. आधारभुततहका सबै बालवालिकालाई निःशुल्कप्रदान गर्नुका साथै शिक्षालाई अनिवार्य बनाईनेछ।
६. बालवालिकालई शैक्षिक सामग्री सहयोग, अभिभावकशिक्षातथाजीवनउपयोगीशिक्षाप्रदान गरी आधारभुततहको शिक्षा पुरा भएको सुनिश्चित गरिने छ।
७. शिक्षकको कक्षाकोठामा गरिने शिक्षण क्रियाकलापलाई सुधार गरी बालवालिका केन्दित शिक्षण गर्न व्यवस्था गरिने छ।
८. बालवालिकाको कक्षा छोड्ने दर घटाउनका लागिजनचेतनामुलकअभियान, जीवनउपयोगी सीपक संचालन गरिने छ।
९. शिक्षकको पेशागतक्षमताविकासकालागिआवश्यकतामाआधारित तालिम संचालन गरिनेछ।
१०. सबै विद्यालयमाआचारसंहितानिर्माण गरी गुनासो सम्बोधन गर्ने प्रणाली स्थापना गरिनेछ।
११. प्रारिम्भक कक्षाकोठामा कार्पेटमा बसाई व्यवस्थापन साथै कक्षाकोठा छापामय बनाईनेछ।
१२. एकीकृत पाठ्क्रमप्रभावकारी कार्यान्वयनकालागिकक्षा १ देखि ३ सम्मकाशिक्षकलाई तालिम संचालन गरिने छ।
१३. आधारभुततहकाकालागी पाठयक्रममा आधारित रहि स्थानिय शैक्षिक सामग्रीनिर्माणमा जोड दिइने छ ।
१४. विद्यालयको गुणस्तर सुधारका लागि विद्यालय विद्यालयबीच भ्रमण तथासिकाई आदनप्रदन गर्ने संयन्त्रण निर्माण गरिनेछ।
१५. प्रारम्भिककक्षामाकक्षा शिक्षणद्धारा शिक्षण गरिने छ।
१६. विद्यालय भन्दाबाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयको पहुचमा ल्याइने र आवश्यक सहयोग गरिने छ।
१७. स्थानीयतहमै स्थानीय शैक्षिक सामग्रीनिर्माण गरी शिक्षणका लागिप्रयोग गरिने छ।
१८. विद्यालयमा सुचना प्रविधिद्धार शिक्षण गर्नका लागिआवश्यकक्ष्त्रत सामग्री सहयोग गरिने छ।
१९. बालवालिकाको थपअध्ययनका सामग्रीव्यवस्था गरी कक्षाकोठामा पुस्तकालय स्थापना गरेन छ।
२०. प्रारम्भिककक्षाकाबालबालिकाहरुको पठनसीप परीक्षणका लागिकक्षाकोठामा आधारित पठनसीप परीक्षण गरिनेछ।
२१. विद्यालय व्यवस्थापन समित, शिक्षकअभिभावक संघका पदाधिकारीलाई क्षमताअभिवृद्धि गरिनेछ।
२२. कक्षा ६ देखि ८ सम्मकाबालवालिकालाई जीवनउपोगीशिक्षाप्रदान गरिनेछ।
२३. कम्तीमा ५० प्रतिशतविद्यालयले प्राथमिकताप्राप्तन्युनतमआवश्यकताहरु ९एचष्यचष्तथ :ष्लषmफ भ्लबदष्लिन ऋयलमष्तष्यलक(एःभ्ऋ०पुरा गरेको सुनिश्चिता गरिने छ।

आधारभुतशिक्षाको तार्किक ढाँचा

उपलब्धी	नतिजा	मुख्यकार्य सम्पादनमापन सुचकहरु	मुख्यकार्यक्रहरु
पहुच, अवसर तथा समतामा सुधार भएको	बालविकास विकास अनुभवी सबै बालवालिकाभर्ना भएको हुने। विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालवालिकाभर्ना भएको हुने । सुरक्षित विद्यालय वातावरणको व्यवस्था अभिभावकहरुको चेतनातथा संलग्नतामाअभिवृद्धि ल्याउने	• आधारभुतकक्षाको कुलभर्नादर • बालविकासको अनुभवप्राप्तबालबालिकाको भर्ना • विद्यालयको सुरक्षितवातारण सिर्जना	• भर्ना अभियान • आवश्यकतानुसार मापदण्डका आधरमा कक्षाकोठा निर्माण • नि:शुल्क पाठ्पुस्तकवितरण • जोखिममा विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई मुधारमा ल्याउने। • अभिभावकशिक्षा • छात्रवृत्तितथापोशाक सहयोग गर्ने। • अति सुविधाविहीनबालवालिकलाई मुलधारमा ल्याउने। • समता सुचकको प्रयोग गर्न
	आधारभुततह(कक्षा १ देखि ५) सम्मका सबै बालवालिकाभर्ना भएको हुने	• कक्षा १ को कुलप्रवेश दर तथाखुदप्रवेश दर • आधारभुततह १ देखि ५ को कुलभर्नादर तथाखुदभर्नादर	
	सुरक्षित विद्यालय वातावरणको व्यवस्था	• मापदण्डको अनुसार विद्यालयको भौतिक संरचनानिर्माण	
	अभिभावकहरुको चेतनातथा संलग्नतामाअभिवृद्धि ल्याउनु।	आवश्यकतथा मापदण्ड पुरा गरी भौतिक संरचनानिर्माण	
गुणस्तरमा अभिवृद्धि भएको	कम्तीमा ५० प्रतिशतविद्यालयले प्राथमिकताप्राप्त सक्षमताबालवालिकाको गुणात्मक शिक्षाको प्रबन्ध गरेको हुने। न्युनतमसिकाई उपलब्धीमा सुधार भएको हुने । कक्षा ५ र ८पुरा गर्ने बालवालिकाको संख्यामा वृद्धि भएको हुने । प्रारम्भिककक्षाकाबालवालिकाकालागिबालमैत्रीबातावरणको व्यवस्था गरी पठन सीपको वृद्धि भएको सुनिश्चितभएको हुने। अनिवार्य तथातथानि:शुल्कपहुच र सहभागीतको सुनिश्चितभएको कक्षादाहोऱ्याउने दरमा कमीभएको हुने।	• विषयगतसिकाई उपलब्धी • प्रारम्भिकबालवालिकाको पठन सीपमा सुधार भएको • टिकाउ दरमा वृद्धि • कक्षाकोठाम उपस्थिति वृद्धि • बालबालिकाको सिकाईमा वृद्धि • शैक्षिक सामग्रीको	• पढाईका लागि सामग्रीविकास तथावितरण गर्ने • कक्षा १ देखि ३ सम्म कक्षा शिक्षण गर्ने • कक्षा १ देखि ३, ५ तथा ८ मा स्तरीकण सिकाई मुल्याङकन गर्ने। • बसाई व्यवस्थापनको लागिकार्पेट तथाअन्य सामग्री सहयोग

	कक्षा छोड्ने दरमा कमीभएको हुने।	प्रशस्तपहुचतथासिकाई क्रियाकलाप गरेको • कुलभर्नादर	• कमजोर बालबालिकाथप उपरात्मककक्षा संचालन गर्ने	
शिक्षाको पेशागतदक्षताअभिवृद्धि गरी गुणस्तरमा सुधार आएको	कक्षाकोठामा उपस्थिति र कार्यसम्पादनमा सुधार हुने शिक्षको शिक्षण कार्यमा सुधार भएको विद्यालयमाबालमैत्री, भय, डर, त्रास तथाबिभेद रहितबातावरण भएको	• शिक्षकले कक्षाकोठमा बिताउने समय • पाठयोजनाबनाई प्रयोग गरको • तालिमप्राप्तशिक्षको संख्या • बालबालिकाको सिकाई उपलब्धी	• क्षमताविकास तालिम • विषयगतशिक्षकसंग अन्तरक्रिया	
सुचनाप्रविधिमार्फत शिक्षण क्रियाकलापमावृद्धि तथापहुचविस्तार भएको	कक्षाकोठामा सुचनाप्रविधिमार्फत पठनपाठन विद्यालयमाक्ष्ऋत जडान तथाप्रयोग विद्यालयमाविद्युतिय पुस्तकालयभएको बालवालिकाको क्ष्ऋत पठनपाठनमा पहुँचभएको	• सिकाई क्रियाकलापमाक्ष्ऋत को प्रयोग		
विद्यालयको भौतिकपुर्वाधारमा सूदृढीकरण भएको	विद्यायमान्युनतमभौतिकपुर्वाधार तथाशौचालय, घेराबार निर्माण भएको	• बालमैत्रीतथा समावेशीभौतिक संरचनानिर्माण भएको	• विद्यालयको भौतिक संरचनानिर्माण	

कार्यक्रमतथाक्रियाकलापकार्यान्वयनतालिका

क्र.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	विद्यालयको नक्साङ्कन, पुनर्वितरण तथा समायोजन	विद्यालय	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह
२	विद्यालयमा मापदण्ड अनुसार तथाविषयगतशिक्षकको व्यवस्थापन	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह
३	नमुनाआधारभुत विद्यालय निर्मणका लागिनिर्देशिकातथाकायक्रमतयार	संख्या		✓				स्थानीयतह
४	सबै बालवालिकाको बिद्यालयको पहुच वृद्धिका लागि सघन अभियान संचालन	संख्या						स्थानीयतह, विद्यालय

५	विद्यालयको भवननिर्माण तथाफर्निचर, तारबार तथा खेलकुद सहयोग	विद्यालय	!)	@)	!)	^	)	सशर्त बजेट, स्थानीयतथाप्रदेश बजेट
६	शौचालयतथाखानेपनीको व्यवस्था	विद्यालय	5	15	5	0	0	सशर्त बजेट, स्थानीयतथाप्रदेश बजेट
७	सबै बालबालिकालाई पाठ्यपुस्तकतथाअभ्यास पुस्तिकाउपलब्ध गराउने ।	बालबालिका	✓	✓	✓	✓	✓	संघ
८	प्रारम्भिककक्षामाबालमैत्रीबसाईका कार्पेट तथाकक्षाकोठा छापामय निर्माण	विद्यालय	5	5	3	0	0	स्थानीयतह
९	एकीकृत पाठ्यक्रमलाई थपप्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागिकक्षा १ देखि ३ सम्मकाशिक्षकहरुलाई तालिमप्रदान	ज्ना	45	0	45	0	0	स्थानीयतह
१०	प्रारम्भिककक्षाबालवालिकाको लागि शैक्षिणिक सामग्री सहयोग	संख्या	5	5	3	0	0	स्थानीयतह
११	स्थानीय शैक्षिक सामग्रीनिर्माणका लागि स्रोत व्यक्तिको उत्पादन	ज्ना	15	15	0	15	0	स्थानीयतह
१२	स्थानीय शैक्षिक सामग्रीनिर्माण तथाप्रयोग	विद्यालय	46	46	46	46	46	स्थानीयतह
१३	शैक्षिणिक सामग्रीसहयोग	विद्यालय	15	10	10	11	0	सशर्त
१४	आधारभुतविद्यालयलाई निर्देशिकातथाकार्यविधिबमोजिमअनुदानसहयोग	विद्यालय	32	32	32	32	32	संघ, प्रदेश, स्थानीयको बजेट
१५	विपन्न, जेहेन्दार बालबालिकालाई छात्रवृत्तितथा शैक्षिक सामग्रीवितरण	ज्ना	100	100	100	100	100	संघ, प्रदेश, स्थानीयको बजेट
१६	कक्षा १ देखि ३ सम्म बालबालिकाको पठनसीप परीक्षणका लागिकक्षा कोठामा आधारित पठन सीप परीक्षण ९ऋऋद्य(भ्न्च्ष्ठ० सचालन	विद्यालय	13	13	13	13	13	सशर्तको बजेट, ल्भ्न्ए न्युनतम प्यकेज
१७	कक्षा १ देखि ५ कक्षा सम्म पुस्तकालयकालागि सहयोग गर्ने	विद्यालय	10	10	10	10	10	सर्शत अन्तरगतको बजेट
१८	पअद्धारा कक्षाअनुगमन	विद्यालय	46	46	46	46	46	स्थानीयतह
१९	कक्षा ६ देखि ८ सम्मकाबालवालिकालाई जीवनउपयोगीशिक्षादिने	संख्या	500	500	500	500	500	स्थानीयतह, विद्यालय
२०	शिक्षको पेशागतविकास	संख्या	25	25	25	25	25	संघ, स्थानीयतह
२१	विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण तथाविद्यार्थीको सिकाई उपलब्धी परीक्षण	संख्या	46	46	46	46	46	विद्यालय

आधारभुतशिक्षालागिआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ज्ञ	विद्यालयको नक्साङ्कन, पुनर्वितरण तथा	2500	500	500	500	500	500

	समायोजन						
द्द	विद्यालयमा मापदण्ड अनुसार तथाविषयगतशिक्षकको व्यवस्थापन	12700	2540	2540	2540	2540	2540
घ	सबै बालवालिकाको बिद्यालयको पहुच वृद्धिका लागि सघन अभियान संचालन	500	100	100	100	100	100
द्ब	विद्यालयको भवननिर्माण, फर्निचर, तारबार, मर्मत, रंगरोगन खेलकुद सहयोग	20000	4000	4000	4000	4000	4000
छ	शौचालयतथाखानेपनीको व्यवस्था	5000	1000	1000	1000	1000	1000
ट	प्रारम्भिककक्षामाबालमैत्रीबसाईका कार्पेट तथाकक्षाकोठा छापामय निर्माण गर्ने	3000	600	600	600	600	600
ठ	एकीकृत पाठ्यक्रमलाई थपप्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागिकक्षा १ देखि ३ सम्मकाशिक्षकहरुलाई तालिमप्रदान	500	0	250	0	250	0
ड	प्रारम्भिककक्षाबालवालिकाको लागि शैक्षिणिक सामग्री सहयोग	500	100	100	100	100	100
ढ	स्थानीय शैक्षिक सामग्रीनिर्माणका लागि स्रोत व्यक्तिको उत्पादन	300		150		150	
ज्ञण	शैक्षिणिक सामग्रीसहयोग	500	100	100	100	100	100
ज्ञज्ञ	आधारभुतविद्यालयलाई निर्देशिकातथाकार्यविधिबमोजिमअनुदानसहयोग	20000	4000	4000	4000	4000	4000
ज्ञद्द	विपन्न, जेहेन्दार बालबालिकालाई छात्रवृत्तितथा शैक्षिक सामग्रीवितरण	1000	200	200	200	200	200
ज्ञघ	कक्षा १ देखि ३ सम्म बालबालिकाको पठनसीप परीक्षणका लागिकक्षा कोठामा आधारित पठन सीप परीक्षण ९भ्न्च्ब्० सचालन	400	80	80	80	80	80
ज्ञद्ब	शिक्षको पेशागतविकास	1000	200	200	200	200	200
ज्ञछ	विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण तथाविद्यार्थीको सिकाई उपलब्धी परीक्षण	500	100	100	100	100	100
ज्ञट	जम्मा	68400	13520	13920	13520	13920	13520

माध्यमिकशिक्षा

विद्यालयको पुर्नसंरचनाभएसंगै हालकक्षा ९ देखि १२ सम्मको कक्षालाई माध्यमिकशिक्षा भनिन्छ। माध्यमिकतहकक्षा ९ ,१२ को सिकाई उपलब्धिलाई मापन गर्नका लागि राष्ट्यि परीक्षा बोर्डको पनि गठन भएको छ । बिशेष गरी माध्यमिकशिक्षाले दक्षजनशक्ति, प्रावधिकतथा सीपयुक्तजनशक्तिउत्पादन गर्नुको साथै उच्चशिक्षाकालागितयार गर्नु, अन्तरीाष्ट्र्य स्तरको शिक्षाप्राप्त गर्न सहजबनाउनु रहेको छ।

यही उद्धेश्य प्राप्त गर्न विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय प्रारुप, २०७६ विकास भई सोहीअनुरुप पाठ्क्रमको कार्यान्वयनवि.सं २०७७ बाट प्रारम्भ भएको छ। यसैगरी नेपालको संविधानले माध्यमिकशिक्षालाई अनिवार्य हुने व्यवस्था गरेको छ। साथै अनिवार्य तथानिःशुल्कशिक्षा ऐन २०७५ ले पनिप्रत्येक नागरिकलाई माध्यमिकतहको शिक्षाप्रदान गर्ने राज्यको दायित्वहुने उल्लेख गरेको छ। नेपालको संविधानले माध्यमिकतहको अधिकार स्थानीय सरकारलाई प्रदान गरेको छ।

त्यसैगरी राष्ट्रिय शिक्षानीति २०७६ ले गुणस्तरीय माध्यमिकशिक्षामा सबै नागरिको निःशुल्कपहुच सुनिश्चित गरी सिर्जशीलता, रचनात्मकता,अध्ययनशीलता,सकारात्मकचिन्तन र सदाचार जस्ता गुण सहितको प्रतिस्पर्धी,सीपयुक्त, एवम् उत्पादनशीलजनशक्तितयार गर्ने उद्धेश्य राखेको छ। त्यस्तै गरी विज्ञान प्रविधितथानवप्रवर्तन नीति,२०७६ ले पनि विद्यालय तह देखि नै परम्परागतमालिक ज्ञान,प्रविधि तथासिपकाबारेमा अध्ययनतथाअध्यापन गरी वैज्ञानिक चिन्तनतथासिर्जनशीलताअभिवृद्धि गर्ने रणनीत लिएको छ।

वर्तमानअवस्थाः

यस कमलबजार नगरपालिकामामाध्यमिकततह (९–१०) मा जम्मा १० वटा विद्यालय र ११–१२ जम्मा४ वटा विद्यालय संचालनमा रहेका छन।

पहुँचः

यस नगरपालिकामामाध्यमिकतहकक्षा ९ र १० मा छात्रा ५६९ र छात्र ५२९ गरी जम्मा १०९८ जनाबालबालिकाअध्ययनरत रहेका छन। यसैगरी कक्षा ११ र १२ मा छात्रा २७६ र छात्र २३० गरी जम्मा ५०६ जनाबालबालिकाअध्ययरत रहेका छन।

ब्राहमण/क्षेत्री		जनजाति		द्यलित		अन्य	
छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
७२६	६१८	१	०	११८	१४०	०	०

स्रोतःक्ष्mक्ष २०७६

गुणात्मक

माध्यमिकतहमासहजै देखिने भर्नादर७० प्रतिशत रहेको छ। कक्षा १० को जिपिएऔषत२.०, कक्षा १२ को जिपिएऔषत २.४ रहेको छ भने कक्षा १० मा बालबालिकाको निरन्रता दर ७० प्रतिशत रहेको छ। कक्षा छाड्ने दर(९ दखि १२) मा ३० प्रतिशत रहेको छ।

आर्थिक, सामाजिकतथाभौगोलिक रुपमा पछाडि परेका समुदायकाबालबालिकाहरुको माध्यमिकशिक्षामापहुँचका सम्बन्धमाएकीनतथ्याङ्कपाउननसके पनिबहुबञ्चितिमा परेकाहरुको माध्यमिकशिक्षामापहुँचकम देखिन्छ। संविधानले माध्यमिकशिक्षालाई निःशुल्कभने पनिव्यवहारिक रुपले निःशुल्कबनाउन सकिएको छैन।

शिक्षकको दरबन्दिको विरण

स्थायी	अस्थायी	राहत	Gfu/	जम्मा

			cg'bfg	
८	१४	२५	२०	६७

माध्यमिकतहको शिक्षामातपशिलबमोजिमकाचुनौतीहरु रहेको छनः

- निःशुल्कमाध्यमिकशिक्षालाई प्रभावकारी रुपमाकार्यान्वयननभएको अवस्था रहेको छ।
- विशेष गरी जोखिमा रहेका, अपाङताभएकाबालवालिकातथाभौगालिक रुपमा कठिन अवस्थामा रहेका बालवालिकाको माध्यमिकशिक्षा सम्म समानतामुलकशिक्षामापहुँच पुऱ्याउनु।
- माध्यमिकतहको खुदभर्नादार बढाउनु।
- माध्यमिकतहकमाकक्षा छोड्ने दर धेरै हुनु।
- बालवालिकाको सिकाई उपलब्धी दर कमहुनु।
- पर्याप्त मात्रमाभौतिक संरचनाको व्यवस्थापनहुननसक्नु।
- माध्यमिकतहमा सुचनाप्रविधिको पहुँचतथाविस्तार हुननसक्नु।
- आवश्यक सक्षम दरबन्दिको कमी।

उद्धेश्यहरुः

१. माध्यमिकशिक्षाअनिवार्य बनाई सबै बालवालिकाको गुणस्तरीय शिक्षाप्रदान गर्नु।
२. माध्यमिकतहकाबिद्यालयमाबालमैत्रीतथा समावेशीभौतिक संचरना निर्माण गर्नु।
३. माध्यमिकशिक्षामाखुदभर्नादर तथा टिकाउ दर बढाउनु।
४. बालवालिकाको सिकाई उपलब्धीउपलब्धीमा वृद्धि गर्नु।
५. बालवालिकालाई सीपमुलक, व्यवसायिकतथाप्राविधिकशिक्षाप्रदान गरी दक्षतथाव्यवसायिकप्रतिस्पर्धी नागरिक उत्पादन गर्नु।
६. माध्यमिकतहमा सुचनाप्रविधिको प्रयोगको माध्यमबाट शिक्षण गर्नु।

रणनीति

योजनाका उद्धेश्यहरु हासिल गर्न निम्नलिखित रणनीतिहरु अवलम्बन गरिनेछः

१. माध्यमिकतहको शिक्षालाई अनिवार्य गरी सबै बालवालिकाको शिक्षामापहुचभएको सुनिश्चित गरिने छ ।
२. आश्यकता रहेका विद्यालयमाबालमैत्रीतथा समावेशीभौतिक संरचनानिर्माण गरिनेछ।
३. बालवालिकाको टिकाउ दरमा वृद्धि गर्न अभिभावकशिक्षा, जीवनउपयोगी सीप तथाआवश्यक छात्रवृत्तितथा शैक्षिक सामग्री सहयोग गरिने छ ।
४. बालबालिकाको सिकाई उपलब्धी वृद्धि गर्नका लागिथप ट्युसनकक्षा संचालनतथाशिक्षकको क्षमताअभिवृद्धि गरी कक्षा कोठा भित्रको शिक्षणमा सुधार गरिनेछ ।

५. शिक्षकले कक्षाकोठामा विताउने समय वृद्धि तथा सुधार गरिने छ ।
६. सिकाई उपलब्धी वृद्धिका लागिआन्तरिक रुपमाबालवालिकाको मुल्याङ्कन गर्ने प्रणालीको विका गरिनेछ।
७. अन्तर विद्यालय सिकाई आदनप्रदानकार्यक्रम संचालन गरिने छ।
८. आवश्यकतामाआधारित प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षा संचालन गरिने छ।
९. सबै विद्यालयलाई सुचनाप्रविधिसंग सम्बन्धित सामग्री सहयोग गरिने छ।
१०. सबै विद्यालयमाआधारभुत विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गरिने छ।

माध्यमिकशिक्षातार्किक ढाँचा

उपलब्धी	नतिजा	मुख्यकार्य सम्पादनमापन सुचकहरु	मुख्यकार्यक्रहरु
पहुच, अवसर तथा समतामा सुधार भएको	सबै बालवालिकाकक्षापास गरी माथिल्लो कक्षामाभर्ना भएको हुने असमनता घटाई सबैका लागिअवसर सृजना गर्ने विद्यालयमापर्याप्त मात्रमा सुरक्षितभवनको व्यवस्थापन विद्यालयमा सबै बालबालिकालाई सुचनाप्रबिधिको पहुच सबै माध्यमिकविद्यालयले आधारभुत मापदण्ड पुरा गरेको हुने	कक्षा ९ दखि १२ को कुलभर्नादर तथाखुदभर्नादर कक्षा १० र १२ मा टिकाउ दर	● नक्सांकनतथाआवश्यकताआधार ा माध्यमिकविद्यालयहरुलाई क १२ सम्म स्तर वृद्धि गर्ने ● सुविधा सम्पन्नकक्षाकोठातथाशौचालयनि र्माण ● पलिकामा एउटा विज्ञानको पढ सुचारु गर्ने। ● प्रअले सम्पुर्ण शिक्षकहरु अनिवार्य रुपमाअर्धवार्षिक क सम्पादनमुल्याङकन गर्ने। ● अपुगविद्यालयमा दरबन्दीतथानगर शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने
शिक्षण सिकाई तथाबालबाललिकाको सिकाई उपलब्धीमा वृद्धि भएको	वर्तमानआधार रेखाभन्दा टिकाउ दर वृद्धि हुने बालबालिकाको उपस्थिति दरमा वृद्धि बालवालिकाको न्युनतमसिकाईमा वृद्धि भएको हुने माध्यमिकतहमाकुलतथाखुदभर्ना दरमा वृद्धि भएको हुने बिद्यालयमा विज्ञान र सुचनाप्रविधिप्रयोगशालाका	वर्तमानआधार रेखाभन्दातहकक्षा दर वृद्धि हुने	● गरीव जेहेन्दार बालबालिकाल उच्चशिक्षाकालागि छात्रवृ सहयोग(आवसीय गैर आवसीय ● न्युनसिकाई भएकाबालवालिका लागिथपकक्षा संचालन ● शिक्षकको पेशागतविकास ● पर्याप्त शैक्षिक सामग्रीत स्वःअध्ययन सामग्री

	पाठ्यक्रमतथासिकाई सामग्री		
व्यवसायिकतथाप्राविधिकशिक्षाको विस्तार तथा गुणात्मक अभिवृद्धि	सबै माध्यमिकतहमाप्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षाको विस्तार तथा सुदृढीकरण गर्ने प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षाकाशिक्षकको क्षमताअभिवृद्धि गर्ने	• प्राविधिककक्षा संचालनभएको विद्यालय • कक्षा ९ देखि १२ सम्म प्राविधिकविषयमा भर्ना भएकाबालबालिका	• प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षको न्युनतम शैक्षिक गुणस्तर काय गर्ने • अनुदान सहयोग • भौतिकतथा शैक्षिक गुणस सुदृढीकरण
शिक्षाको पेशागतदक्षताअभिवृद्धि गरी गुणस्तरमा सुधार आएको	कक्षाकोठामा उपस्थिति र कार्यसम्पादनमा सुधार हुने शिक्षको शिक्षण कार्यमा सुधार भएको मुल्यांकनतथा परीक्षामा सुधार भएको शिक्षकको पेशगत सहयोग तालिमको कार्यान्वयनभएको	• शिक्षकले कक्षाकोठामा बिताएको समय • सिकाई उपलब्धी • विद्यालयमाक्ष्ऋत को पहुचतथाप्रयोग	• शिक्षकको क्षमताविकास • सिकाईमा आधारित भ्रमण • शिक्षकनिर्देशिकातथा स्वअध्य सामग्री • विद्यालयमाक्ष्ऋत को विस्तार
सुचनाप्रविधिमार्फत शिक्षण क्रियाकलापमा वृद्धि तथापहुचविस्तार गर्ने ।	विद्यालयमाक्ष्ऋत जडान तथाप्रयोग विद्यालयमाविद्युतिय पुस्तकालयभएको बालवालिकाको क्ष्ऋत पठनपाठनमा पहुचभएको	विद्यालयमाक्ष्ऋत को पहुचतथाप्रयोग	• तालिमतथाअभिमुखीकरण • पाठयोजनातयारी • क्ष्ऋत को सहयोग
विद्यालयको भौतिकपुर्वाधारमा सृदृढीकरण भएको	विद्यालयमान्युनतमआवश्यकपुर्वाधारहरुको उपलब्धता सुरक्षिततथाबालमैत्रीतथा विज्ञान प्रयोगशालाको स्थापनाभएको		• भतिकतथा शैक्षि संरचनानिर्माण • विद्यालयमाप्रयोगशालाविस्तार

कार्यक्रमतथाक्रियाकलापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१.	निःशुल्कमाध्यमिकशिक्षाको कार्यान्वयनकालागिआवश्यककानुनकार्यविधिनिर्देशिकातयारी	पटक	✓	✓	✓	✓	✓	संघ, स्थानीयतह
२	विद्यालय सेवा क्षेत्र पहिचान गरी सेवा क्षेत्रकाबालबालिकाहरुको पुर्ण रुपमाभर्नाको सुनिश्चिता	संख्या	46	46	46	46	46	स्थानीयतह, विद्यालय

३	सघन भर्ना अभियानतथाअभिभावकत्व ग्रहण कार्यक्रम	संख्या	46	46	46	46	46	
४	मा.वि. आवासीय विद्यालय संचालनतथाव्यवस्थापनकालागिन्चबलत कगउउयचत सहयोग	विद्यालय	10	10	10	10	10	संघ, स्थानीयतह
५	कक्षा छोड्ने दर कम गर्न किशोर किशारी तथाअभिभावकसंग अन्तक्रिया गर्ने	संख्या	20	20	20	20	20	संघ, स्थानीयतह
६	आवश्यकतानुसार शिक्षकको बिकास अभिवृद्धि	संख्या	25	25	25	25	25	संघ, स्थानीयतह
७	विद्यालयको न्युतमभौतिकपुर्वाधार विकास(कक्षाकोठा फर्निचर, शौचालय, खानेपानी, घेराबार)	संख्या	10	10	10	10	10	संघ, स्थानीयतह
८	बालबालिकालाई जीवनउपयोगी सीप प्रदान	ज्ना	500	500	500	500	500	विद्यालय तह
९	विद्यालयमा बिज्ञान प्रयोगशाला स्थापना	संख्या	10	10	10	10	10	संघ, स्थानीयतह
१०	सबै विद्यालयमा कम्पुटर, प्रोजेक्टर जस्ता क्ष्ऋत सम्बन्धित सामग्री सहयोग	संख्या	10	10	10	10	10	संघ, स्थानीयतह
११	जोखिम, जेहेन्दार अपाङ्गताबालबालिकालाई शैक्षिक सामग्रीपोशाक सहयोग	संख्या	100	100	100	100	100	स्थानीयतह

माध्यमिकशिक्षाकालागिआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	बजेटहजार	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
१.	नि:शुल्कमाध्यमिकशिक्षाको कार्यान्वयनकालागिआवश्यककानुनकार्यविधिनिर्देशिकातयारी	100	0	100	0	0	0
	विद्यालय क्षेत्रको सीमाङकन गरी हरेक विद्यालयको सेवा क्षेत्र पहिचान गरी विद्यालयको नक्साङनपुनर्वितरण तथा समायोजन	0	0	0	0	0	0
२	विद्यालय सेवा क्षेत्र पहिचान गरी सेवा क्षेत्रकाबालबालिकाहरुको पुर्ण रुपमाभर्नाको सुनिश्चिता	500	100	100	100	100	100
३	सघन भर्ना अभियानतथाअभिभावकत्व ग्रहण कार्यक्रम	500	100	100	100	100	100
४	मा.वि. आवासीय विद्यालय संचालनतथाव्यवस्थापनकालागिन्चबलत कगउउयचत सहयोग	10000	2000	2000	2000	2000	2000
५	कक्षा छोड्ने दर कम गर्न किशोर किशारी तथाअभिभावकसंग अन्तक्रिया	3000	60	60	60	60	60
६	शिक्षकको बिकास अभिवृद्धि	1000	200	200	200	200	200

७	विद्यालयको न्युतमभौतिकपुर्वाधार विकास(कक्षाकोठा फर्निचर, शौचालय, खानेपानी, घेराबार)	20000	20000	20000	20000	20000	20000
९	विद्यालयमा बिज्ञान प्रयोगशाला स्थापना	6000	1200	1200	1200	1200	1200
१०	सबै विद्यालयमा कम्पुटर, प्रोजेक्टर जस्ता क्ष्अत सम्बन्धित सामग्री सहयोग	2000	400				
११	विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण तथाविद्यार्थीको सिकाई उपलब्धी परीक्षण	500	100	100	100	100	100
१२	प्राविधिकधारका विद्यालयलाई अनुदान	1000	200	200	200	200	200
१३	जोखिम, जेहेन्दार अपाङ्गताबालबालिकालाई शैक्षिक सामग्रीपोशाक सहयोग	1000	200	200	200	200	200
	जम्मा	45600	24560	24260	24160	24160	24160

प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षा

विकासकालागि साधरण र प्राविधिकजनशक्तिकावीच सन्तुलनको आवश्यकता पर्दछ ।सुरुवातीकादिनहरुमा साधरण शिक्षातर्फ जोड दिइएतापनिनगरपालिकाको स्थापन पछि प्राविधिकशिक्षातथाव्यवसायिकतालिमका क्षेत्रमाउल्लेख्य लगानीभएको छ । कृषि, भेटनरी, सवओभरसियर, इन्जिनियरिड, चिकित्सा विज्ञान, कम्प्युटर लगायतका क्षेत्रमादक्षजनशक्तिको मागउच्च रहेको छ । प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षाकाअवसरहरुमा सबै लिङ्ग, अपाङ्गता, गरिवी,सीमान्तकृत आर्थिक सामाजिक रुपले पछि परेको समुदायलगायतका सवै बर्गको समतामूलकपहुँच, सहभागिता र सिकाई उपलब्धिमा सुधार गर्दै श्रम बजार सँग आवद्ध गरिनु पर्दछ। शिक्षाजीवनउपयोगीतथाजीवननिर्वाह उन्मुखहुन जरुरी छ।

प्रमुख समस्याहरु :

- कार्यक्रमको लक्षित कोटा अनुसारका विद्यार्थीहरुको उपलब्धतानहुनु,
- प्राविधिकशिक्षातर्फ दक्षप्रशिक्षक र जनशक्तिलाई टिकाइराख्ननसकिनु,
- उत्पादितजनशक्ति र श्रम बजारको मागवीचको तालमेल नमिल्नु,
- प्रयोगात्मककक्षा र ओजेटिलाई व्यहारिक रुपले कार्यमूलकबनाउननसकिनु ।
- छोटा अवधिकातालिमप्रदायक संस्थाहरुको व्यवस्थापन र नियमनको कमी

उद्धेश्यहरुः

१. प्राविधिकधार अन्तर्गत सञ्चालनमा रहेको सामुदायिक विद्धालयको संस्थागतविकास गरी गुणस्तरीय शिक्षाप्रदान गर्नु।
२. माग र आवश्यकताकाआधारमा छोटो अवधिकातालिम सञ्चालन गर्नु।

रणनीति

१. प्राविधिकशिक्षातथाव्यवसायिकशिक्षाकाकार्यक्रमहरुमासमतामूलकपहुँच९भ्त्रगष्तबदभि ब्अभकक0 अभिवृद्धि गरिने छ।
२. सञ्चालनमा रहेका प्रविधिकधारका विद्धालयहरुको थपव्यवस्थापन गरी गुणस्तरीय शिक्षाप्रदान गरिने छ।
३. प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षाका माध्यमबाट दक्षजनशक्तितयार गर्न अवसर प्रदान गरिने छ।
४. निजी क्षेत्रवाट सञ्चालिततालिमप्रदायकहरुको नियमन र व्यवस्थापन गरिने छ

कार्यक्रमतथाक्रियाकलापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१.	रोजगार परामर्स सेवा	संख्या	१०	१०	१०	१०	१०	स्थानीय सरकार
२	स्वरोजागर प्रबर्द्धन कार्यक्रम	संख्या	11	11	11	11	11	स्थानीय सरकार
३	प्रत्येक सामुदायिकमाध्यमिकविद्यालयमा फरक फरक प्राविधिकतथाव्यवसायिकधारको विद्यालयको स्थापना गरिने छ।	संख्या			2			स्थानीय सरकार
४	नमुनाकक्षा कोठा व्यवस्थापन र शिक्षकतालिमतथाअभिभावकसंग सिकाई बारेमा छलफल	संख्या	25	25	25	25	25	स्थानीय सरकार

प्रविधिक र व्यवसायिकशिक्षाकालागिआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ञ	रोजगार परामर्स सेवा	800	160	160	160	160	160
द	स्वरोजागर प्रबर्द्धन कार्यक्रम	2000	400	400	400	400	400
घ	प्रत्येक सामुदायिकमाध्यमिकविद्यालयमा फरक फरक प्राविधिकतथाव्यवसायिकधारको विद्यालयको स्थापना गरिने छ।	2000	400	400	400	400	400
ढ	नमुनाकक्षा कोठा व्यवस्थापन र शिक्षकतालिमतथाअभिभावकसंग सिकाई बारेमा छलफल	2000	400	400	400	400	400
	जम्मा	6800	1360	1360	1360	1360	1360

पाठ्यक्रमतथापाठ्यसामग्री

परिचय

पाठ्क्रमले तहगतशिक्षको उद्धेश्य, सक्षमतातथाबालवालिकालाई कसरी पढाउने विधिको बारेमा दिशानिर्देश गर्दछ। पाठ्क्रमनिश्चित मुल्यमान्यताबाट निर्माण गरिएको हुन्छ र यसले बालबालिकाको सक्षमतामाअभिवृद्धि गर्ने तथा समाजको मुल्यतमान्यताको आत्सातगर्दै विभेद रहिततथा समतामुलक समाजको निर्माण तथाआदर्श, सीपमुलकतथाप्रतिस्पर्धी नागरिक निर्माणका लागि सहयोग तथादिशानिर्देश गर्नुपर्दछ।

यस नगरपालिकाले स्थानीय पाठ्यक्रमनिर्माण गरी लागु गर्ने योजनाबनाएको छ। अबको ५ वर्ष भित्रमाकक्षा १ देखि ५ सम्म स्थानीय परिवेश सुहाउँदो स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण गरी लागु गर्ने योजना रहेको छ । यसकालागि पाठ्क्रमनिर्माण गर्नका लागि यस नगरपालिकामातालिमप्राप्तदक्षजनशक्ति रहेको छ। यस नगरिपालिकाले व्यवस्थित योजनाबनाई स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण गर्ने कार्यतालिकतयार गरेको छ। राष्ट्रिय पाठ्यक्रमपारुप २०७६ तथाआधारभुत पाठ्क्रम २०७६ ले आधारभुततह(कक्षा१ देखि ३) मा मातृभाषिकसिप/स्थानीयविषयवस्तु सम्बन्धिकियाकलाप समावेश गरी पाठ्भार ५ र वार्षिक पाठघण्टा १६० र कक्षा ४–८ मा मातृभाषावाअन्यकुनै विषयवस्तु नामाकरण गरी पाठ्यभार ४ र कार्यघण्टा १२८ तोकेको छ।

वर्तमानअवस्थामा यस कमलबजार नगरपालिकाले स्थानीय पाठ्क्रममाउल्लेखिनीयप्रगतिहासिल गरेको छैन तथापिशिक्षाप्रमुखतथा केहीशिक्षकलाई तालिमउपलब्ध गराएको छ। यस नगरपालिकामा स्थानीय पाठ्क्रमविकास,निर्माण र कार्यान्यनकाचुनौती रहेका छन। जुनयसप्रकार रहेका छनः

- स्थानीयतहमादक्षजनशक्तिको अभाव रहेको छ साथै संस्थागतविकासमाचुनौती रहेको छ।
- स्थानीयआवश्यकता र राष्ट्रिय तथाअन्तराष्ट्रिय आवश्यकताविच सन्तुलनकायम गर्न।
- पर्याप्त रुपमा बजेटको व्यवस्थापन स्थानीयतहमानभएको हुदा
- प्रधानाध्यापक, शिक्षक, अभिभावक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई पाठ्यक्रमविकास र कार्यानवयन सम्बन्धिसिपविकासमा
- स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण अपनत्वमाकमी।

माथिउल्लेखित समस्याभएतापनि स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण तथा पाठ्य सामग्रीव्यवस्थापनकालागितपशिलबमोजिमको यस नगरपालिकामाअवसरहरु रहेका छनः

- स्थानीय पाठ्क्रमनिर्माण गर्नका लागि योजनाबन्नु तथा स्रोत व्यवस्थापनकालागिकार्य भईरहेको
- केहीजनामात्रभएपनितालिमप्राप्तदक्षजनशक्तिकतयार हुनु।
- समयमै पाठ्यक्रम पाठ्यपुस्तकहरु उपलब्धहुनु ।
- माध्यमिकततह सम्म पाठ्यपुस्तकतथा पाठ्यक्रमनिशुल्कउपलब्धहुनु ।

यस कमलबजार नगरपालिकाले स्थानीय पाठ्क्रमतयार गरी लागु गर्ने योजना रहेको छ।

कक्षा	शैक्षिकवर्ष	शैक्षिकवर्ष	शैक्षिकवर्ष २०८०	शैक्षिकवर्ष २०८१	शैक्षिकवर्ष २०८२

	२०७८	२०७९			
१					
२					
३					
४					
५					

उद्धेश्यहरु

१. स्थानीय परिवेशमातथा धर्म संस्कृति रितिरिवाजचालचलन ऐतिहासिकतथाभौगोलिकतालाई आधार बनाई स्थानिय पाठ्यक्रमनिर्माण गर्नु।
२. स्थानयि पाठ्यक्रमको आधारमा रही पाठ्यपुस्तकनिर्माण गर्नु।
३. स्थानीय पाठ्क्रमको प्रभावकारीताकार्यान्वयनकालागिशिक्षकको पेशागतक्षमताअभिवृद्धि गर्नु।
४. स्थानीय पाठ्क्रमविद्यालयमालागु गर्नु।
५. स्थानिय परिवेश र पाठ्यक्रम सुहाउदो शैक्षिक सामग्रीनिर्माण गर्नु ।

रणनीति

१. स्थानियआश्यक्तालाई सम्वोधनहुने खाले स्थानिय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकतयार गरी लागु गरिने छ ।
२. शिक्षकको पेशागतदक्षताअभिवृद्धिका लागिबिभिन्नतालिम, अभिमुखीकरण तथासिकाई आदनप्रदानकार्यक्रम संचालन गरिने छ।
३. समयमासबै बालवालिकालाई पाठ्यपुस्तकतथा पाठ्य सामग्रीउपलब्ध गराईने छ।

उपलब्धी

१. कक्षा १ देखि ५ सम्मकालागि पाठ्क्रमतयारी भई क्रमशःकक्षामालागु भएको हुने।
२. स्थानीय पाठ्क्रममाआधारित रही पाठ्यपुस्तकतथा शैक्षिक सामग्रीनिर्माण भएको हुने।
३. पाठ्क्रमको कार्यान्वयनतथातथाबालवालिकाको सिकाई उपलब्धीमापनकालागिमुल्याङकन प्रणाली विकास हुने।
४. अनुसन्धानको आधारमा पाठ्क्रमको सुधार तथा परिमार्जन हुने।

कार्यक्रमवाक्रियाकलापकार्यान्वयनतालिका

क्र.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	स्थानीय स्तरमा पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकनिर्माणका लागिकार्यशालागोष्ठी	पटक	ज्ञ	६	घ	ज्ञ	ज्ञ	स्थानीयतह

२	पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकनिर्माणका लागिकार्यदल गठन	पटक	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह
४	सल्लाह सुझावकालागि परामर्श बैठक आयोजना		✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह
५	पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकअन्तिम रुपमदिई अनुमतितथा प्रमाणिकरणका लागिकार्यपालिकाकाबाट स्वीकृत गर्ने		✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह
६	शिक्षकलाई क्षमताविकासको तालिमआयोजना		✓	✓	✓	✓	✓	संघ, स्थानीयतह
७	विद्यालयमालागु		✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह
	समयमै बालवालिकालाई पाठ्पुस्तकउपलब्ध गराउने		✓	✓	✓	✓	✓	संघ, स्थानीयतह
८	स्थानीय स्तरमा पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकप्रभावकारीताको अनुगमन, मुल्याङनतथाप्रतिबेदन		✓	✓	✓	✓	✓	

पाठ्यक्रमतथा पाठ्यसामग्रीआवश्यक बजेटः

क्र.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट हजारमा	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ज्ञ	स्थानीय स्तरमा पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकनिर्माणका लागिकार्यशालागोष्ठी	500	100	100	100	100	100
द्द	सल्लाह सुझावकालागि परामर्श बैठक आयोजना	200	40	40	40	40	40
घ	शिक्षकलाई क्षमताविकासको तालिमआयोजना	500	100	100	100	100	100
द्ध	पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकनिर्माण तथा छपाई	3000	600	600	600	600	600
छ	स्थानीय स्तरमा पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तकप्रभावकारीताको अनुगमन, मुल्याङनतथाप्रतिबेदन	500	100	100	100	100	100
	जम्मा	**4700**	**940**	**940**	**940**	**940**	**940**

कार्यक्रमतथाक्रियाकलापकार्यान्वयनतालिका

क्र.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१.	२	३	४	५	

ज्ञ	सबै स्थायीशिक्षकको स्वास्थ्यविमाअनिवार्य	संख्या	✓	✓	✓			स्थानीयतह, बिद्यालय
द्द	कार्यसम्पादनमाआधारित प्रोत्साहनतथा सुविधादिने	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय
घ	नियमित शिक्षण सिकाई सुनिश्चित गर्न मापदण्ड तयारी गर्ने	संख्या	✓	✓				स्थानीयतह, बिद्यालय
द्ध	अस्थायी तथा विद्यालय स्रोतबाट नियुक्तशिक्षहकहरुको व्यवस्थापनकालागिउपयुक्त मापदण्ड तथानिर्देशिकानिर्माण गर्ने	संख्या	✓	✓				स्थानीयतह,
छ	कमजोर विद्यार्थीका लागिबिशेष सहयोगीकक्षा गर्ने र उपचारात्मक शिक्षण पद्धति लागु गर्ने	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय
ट	स्थानीयतहमा दरबन्दिमिलान गर्ने	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय
ठ	विद्यालय लेखातथाजिन्सि व्यवस्थापनतालिम	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय
ड	शिक्षकतथाकर्मचारी दरबन्दी सृजना गर्न विज्ञ समुह गठन कार्कम	संख्या	✓					स्थानीयतह
ढ	सरुवा बढुवालाई पुर्वानुमानयोग्य र वस्तुनिष्ठ बनाउने गरी कानुनीव्यवस्था गर्ने	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	संघ, स्थानीयतह
ज्ञण	शिक्षकबन्नकालागिहालको न्यूनतम् शैक्षिक योग्यतामा वृद्धि गर्ने गरी कानुनीव्यवस्था गर्ने । (प्रारम्भिकबालविकास/पूर्व प्राथमिकशिक्षा र कक्षा १-३ का लागिकक्षा १२ उत्तीर्ण, कक्षा ४-८ का लागि स्नातकतह उत्तीर्ण र कक्षा ९-१२ का लागि स्नातकोत्तर उत्तीर्ण भएको सुनिश्चित गर्ने ।)	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	संघ, स्थानीयतह
ज्ञज्ञ	अपाङ्गताभएकाव्यक्ति, महिला, सीमान्तकृत वर्गका व्यक्तिहरूस्लाई शिक्षण पेसामा सहभागी गराउनक्षमताअभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय
ज्ञद्द	शिक्षण सिकाइमा पृष्ठपोषण प्राप्त गर्न परीक्षाको नतिजाविश्लेषण गर्ने ।	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय
ज्ञघ	प्रधानाध्यापकबाट नियमित रुपमाशिक्षकको कार्यसम्पादनको अनुगमनतथामूल्याङ्कन गर्ने ।	संख्या	✓	✓	✓	✓	✓	स्थानीयतह, बिद्यालय

शिक्षकव्यवस्थापन र विकासआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट हजारमा	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
१.	सबै स्थायीशिक्षकको स्वास्थ्यविमाअनिवार्य	1000	200	200	200	200	200
२	कार्यसम्पादनमाआधारित प्रोत्साहनतथाथप सुविधादिने	500	100	100	100	100	100
४	नियमित शिक्षण सिकाई सुनिश्चित गर्न मापदण्ड तयारी	1000	200	200	200	200	200
५	कमजोर विद्यार्थीका लागिबिशेष सहयोगीकक्षा गर्ने र उपचारात्मक शिक्षण	250	50	50			50

	पद्धति लागु गर्ने				50	50	
७	उत्कृष्ट शिक्षकलाई पुरस्कृत गर्ने	1000	200	200	200	200	200
	जम्मा	3750	750	750	750	750	750

विद्यालय नेतृत्वविकास तथा सुशासन

परिचय

शिक्षा क्षेत्रको योनजनानिर्माण तथाकार्यान्वयनपक्षमाअभिभावकको तथाबालवालिकाको सहभागीताकोसुनिश्चिता गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनमार्फत बालवालिकाको सिकाई सुधार गर्नु जरुरी छ। शिक्षा क्षेत्रको योजनाकार्यान्वयमा सहभागतातथा निर्णय निर्णय गर्नु कार्यसम्पादनमाउत्तरदायित्वहुनु, विद्यार्थीको सिकाई प्रतिजबादेहीभई पारदर्शिताहुनु तथा समतालाई प्रोत्साहन गरी सुशासनकायम गर्नु हो। शिक्षा क्षेत्रको विकासकालागिआवश्यक योजनाबनाई कार्यान्वयन गर्नपर्दछ र यसकालागि विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षकअभिभावक संघ तथाशिक्षा सरोरकारवालहरुको क्षमताअभिवृद्धि गर्नुपर्दछ।

उदेश्यहरु

१. विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षकअभिभावक संघ तथाशिक्षकको क्षमताअभिवृद्धि गर्नु ।
२. कार्यसम्पादनप्रतिउत्तरदायित्व, र नतिजाप्रतिको जवाफदेहीता र समावेशीकरणलाई प्रोत्सहान गरी शिक्षामा सुशासनअभिवृद्धि गर्नु।
३. विद्यालयमा सुशासनतथाजवाफदेहीबनाउनकालागि सामजिक लेखापरीक्षण, बालवालिकाको सिकाई परीक्षण जस्ता क्रियाकलाप गर्नु।

रणनीति

१. बिद्यालयव्यवस्थापन समिति, शिक्षकअभिभवाक संघ तथाशिक्षकको क्षमताअभिवृद्धि गरिने छ।
२. अर्धवार्षिक रुपमाअभिभावक भेलाआयोजना गरी बालवालिकाको सिकाई उपलब्धीको बारेमा छलफल गरिने छ।
३. विद्यालयको विकासकालागि सरोकारवाला सबैको सहभागीतामा विद्यालय सुधार योजना गरी लागु गरिने छ।
४. सामाजिक लेखापरीक्षण तथा लेखापरीक्ष गरिने छ ।
५. बिद्यालयमाआचारसंहितातयार गरी गुनासो सुन्ने र सम्बोधन गर्ने प्रणाली तयार गरिने छ।
६. समुदाय स्तरमा बालवालिकालाई पढाईमा प्रोत्सहन गर्नका लागि समुदाय स्तरमा पढाई सम्बन्धितक्रियाकलाप संचालन गरिने।

उपलब्धी

१. विद्यालयमाबालबालिकाको शैक्षिकउपलब्धीको लेखाजोखाभएकोहुने ।

२. शिक्षा क्षेत्रमा सबै सामावेशी सहभागीता, कार्यसम्पादनप्रतिउत्तरदायित्व, विद्यार्थीको सिकाई प्रतिजवाफहदेहिता, कार्यसम्पदानभएको हुने।

३. बालवालिकाको समग्र शैक्षिकउपलब्धीतथासिकाई उपलब्धी वृद्धि गर्नका लागि समुदाय स्तर तथा विद्यालय स्तरमा नेतृत्वदायिभुमिका बढेको हुने।

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	विद्यालय व्यवस्थापन समितितथाशिक्षकअभिभावक संघका पदाधिकारीलाई जिम्मेवारीकाबारेमा अभिमुखीकरण गर्ने	संख्या	५०	२००	१००	५०	०	स्थानीयतह, बिद्यालय
२	बि.व्य.स. तथाशि.अ.सं को बैठक संचालन गर्ने	संख्या	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	स्थानीयतह, बिद्यालय
३	अभिभावक भेला गर्ने	पटक	८२	८२	८२	८२	८२	स्थानीयतह, बिद्यालय
४	समयमै सामाजिकपरीक्षण तथा लेखापरीक्षण गर्ने	संख्या	४१	४१	४१	४१	४१	स्थानीयतह, बिद्यालय
५	नियमित रुपमाविद्यालयको अनुगमन गर्ने	पटक	८२	८२	८२	८२	८२	स्थानीयतह, बिद्यालय
६	बिद्यालयमाआचारसंहितनिर्माण गरी लागु गर्ने	संख्या	४१	०	०	०	०	स्थानीयतह, बिद्यालय
७	गुनासो पेटिकाको व्यवस्थापन गर्ने र सुनुवाई गर्ने	संख्या	४१	०	०	०	०	स्थानीयतह, बिद्यालय

विद्यालय नेतृत्वविकास तथा सुशासनमाआवश्यक बजेट

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
१.	विद्यालय व्यवस्थापन समितितथाशिक्षकअभिभावक संघका पदाधिकारीलाई जिम्मेवारीकाबारेमा अभिमुखीकरण	500	100	100	100	100	100
२	बि.व्य.स. तथाशि.अ.सं को बैठक संचालन	500	100	100	100	100	100
३	समयमै सामाजिकपरीक्षण तथा लेखापरीक्षण	250	50	50	50	50	50
	बिद्यालयमाआचारसंहितनिर्माण गरी लागु	1000	200	200	200	200	200

४							
५	अभिभावकशिक्षकविद्यार्थी अर्न्तक्रियाकार्यक्रम	@))	40	40	40	40	40
	जम्मा	2450	490	490	490	490	490

निरन्तर शिक्षा, खुल्लासिकाई, अनौपचारिक, जीवनपर्यन्त सिकाई शिक्षा

वर्तमान परिपेक्ष्यमाशिक्षामानिसको अभिङ्गअंगको रुपमा रहेको छ। शिक्षाले मानिसको जीवनयापनमा गर्न सजिले बनाउदछ। कुनै कारणले औपचारिक शिक्षाबाट बन्चित रहेका व्यक्तिलाई अनौपरिक शिक्षाको माध्यमबाट शिक्षाको मुलप्रवाहीरकण ल्याउनु पर्दछ। अनौपचारिक शिक्षाभन्नले औपचारिक शिक्षाको संरचनाभन्दाबाहिर मानवजीवनकालागिअत्यावश्यक ज्ञान,सीप र प्रक्रिया नै अनौपचारिक शिक्षाहो। नेपालमा धेरै अनौपचारिक शिक्षाकार्यक्रमलागु भएकाथिएजसले निरक्षर रहेका व्यवक्तिलाई साक्षर बनाएको छ भने उमेरको हदका कारण विद्यालय भन्दाबाहिर रहकाबालवालिकालाई पनि साक्षर तथा वैकल्पिक कक्षाद्धरा औपचारिक कक्षामामुलप्रवाहिकरण गरको छ।

संविधानले हरेक नागरिकले शिक्षापाउने हकलाई मौलिकहकको रुपमाव्यवस्था गरेको छ। त्यसैगरी राष्ट्रिय शिक्षानीतिले अवलम्बन गरेका सिद्धान्त, दिगो विकास लक्ष्य ४ तथाआवधिक योजनाले अपेक्षा गरेको प्रत्येक नागरिकले नागरिकले शिक्षापाउने हककार्यान्वय गर्न अनौपचारिक शिक्षा संचालन गरिनुपर्दछ।

अनौपचारिक शिक्षातथाआजीवसिकाईलाई यस दशवर्षे रणनितिमा प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न विगतमा देशमै सिकेका कुरा तथाअन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्राप्तभएकासिकाईलाई आत्मसातगर्दै कार्यान्वयन गर्नु पदर्छ छ। जिवनपर्यन्त शिक्षाको महत्वमानिसहरुलाई बुझाउनकालागि साक्षरताका सीपहरुलाई दैनिकजीवनकाक्रियाकलापहरुसंग सम्बन्धित गराएर त्यसबाट कसरी जीवनस्तर सुधार ल्याउन सकिन्छ भन्ने कुरामा सम्बन्धितव्यक्तिहरुलाई राम्रसैग सुसुचित गराउनु आवश्यक छ। पढाई, लेखाई र सामान्य गणितिय सीपको सहयोगले कृषि घरेलु उद्यम,व्यवपार पशुपालनलगायतका धेरै प्रकारका पेशाव्यवसाय संचालनमा ठुलो सहयोग हुन सक्ने र यसबाट आयआर्जनमा वृद्धि गरी जीवनस्रतमा सुधार ल्याउन सकिन्छ।

वर्तमानअवस्थाः

नेपालको शैक्षिकइतिहासलाई फर्केर हेर्दा अनौपचारिक शिक्षामा ठुलो सफलताहासिल गरेको छ। आजीवनसिकाईलाई व्यवस्थिततथा संस्थागत गर्न नसकिएपनि नेपाल सरकरार तथाविकासे साझेदार मार्फत थुप्रै प्रयास तथाकार्यक्रम संचालनभईरहेका छन। यस कमलबजार नगरपालिकाको साक्षरता दर)१५ देखि ६० वर्षसम्मका) सक्षर ९८.१५ रहेको छ। यस स्थानीयतहलाई साक्षर नगर घोषण गरिसकेको छ।

अनौपचारिक लयायतअन्य माध्यमबाट सिकेका सिकाईलाई समेट समकक्षताप्रदान गरी गतिशिल र परागम्यतालाई सहजबनाउनकालागि राष्ट्रिय योग्यताप्रारुप(National Qualification Framework-NQF) नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ।

राष्ट्रिय शिक्षानीति २०७६ ले नेपाललाई पुर्ण साक्षर मुलुकबनाई अनौपचारिक,बैकल्पिक, पराम्परागत र खुल्लाशिक्षाका माध्यमबाट आजीवनसिकाई संस्कृतिको विकास गर्नु, सबै प्रकारका अपाङ्गताभएकाव्यक्तिकालागि गुणस्तरीय शिक्षको पहुँच सुनिश्चित गरी जीवनपर्यन्त शिक्षाका माध्यमबाट मार्यादितजीवनयापन गर्न सक्षम र प्रतिस्पर्धी नागरिक तयार पार्ने उद्बेश्य निर्धारण गरेको छ।

स्थानयितहमाअनौपचारिक तथाजीवनपर्यन्त शिक्षा सम्बन्धिकार्यक्रम सामुदायिकसिकाई केन्द्रबाट संचालनभईरहेका छन। स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ ले अनौपचारिक तथाआजीवनसिकाईको व्यवस्थापनतथा संचालनकालागि स्थानीय सरकारलाई अधिकार प्रदान गरेको छ। यससकारण स्थानीय सरकारले अनौपचारिक तथाआजीवनसिकाईका लागिबिभिन्नकार्यक्रमबनाई लागु गरिनेछ।

प्रमुख समस्याहरु :

- साक्षर नगरपालिका घोषण भएपनिबाँकी रहेका निरक्षर व्यक्तिहरुलाई साक्षर बनाउनकार्यक्रम संचालननभएको,
- नवसाक्षरहरुलाई निरन्तर शिक्षाकाअवसरहरुको माध्यमले आयआर्जन र आत्मनिर्भरबनाउन सकिएन,
- युवातथाप्रौढहरुमा कार्यमूलक साक्षरता र पढ्ने बानीको कमी

उद्बेश्यः

१. यस नगरपालिकालाई पुर्ण साक्षर पालिकाबनाउनु ।

२. सबै नागरिकाकालागि समातामुलक साक्षरतातथाआजीवनसिकाईका अवसर प्रदान गर्नु।

३. नव साक्षरहरुलाई साक्षरता सीपको प्रयोग गर्ने वातावरण तयार गर्ने र समुदायमा सबै व्यक्तिहरुलाई जीवनपर्यन्त सिकाइकाअवसरहरु उपलब्ध गराउनु।

रणनितिहरुः

१. नगरपालिकाभित्रकाशिक्षकतथा सहजकर्ताहरुलाई परिचालन गरी निरक्षर व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन गरिने छ।

२. निरक्षर व्यक्तिहरुको तथ्याङ्कको आधारमा साक्षरताकक्षाकालागि सहयोगीकार्यकर्ता छनौट कक्षा संचालन गरिने छ।

३. यस नगरपालिकामा रहेका सामुदायिकसिकाई केन्द्रहरुको क्षमता वृद्धि तथाथप सुदृढीकरण गरिने छ।

४. सामुदायिकसिकाई केन्द्रलाई सामुदायिक पुस्तकायको रुपमा स्थापना गरिने छ।

उपलब्धीः

१. सामुदायिकसिकाई केन्द्रहरुको सुद्रिढिकरण भई निरन्तर र जीवनप्रयान्तशिक्षाकाकार्यक्रमहरुको हुने।
२. युवा, महिलातथाप्रौढहरुकाक्षमताविकास, सीपमूलकतालिम र आयआर्जनकाकार्यहरु एकीकृत रुपमा सामुदायिकसिकाईकेन्द्रमार्फत सञ्चालन, व्यवस्थापन र नियमनभएकाहुने।

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	सामुदायिकअध्ययन केन्द्र स्थापनातथा सञ्चालन	संख्या						स्थानीयतह, बिद्यालय
२	सामुदायिकसिकाई केन्द्रको क्षमताविकास तथा परिचालन	संख्या	२	२	२	२	२	स्थानीयतह, बिद्यालय
३	छोटो अवधिको तालिम, समूह गठन तथाआयआर्जन सहयोग	संख्या	२५	२५	२५	२५	२५	स्थानीयतह, बिद्यालय
४	सामुदायिकअध्ययन केन्द्रलाई प्रविधियुक्त गर्ने र पर्याप्तसिकाइ सामग्रीउपलब्ध	संख्या	२	२	२	२	२	स्थानीयतह, बिद्यालय

निरन्तर शिक्षा, खुल्लासिकाई, अनौपचारिक शिक्षा, जीवनपर्यन्त सिकाई र शिक्षालागिआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ञ	सामुदायिकअध्ययन केन्द्र स्थापनातथा सञ्चालन	2000	400	400	400	400	400
ट्ट	सामुदायिकसिकाई केन्द्रको क्षमताविकास तथा परिचालन	1000	200	200	200	200	200
घ	छोटो अवधिको तालिम, समूह गठन तथाआयआर्जन सहयोग	2500	500	500	500	500	500
द्ध	सामुदायिकअध्ययन केन्द्रलाई प्रविधियुक्त गर्ने र पर्याप्तसिकाइ सामग्रीउपलब्ध	1000	200	200	200	200	200
	जम्मा	6500	1300	1300	1300	1300	1300

संस्थागत विद्यालय

नेपाल संस्थागततथा सामुदायिक गरी दुई किसिमका विद्यालय संचालनमा रहेका छन। सरकारको निजी सार्वजनिक साझेदारी नीतिअनुसार शिक्षा क्षेत्रमानिजीलगानीलगानी बढदै गईरहेको छ। केहीवर्ष अघि शहरी क्षेत्रमासिमीत संस्थागत विद्यालय अहिलने गाउँगाउँमाखुलेका छन। संस्थागतविद्यालयमा सरकारी

भन्दा राम्रो तथा गुणस्तरीय शिक्षापाईन्छ भनेर अभिभावकहरुले आफ्ना नानीबाबुहरुलाई संस्थागतविद्यालयमाभर्ना गर्ने गर्दछन। संस्थागतविद्यालयको गुणस्तर कायम गर्ने तथाशिक्षाप्रतिउत्तरदायित्वबनाउनकालागिनियमितअनुगमन, पृष्ठपोषणतथानियमन गर्न जरुरी देखिन्छ।

उद्देश्य

१. निजीविद्यालयलाई विद्यालयलाई प्रचलित ऐन र नियमावलीबमोजिमनियमन गरी सेवामुखीतथा शैक्षिक सुधार गर्नु।

रणनीतिः

१. निजीविद्यालयकाभौतिक संरचनातथा शैक्षिकवातावरण प्रचलित मापदण्ड पुरा गरेको सुनिश्चित गरिने छ।
२. संस्थागतविद्यालयमा पढाई हुने पाठ्यपुस्तकतथा पाठ्यसामग्रीअनिवार्य रुपमा नेपाल सरकारले अनुमतिदिएका सामग्रीतथा पाठ्यपुस्तकलागु गर्नुपर्ने व्यवस्थानियमनतथालागु गराईनेछ।
३. संस्थागतविद्यालयको नक्साङ्कनतथा समायोजन गरिने छ।
४. सामाजिकउत्तरदायित्वअन्तरगत गरीब, अल्पसंख्यक, जेहेन्दार, अपाङ्गबालबालिकाहरुकालागि छात्रवृत्तिप्रदान गर्ने व्यवस्थानियम गरी अनिवार्य लागु गरिने छ।
५. सामुदायिकविद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न एक वटा संस्थागतविद्यालयले एक वटा प्रगतिकमजोर भएको विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सहकार्य गर्ने नीतिअबलम्बन गरिने छ।
६. संस्थागतविद्यालयको संलग्नतामा सामुदायिक–संस्थागत विद्यालय साझेदारीको नमुनातयार गरी लागु गरिने छ।

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वयनतालिका

क्र.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	संस्थागतविद्यालयका सञ्चालकहरु अन्तरक्रिया	संख्या	१०	१०	१०	१०	१०	स्थानीयतह
२	संस्थागततथा सामुदायिकविद्यालयबीचप्राविध ज्ञान सीप आदनप्रदान गर्ने बारेमा योजनातयार गर्नका लागिकार्यशालागोष्ठी	पटक	४	४	४	४	४	स्थानीयतह
३	संस्थागततथा सामुदायिक विद्यालय बीचसिकाई आदनप्रदान	पटक	२०	२०	२०	२०	२०	स्थानीयतह
४	शिक्षाशाखातथा जनप्रतिनिधिद्धारा नियमनतथाअनुगमन	पटक	१२	१२	१२	१२	१२	स्थानीयतह

शिक्षामासूचना सञ्चार तथाप्रविधि

परिचय

कुनै पनिविषयकाबारेमा खबर लिने र दिने प्रक्रियालाई सूचना भनिन्छ । समयको परिवर्तन भइसकेको छ । विश्वमाबिभिन्नकिसिमका सुचनातथाप्रविधिको विकास भएको छन जस्तै मोबाइल, इन्टरनेट कम्प्युटर आदि। पछिल्लो समय कोभिड १९ को अवस्थामाबिभिन्नकिसिमको बैठक, विद्यालय तथाकलेजका पढाईहरु प्रविधिको प्रयोग गरी भर्चुअल माध्यमबाट गर्ने अभ्यास देखिएको छ।

वर्तमानमागअनुसार विद्यालय तहको शिक्षालाई पनिनयाँ सुचनाप्रविधिअनुसार कक्षा शिक्षण गर्न जरुरी देखिन्छ किनकिअहिलेक बालवालिका सुचनाप्रविधिसंग जानकार रहेका छन र परम्परागत शिक्षण प्रणाली भन्दाअहिलेको प्रविधिको प्रयोग गरी अध्ययन गर्न रुचाउछन। पछिल्लो समयमा सामुदायिकतथासंस्थागतविद्यालयहरुमापनिसूचनाप्रविधिको प्रयोगद्धारा शिक्षण क्रियाकलाप संचालन गरेको देखिन्छ। नेपाल सरकारालेपनि सामुदायिकविद्यालयमायसकालागिसूचनाप्रविधिसंग सम्बन्धित सहयोग गर्दै आएको छ। सूचनातथा सञ्चार प्रविधिगुरुयोजना सन् २०१३ देखि २०१७ सम्म सबै बालवालिकाको सुचनातथा सञ्चार प्रविधिको आधारभुतपहुँच पुऱ्याई डिटिल भिन्नताकम गर्ने, सूचनातथा सञ्चार प्रविधिलाई शिक्षण सिकाईको साधनका रुपमासाधानका रुपमाप्रयोग सिकाई सुधार गर्ने, सबैका लागिशिक्षमापहुच पुऱ्याउने र शिक्षाको व्यवस्थापिकीयतथाशासकीय पद्धतिलाई कुशलतथाप्रभावकारी बनाई सुशासनको प्रत्याभुतिकालागिसूचनातथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगलाई सहयोग पुऱ्याउनु पर्दछ। यी सिद्धान्तहरु उल्लेख गरिएको छ जुनवर्तनमा परिवेशमाअझै सान्दर्भिक छन। उक्त सिद्धान्तलाई आत्सातगर्दै कमलबजार नगरपालिकाले सबै बालवालिकाको सूचनातथा सञ्चार प्रविधिमापहुँच पुऱ्याई शिक्षाको गुणस्तर कायम गर्न यस १० वर्षे नीति सामवेश गरेको छ।

साथै कोभिड १९ को महामारीले शिक्षमा सूचनातथा सञ्चार प्रविधिको अझै आवश्यकता पुष्टि गरी दिएको छ। यस्ता महामारीको वेलाप्रत्यक्ष रुपमा शिक्षण क्रियाकलाप सचालन गर्न सक्ने अवस्था रहदैन। यस सन्दर्भमा नगरपालिकातथाविद्यालयको क्षमताअनुसार अनलाई कक्षा संचालनतथाअन्यविभिन्न भर्चुअलविधिको प्रयोग गरी बालवालिकाको शिक्षाप्राप्त गर्ने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।

वर्तमानअवस्थाः

नेपाल सुचनातथा सञ्चार प्रविधिनीति २०७२ ले सुचना सञ्चारका संरचनामापहुच पुऱ्याउने विषयमानीतिनिर्धारण गरेको छ भने शिक्षातथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धिगुरुयोजना योजनाकार्यान्वयन गर्ने उल्लेख गर्ने भनेको छ। यस्तै डिटिचल नेपालको कार्याढाँचा २०७६ ले विद्यालय तथाक्याम्सहरुमाशिक्षातथा सञ्चार प्रविधिशिक्षा, जियोस्प्यासिल र जिआएस ९न्भयकउबतष्बरिन्क्ष्क०शिक्षाप्रदान गर्ने र शिक्षा क्षेत्र शिक्षातथा सञ्चार प्रविधिशिक्षा सम्बन्धिक्षमताविकास गर्ने र सबैका लागि सुचनाप्रविधिसम्बन्धि साक्षरताप्रदान गर्ने उल्लेख गरेको छ।

शैक्षिक सत्र २०७६ सालको तथ्याङकअनुसार यस नगरपालिका ९ वटा विद्यालयमा कम्प्युटरको पहुँचभएको देखिन्छ। उक्तविद्यालयमाजम्मा २५ वटा कम्प्युटर रहेको देखिन्छ। भौगालिक दृष्टिकोणले विकट रहेको हुदा सबै विद्यालयमाविद्युतको पहुँच छैन।विद्यालयमा इन्रनेटको पहुँचपुगेको देखिन्छ।

यसकारण सबै विद्यालयमा सुचना प्रविधिद्धारा शिक्षण गर्न गराउनचुनौती देखिएको छ। ग्रामीण क्षेत्रमा स्थानीय रेडियोको अलि बढी प्रभावकारी देखिन्छ। यसकारण कोडिभ १९ तथात्यस्तै महामारीको अवस्थाबालवालिकाको पठनपाठन सुचारु तथानियमित गराउन रेडियो मात्रविकल्प देखिन्छ भने घरमै अभिभावकको सहयोगमा निरन्रत सिकाई सामग्रीमार्फत अभिभावकतथादाजु बहिनीको सहयोगमानियमित गर्न सकिने अवस्था रहेको छ। यसैगरी घुम्ती पढाई, टोल शिक्षामार्फत पनिविपदको अवस्थामाबालबालिकाको शिक्षालाई निरन्तरतादिन सकिने अवस्था रहेको छ।

यस नगरपालिकाले सुचनातथा सञ्चार प्रविधिविकास गर्नका लागिविभिन्नत्यस्ताचुनौती छन जसले यो कार्यमा समस्या पैदा गर्न सक्दछ। तीचुनौतीहरु तलउल्लेख गरिको छ। तर यस नगरपालिकाले यस्ता चुनौतीहरुलाई अवसरमा परिणत गर्दे अगाडी बढ्न विभिन्न रणनीतिहरु तय गर्दै जानेछ।

- अछाम जिल्लाभौगोलिक विकटता रहेको छ अफ्कमलबजार अफै विकट छयसले गर्दा सबै वडा तथाविद्यालयमाविद्युत सुविधाको पहुच छैन।
- शैक्षिक सुचनाप्रविधिमार्फत अध्ययापन गराउनतथामहामारीको अवस्थामा बैकल्पिक माध्यमबाट अध्ययापन गराउनविद्यालयमाइन्टरनेटको पहुँच छैन।
- विद्यालयसंग पर्याप्त स्रोत साधननहुनु।

उदेश्य

१. सिकाईलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय र सान्दर्भिक बनाउन सूचनातथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग विस्तारगर्नु।
२. सबै विद्यालयमा सुचनातथाप्रविधिको पहुचविस्तार गर्नु।
३. क्षमताअभिवृद्धि गरी सञ्चार प्रविधिको प्रयोगप्रभावकारी संचालन गर्नु।
४. शिक्षामानविनत्म प्रविधिमार्फत शिक्षण गर्नु ।
५. विशेष प्रस्थितीमा सुचनाप्रविधिमार्फत शिक्षण सिकाई क्रियाकलापलाई निरन्तरतादिन ।

रणनीतिहरु

१. सबै विद्यालयहरुमा सञ्चार प्रविधिकाआधारभुत संरचनातथा उपकरणको प्रबन्ध गर्नु।
२. शिक्षकहरुको क्षमताअभिवृद्धि गरी शिक्षामा सञ्चार प्रविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु।
३. विद्यालयमाआधुनिक सुचनाप्रविधिको प्रयोग गरि सिकाईको गुणस्तरमा वृद्धि गरिने छ ।
४. विद्यालयमाभ्–ष्दिचबचथको स्थापना गरिने छ ।
५. आधुनिक सुचनाप्रविधिकावारेमा सम्पुर्ण विद्यालयमा सवै शिक्षकलाई तालिमको व्यावस्था गरिनेछ ।
६. सबै बालवालिकाको सिकाई पोटलमा पहुच सुनिश्चि गरी पढ्न वातावरण सिर्जना गर्नु।

उपलब्धीः

१. नगरपालिका स्तरमा अनलाईन पुस्तकालयको स्थापनभई प्रयोगमाआएको हुने।

२. सूचनातथा सञ्चार प्रविधिको पुर्वाधार विकास भई संचालनमाआएको हुने।
३. सबै विद्याललयमासुचनाप्रविधिको विस्तार भई प्रयोगमाआएको हुने।
४. अनलाई पढाई सामग्रीमाबालवालिकको पहुँचभई प्रयोग गरी बालबालिकाको सिकाईमा सहयोग भएको हुने।
५. सुचनाप्रविधिमाआधारित एकिकृत शैक्षिक सुचनातथाव्यवस्थापन प्रणाली सुधार भई सुदृढ भएको हुने।
६. सामुदायिकसिकाई केन्द्रमा सूचनाप्रविधिको प्रयोगमाविस्तार भएको हुने।

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	नगरपालिकामाभ्ष्दिचबचथको स्थापना	संख्या						
२	विद्यालयमाक्ष्क्ष्त संरचनाविस्तार	विद्यालय	५	१०	१५	१०	६	सघ, स्थानीयतह
३	सबै विद्यालयमा इन्टरनेटको सुविधाविस्तार	विद्यालय	५	१०	१५	१०	६	सघ, स्थानीयतह
४	शिक्षकतथाक्ष्भ:क्ष्क व्यवस्थित गर्न क्ष्क्ष्त सम्बन्धितालिम		५०	५०	५०	५०	५०	स्थानीयतह
५	सबै माध्यमिकविद्यालयमा कम्पुटरमा संचालन	विद्यालय	५	१०	१५	१०	६	स्थानीयतह
६	सुचनाप्रविधिमार्फत कक्षा संचालन	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
७	बालवालिकाको डिटिल अध्ययन गराउनकालागिसिकाई पोर्टलको पहुँच वृद्धि		४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
८	विद्यालयमा डिजिटल साम्रगीकाप्रयोगकालागिशिक्षकको क्षमताविकास		५	५	५	५	५	सघ, स्थानीयतह

शिक्षामा सूचनाप्रविधिआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट हजारमा	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ज्ञ	गाउँपालिकामाभ्ष्दिचबचथ को स्थापना गर्ने	500	0	0	500	0	0
द्द	विद्यालयमाक्ष्क्ष्त्संरचनाविस्तार गर्ने	3000	600	600	600	600	600
घ	सबै विद्यालयमा इन्टरनेटको सुविधाविस्तार गर्ने	800	160	160	160	160	160
द्ध	शिक्षकतथाक्ष्भ:क्ष्कव्यवस्थित गर्न क्ष्क्ष्त्सम्बन्धितालिम	500	100	100	100	100	100
छ	सुचनाप्रविधिमार्फत कक्षा संचालन	500	100	100	100	100	100

ट	बालवालिकाको डिटिल अध्ययन गराउनकालागिसिकाई पोर्टलको पहुँच वृद्धि	500	100	100	100	100	100
ठ	विद्यालयमा डिजिटल साम्रगीकाप्रयोगकालागिशिक्षकको क्षमताविकास	500	100	100	100	100	100
	जम्मा	6300	1160	1160	1660	1160	1160

शिक्षकको पेशगत सहयोग तथाविकास

पृष्ठभुमिः

एकपटक तालिमशिक्षकको लागिपर्याप्त नहुन सक्दछ त्यसकारण शिक्षकको पेशागतदक्षताअभिवृद्धि तथानियमितरुपमाअयबअजष्लन, ँभलतयचष्लनआवश्यक पर्दछ। शिक्षकहरुको दैनिक शिक्षण क्रियाकलापको अनुगमन गरीप्रअवा विज्ञ शिक्षकले पृष्ठपोषण गर्न जरुरी छ यसले गर्दा शिक्षकको क्षमताअभिवृद्धि हुनका साथै शैक्षिक गुणस्तरमा वृद्धि हुन्छ। शिक्षक पेशागत सहयोग भनेको प्रअतथा विज्ञ शिक्षकबाट कक्षाअनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण तथाप्राविधिक सहयोग गर्नु हो।

तालिममासिकेका ज्ञान, सिप र अवधारणालाई कक्षाकक्षाकोठामा प्रयोग गरीआएको परिवर्तनको नजिकबाट नियाल्ने र त्यसबाट देखिएका सुधारका क्षेत्र पहिचान गरी स्थलगतप्राविधिक सहयोग प्रदान गर्नु नै पेसागत सहयोग हो । औपचारिक तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रियालगायतअनौपचारिक छलफल, स्वअध्ययन र वैयक्तिकखोज (Self–study and self–exploration) शिक्षकबिचअनुभवतथासिकाइआदानप्रदान जस् ताप्रयासहरूको माध्यमबाट शिक्षकलाई पे सागत सहयो ग पुऱ्याउन सकिन्छ ।

वर्तमानअवस्था

देश संघीय प्रणालीमा प्रवेश गरको छ वर्तमानअवस्थामा देशमातीनतहको सरकारसंघिय सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीयसरकारक्रियाशिल रहेका छन। देश संघियतामा प्रवेश गरेसंगै शिक्षा सम्बन्धितविगतका संचरनाहरु हटाइएको तथाभुमिका परिवर्तन भएका छन। प्रत्येक स्थानीयतहमाशिक्षायुवातथा खेलकुदशाखा रहेको छ र त्यस मार्फत शिक्षा सम्बन्धिबिभिन्नगतिबिधि संचालनभईरहेका छ । यस अघिबिद्यालयनिरिक्षक, विद्यालय स्रोत व्यक्तितथा स्रोत विद्यालयको अवधारण रहेको थियो जसले विद्यालयमातहमाशिक्षाको पेशागत सहयोगको लागिप्राविधिक सहयोग गर्दै आएको थियो। तर वर्तमान परिपेक्ष्यमात्यस्ता संचरना छैन र स्थानीयतहका सबै कार्यक्रमशिक्षायुवातथा खेलकुदशाखामार्फत कामभईरहेको छ। त्यस शाखामाकर्मचारीको अभावका कारण बिद्यालयतहमाशिक्षक पेशागत सहयोग पुग्न सकेको छैन भने अर्को तिर अहिले सम्म त्यस्तो संरचनातथा प्रणाली विकास गरिएको छैन जसले गर्दा नियमित रुपमाशिक्षको पेशागतदक्षताअभिवृद्धि गर्नका लागिअयबअजष्लन, ँभलतयचष्लनतथा पृष्ठपोषणका क्रियकलाप संचालनहुन सकिरेहका छैन । विद्यालय तहमापनिशिक्षकको पेशागतविकासकालागि प्रधानाध्यापकद्धारा कक्षाअनुगमन गर्ने तथा पृष्ठपोषण तथा सहयोगको अभ्यास

गरेको देखिदैनजसले गर्दा शिक्षकले भोगेका समस्याहरु समाधान गर्नका लागि स्थलगतप्राविधिक सहयोग कमीभएको देखिन्छ।तीतथ्यलाई विश्लेषण तथाआत्मसाथगर्दै कमलबजार नगरपालिकाले शिक्षकको पेशागत सहयोगकालागिकार्यक्रमतय यस १० बर्षे नगर शिक्षामा समावेश गरेको छ।

उद्धेश्यहरुः

१. नगरपालिकातथाविद्यालयम स्तरमा पेशागत सहयोगको संरचनाविकास तथा सुदृढ गर्नु।
२. शिक्षण सिकाइक्रियाकलापमासुधारका लागिशिक्षकलाई स्थलगतप्राविधिक सहयोग प्रदान गर्नु।
३. कक्षाको शिक्षणलाई प्रअतथा विज्ञ शिक्षकद्धारा कक्षकोठा अनुगमन, पृष्ठपोषण तथाप्राविधि सहयोग उपलब्ध गराउनु।
४. नगरपालिकामा विज्ञ समुह, ,साथी समुह रोस्टर समुह गठन गरी विद्यालयको अनुगमनतथा पृष्ठपोषण प्रदान गर्नु।
५. नगरपालिका स्तरमा शिक्षक पेशागत सहयोग अभ्यास, उपलब्धी, चुनौतीतथासिकाई आदनप्रदान गर्नु।

रणनीति

१. नगरपालिकातथा विद्यालय स्तरमा शिक्षक पेशागत सहयोगकालागि संयन्त्रको स्थापना गरिनेछ।
२. विद्यालयमाप्रअको नेतृत्वमाशिक्षकसिकाई सहजीकरण समिति गठन गरिने छ।
३. नगरपालिका स्तरीय विज्ञ समुह गठन गरी शिक्षक पेशागत सहयोगकालागि परिचालन गरिनेछ।
४. प्रअतथा विज्ञ शिक्षकद्धारा कक्षाअनुगमन गरी शिक्षकलाई पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने तथात्यसको प्रतिबेदननगरपालिकामाबुझाईनु पर्नेछ।
५. शिक्षक पेशागत सहयोगकालागि ठुला विद्यालय परिचालन गरी सानाविद्यालयलाई सहयोग गर्ने नीतिअवलम्बन गरिने छ।
६. विद्यालय तहमाशिक्षकशिक्षकवीचअनुभवआदनप्रदानकालागिशुक्रबारीय बैठक संचालन गरिने छ ।
७. शिक्षकद्धारा अनिवार्य रुपमा दैनिक पाठयोजनातयार गर्ने र शिक्षकवीच साझ गर्ने र कक्षा सहजीकरण गर्ने व्यवस्थामिलाईने छ।
८. अन्तरविद्यालय कक्षा सहजीकरण गर्ने अभ्यास गरिनेछ।
९. अन्तरविद्यालय सिकाई आदनप्रदान भ्रमण संचालन गरिने छ।
१०. नगरपालिकाद्धारा संयुक्त रुपमाअनुगमनतथाआवश्यक पृष्ठपोषण प्रदानगरिनेछ।

उपलब्धीः

१. नगरपालिका स्तरमा बिज्ञ समुह गठन भएकोहुने।
२. विद्यालय तहमातहगतशिक्षकसिकाई समुह गठन भएकोहुने।
३. शिक्षक पेशागत सहयोगकालागि स्थानीयनिर्देशिकातथा योजनानिर्माण भएकोहुने।
४. बिद्यालयको अनुगमन, सुपरीविक्षेषण पालिका स्तरमा संयन्त्रनिर्माण भएकोहुने।
५. विद्यालय तहमाशुक्रबारीय बैठक संचालनभएकोहुने।

६. आफ्ना वडामा भएका साना विद्यालय र ठुला विद्यालय बीच छलफलभई पेशागत सहयोगका सहयोग भएको हुने।

७. विषयगतशिक्षकबीचकक्षाकोठको सहजीकरणमा अनुभवआदनप्रदानतथा सहयोग गरेको हुने।

८. बिद्यालयतहमा पेशागत सहयोग संयन्त्रनिर्माण तथासिकाई आदनप्रदान प्रणाली निर्माण भएको हुने।

९. बिद्यालयमानियमितअनुगमन, सुपरीविक्षेषण तथा पृष्ठपोषण गरिने भएकोहुने।

१०. शिक्षक पेशागत सहयोगको उपलब्धीकाबारेमा स्तरमा समीक्षात्मक बैठक भएको हुने।

११. प्रतिबेदनतथा दस्ताबेजीकरण भएकोहुने।

१२. शिक्षक पेशागत सहयोगको उत्तमअभ्यास अनुभवआदनप्रदानकालागिअन्तरपालिकासिकाई आदनप्रदान बैठक सञ्चालनभएको हुने।

कार्यक्रमवाक्रियाकलापकार्यान्यन तालिका

क्र.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	प्रअको बैठकमा शिक्षक पेशागतकार्यविधिको प्रबोधीकरण	संख्या	१					स्थानीयतह
२	गाउँशिक्षा समितिको बैठकमा	पटक	१	१	१	१	१	स्थानीयतह
३	नगरपालिका स्तरमा विज्ञ समुह गठन गर्ने	पटक	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
४	विद्यालय तहमाप्रअको नेतृत्वमाविषयगत विज्ञ समुहको गठन गर्ने	प्टक	१	१	१			स्थानीयतह
५	विज्ञ समुहले कक्षाकोठा अनुगमन गर्ने तथाप्रतिबेदनतयार गर्ने	पटक	१	१	१	१	१	स्थानीयतह
६	विद्यालयमाशुक्रबारीय बैठक संचालन गर्ने।		४६	४६	४६	४६	४६	विद्यालय
७	अन्तर विद्यालय सिकाई भ्रमण गर्ने	पटक	१	१	१	१	१	स्थानीयतह
८	विज्ञ समुहले विद्यालय अनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण तथाप्राविधि सहयोग गर्ने	पटक	४	४	४	४	४	स्थानीयतह
९	जनप्रतिनिधितथाशिक्षा शाखाद्धारा संयुक्तविद्यालयको अनुगमन गर्ने		१	१	१	१	१	स्थानीयतह
१०	गाउँपालिका स्तरमा शिक्षक पेशागतविकासको उपलब्धी, चुनौतीतथाअसलअभ्यासको बारेम छलफल गर्ने	पटक	१	१	१	१	१	स्थानीयतह
११	प्रअको बैठकमा शिक्षक पेशागतकार्यविधिको प्रबोधीकरण गर्ने	संख्या	०	४६	०	०	४६	स्थानीयतह

शिक्षकको पेशगत सहयोग तथाविकास आवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ज्ञ	प्रअको बैठकमा शिक्षक पेशागतकार्यविधिको प्रबोधीकरण	250	50	50	50	50	50
द्द	गाउँशिक्षा समितिको बैठकमा	0	0	0	0	0	0
घ	गाउँपालिका स्तरमा विज्ञ समुह गठन	500	100	100	100	100	100
द्ब	विद्यालय तहमाप्रअको नेतृत्वमाविषयगत विज्ञ समुहको गठन						
छ	विज्ञ समुहले कक्षाकोठा अनुगमन गर्ने तथाप्रतिबेदनतयार गर्ने	500	100	100	100	100	100
ट	विद्यालयमाशुक्रबारीय बैठक संचालन	0	0	0	0	0	0
ठ	अन्तर विद्यालय सिकाई भ्रमण	250	50	50	50	50	50
ढ	विज्ञ समुहले विद्यालय अनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण तथाप्राविधि सहयोग	500	100	100	100	100	100
ज्ञण	जनप्रतिनिधितथाशिक्षा शाखाद्धारा संयुक्तविद्यालयको अनुगमन गर्ने	500	100	100	100	100	100
ज्ञज्ञ	गाउँपालिका स्तरमा शिक्षक पेशागतविकासको उपलब्धी, चुनौतीतथाअसलअभ्यासको बारेम छलफल	10	2	2	2	2	2
	जम्मा	2510	502	502	502	502	502

परिच्छेद ४ : अन्तरसम्बन्धितविषयतथा क्षेत्रहरु

खानेपानीतथा स्वछतता

परिचय

व्यक्तिको स्वस्थ्य रहनकालागि सरसफाई एकदमै महत्वपुर्ण छ। व्यक्तिगत स्वास्थ्यतथा सरफाईलाई ध्यननदिने वर्षे बालवालिका झाडापखाल तथाअन्य रोगबाट ग्रसितभएका छन। यसको प्रत्यक्ष रुपमाबालवालिकाको शिक्षामा असर पर्दछ। स्वच्छ खानेपानीतथा स्वस्थ्यहुनपाउने बालवलिकाको अधिकारलाई सुनिश्चितगर्दै सबै बालवालिकाको स्वच्छ खानेपानीको पहुचतथाव्यवस्थापनकालागि यस नगरपालिकाकाले विद्यालयमाखानेपानीतथा स्वछतता विषयलाई १० वर्षे शिक्षा योजनामा समावेश गरेको हो ।

उद्धेश्यहरु:

१. सबै विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीतथाअन्यभौतिक संरचनाको विकास गर्नु।
२. स्वच्छ खानेपानीतथाव्यवक्तिगत सरफाईका लागिजनचेतनाअभिवृद्धि गर्नु।
३. विद्यालयमा सेनिटरी प्याडको वितरण गर्नु।
४. स्थानीय स्तरमा सुनिटेरी प्याड उत्पादन गर्नु।

रणनितिहरु:

१. सबै विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गरिनेछ।
२. सबै विद्यालयमाआधुनिकतथाकिशोरीमैत्रीशौचालयनिर्माण गरिनेछ।
३. सबै विद्यालयमाखानेपानीतथा स्वछतताको योजनाबनाई कार्यान्यिन गरिनेछ ।
४. सबै बालवालिकातथाअभिभावकलाई खानेपानीतथा स्वछतताका बारेमा जनचेतनाअभिवृद्धि गरिने छ।
५. प्रत्येक विद्यालयमा सानो बालउद्यानवाबालबगैचा निर्माण गरिने छ।
६. प्रत्येक विद्यालयमानचभभल कअजयर्या अभिबल कअजययकिो अवधारणा ल्याई कार्यन्वयन गरिने छ।

उपलब्धी:

१. विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थाभएको
२. हातधुने स्टेशन सहित साबुनपानीव्यवस्थाभएको
३. किशोरीमैत्रीशौचालयको व्यवस्थाभएको
४. विद्यालयको वातारण हरियाली, सिकाईमैत्रीभएको
५. सबै विद्यालयमाफुलबारी तथा साना गार्डेन स्थापनाभएको
६. किशोरीको लागि छुटै किशोरीमैत्रीशौचालयको व्यवस्थाभएको
७. पर्याप्त पानीको व्यवस्थाभएको
८. स्यानीटेरी प्याड फेर्न तथात्यसको व्यवस्थापनकालागिव्यवस्थाभएको

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वियनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	बिद्यालयखानेपानीतथा स्वच्छताका लागिविद्यालयमा छलफल	संख्या	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह, विद्यालय
२	बिद्यालयखानेपानीतथास्वछतताका योजनाबनाउने	संख्या	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह, विद्यालय
३	पाइपहिल ट्याङक सहयोग गर्ने	विद्यालय	१०	१०	१०	१०	६	स्थानीयतह,

४	फुलबारी तथा बगैचाकालागिविरुवा सहयोग गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह, विद्यालय

स्वास्थ्य, खानेपानीतथा स्वच्छततातार्किक ढाँचाआवश्यक बजेट

क्र.सं.	शिर्षक	बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
१.	बिद्यालयखानेपानीतथा स्वच्छताका लागिविद्यालयमा छलफल	500	100	100	100	100	100
२	बिद्यालयखानेपानीतथा स्वच्छता योजनाबनाउने	500	100	100	100	100	100
३	पाइपहिल ट्याङक सहयोग गर्ने	1000	200	200	200	200	200
४	फुलबारी तथा बगैचाकालागिविरुवा सहयोग गर्ने	500	100	100	100	100	100
	जम्मा	2500	500	500	500	500	500

आपतकालीनतथा संकटपुर्ण अवस्थामाशिक्षा

परिचयः

जस्तो सुकै माहामरी, प्राकृतिकप्रकोप तथा द्धन्दको अवस्थाभएपनिबालवालिकाले पढ्न पाउने तथासिक्नपाउने अवस्थासिर्जन गरिनु पर्दछ। आपकालीनतथा संकटापुर्ण अवस्थामाशिक्षाको उद्धेश्य भनेको विभिन्न कारण उत्पन्न संकटकालीन अवस्थामाबालवालिका, परिवार तथाशिक्षा सम्बद्ध व्यक्तिको संरक्षण गर्दे शिक्षालाई निर्वाध रुपमा संचालन गर्नु हो। यसकालागि समय परिस्थिति सुहाउँदो रणनीति योजनाकार्यान्वयन गर्न जरुरी छ। यस्तो योजनाबनाउदाअवधारणगत अन्तरगतसम्भावितपुर्वतयारी, तत्कालको व्यवस्थापनतथाक्षतिको पुनःप्राप्ति योजना समेटिएको हुनुपर्दछ।

नेपालमाबिभिन्न समयमाविपदको समयमाबालवालिका पढाईबाट बन्चितहुनुपरेका अवस्थाथियो। यसैगरी गतवर्षदेखि देखिएको कोभिडले गर्दा अलि सम्म बालबालिकाको शिक्षाप्राप्तीमा देखिएको अवरोधबाट पाठ सिकीआगामीदिन यस्तै विपदतथा संकटपुर्ण अवस्थामा पठनपाठन सुचारु गर्नका लागि यस १० वर्षे शिक्षा योजनामा सामावेश गरिएको हो।

उद्धेश्यहरुः

१. संकटको सम्भावित जोखिम गर्न विद्यालय तथा समुदायको क्षमताविकास तथा परिचालन गरी पुर्वसाधानीअपनाई सम्भावितक्षतिन्युनीकरण गर्नु ।
२. विपदप्रतिकार्य योजनाबनाई लागु गर्नु।
३. विपदतथा संकटापुर्ण अवस्थापनिबालवालिकाको शिक्षाको लागिवातावरण तयार गर्नु।

४. बिपदउत्थाशीलविद्यालयको भौतिक संरचनानिर्माण गर्नु।

रणनिति:

१. विपदन्युनीकरणका लागिविद्यार्थी तथा समुदायको क्षमताअभिवृद्धि गरिने छ।
२. विद्यालय सुधार योजनामाविपद जोखिमन्युनीकरण तथा विद्यालय सुरक्षा जस्ता विषय समावेश गर्ने र प्रधानाध्यापक र शिक्षकलाई तालिम संचालन गरिने छ।
३. शिक्षा क्षेत्रमाविपदका कारण गर्ने सक्ने प्रत्यक्षतथा परोक्ष अवस्थाको विश्लेषण गरिने छ
४. विद्यालयको भौतिक संरचनाहरु भुकम्पप्रतिरोधात्मकतथा जोखिममुक्तनिर्माण गरिने छ।
५. विपदव्यवस्थापनकालागिप्रत्येक वडामा आपतकालीन संयन्त्रको निर्माण गरिने छ।
६. प्रत्येक विद्यालयमाप्राथमिकउपचारका लागिचाहिने सामग्रीहरुको व्यवस्थापनभएको हुनेछ।
७. प्रत्येक विद्यालयमाआपतकालीन कोषको निर्माण गरिने छ।
८. विपदको अवस्थामाशिक्षालाई निरन्तरतादिन वैकल्पिकविधिको प्रयोग गरी शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप अडागी बढाईनेछ।
९. बालबालिकालाई घरमै अध्ययन गर्न सक्ने कार्यपुस्तिकाउपलब्ध गराउने र अभिभावकले बालबालिकालाई पढ्न सहजीकण गर्ने र त्यसको अनुगमनतथा सहयोगको लागि स्थानीयशिक्षकलाई परिचालन गरिनेछ।
१०. बालवालिकातथा समुदायलाई जोखिमन्युनीकरण सम्बन्धि सुचनाको प्रबोधीकरण गर्न बिभिन्नप्रकारका साधनहरुको प्रवर्धन गर्नका लागि सञ्चार रणनीतको विकास गरिने छ।
११. कोभिड १९ जस्ता अन्यविपदजन्यअवस्थामाबालबालिकाको निरन्तर शिक्षाकालागि रेडियो शिक्षा, टोल शिक्षातथा घुम्ती कक्षा संचालन गरिने छ।
१२. समुदाय स्तरमा सहजकर्ता तथाच्भबमष्लन :यतष्खबतष्यलमार्फत बालबालिकाको शिक्षा सुनिश्चित गरिने छ।
१३. नगरपालिका स्तरमा शिक्षाकालागिआपतकालिन कोष स्थापना गरी प्रयोगमाल्याईने छ।

उपलब्धी:

१. बिपदतथा संकटापुर्ण अवस्थामाबालवालिकाले सुरक्षिततवरले शिक्षाप्राप्त गरेको हुने।
२. बिपदतथा संकटापुर्ण अवस्थामा वैकल्पिकउपाय जस्तै घरमा कक्षा९ज्ञभ क्अजययष्लिन०, छोल शिक्षा, घुम्ती कक्षासंचालनभएकोभएको हुने ।
३. सबै बालबालिकालाईपर्याप्त मात्रामा शिक्षण सिकाई सामग्रीप्राप्त गरेको हुने।
४. बिद्यालयकाभौतिक संचरचनाविपदउत्थाशीलभएकोहुने ।
५. विद्यालयमाअपतकालीक कोषको स्थापनाभएको ।
६. बालवालिकाहरु विपद जोखिमप्रति सचेत भई विपदको लेखाजोखा गर्न सक्षमभई विपद जोखिमन्युनीकरणमा भुमिका खेलेका हुनेछन।
७. नगरपालिका स्तरमा आपतकालीनतयारी योजनानिर्माण भई लागु भएको हुनेछ।

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	वि.व्य.स., शिक्षकतथाबिद्यार्थीको क्षमताविकास गर्ने	ज्ना	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
२	विपद योजनातयार गरी कार्यान्वयन गर्ने	संख्या	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
३	जोखिमनक्सांकन गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
४	विद्यालयमाआपतकाली कोषको स्थापन गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
५	प्राथमिक स्वास्थ्य सामग्रीकाव्यवस्था गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
६	विद्यालयमा सुचनाप्रविधिको विस्तार गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
७	वैकल्पिकविधिको प्रयोग गरी शिक्षालाई निरन्रतादिने क्षमताविकास	विद्यालय	५०	५०	५०	५०	५०	स्थानीयतह
८	विद्यालयमा वृक्षारोपण गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
९	निरन्तर तथा सुरक्षितसिकाईका लागिशिक्षकविद्यार्थी सम्मीलित समिति गठन गरी परिचान गर्ने	विद्यालय	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह
१०	आपकालीन कोषको स्थापना		४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह

आपतकालीनतथा संकटपर्ण अवस्थाआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ज्ञ	वि.व्य.स., शिक्षकतथाबिद्यार्थीको क्षमताविकास	500	100	100	100	100	100
द्द	विपद योजनातयार गरी कार्यान्वयन	500	100	100	100	100	100
द्ध	विद्यालयमाआपतकाली कोषको स्थापन	200	40	40	40	40	40
छ	प्राथमिक स्वास्थ्य सामग्रीकाव्यवस्था	200	40	40	40	40	40
ठ	वैकल्पिकविधिको प्रयोग गरी शिक्षालाई निरन्रतादिने क्षमताविकास	1000	200	200	200	200	200
ढ	निरन्तर तथा सुरक्षितसिकाईका लागिशिक्षकविद्यार्थी सम्मीलित समिति गठन गरी परिचान	1000	200	200	200	200	200
ज्ञण	आपकालीन कोषको स्थापना	1000	200	200	200	200	200
	जम्मा	4400	880	880	880	880	880

समुदाय संलग्नतातथा परिचलन

पृष्ठभुमिः

बालवालिकाको पढाई सुधारका लागिअभिभावकहरु परिचालनतथा सहभागीता महत्वपुण रहेको छ। अधिकांश समय बालवालिकाले घरमा विताउनु गर्दछन यसकारण घरमा पनिबालवालिकाको पढाईका लागिवातावरण सिर्जना गरिदिनु पर्दछ। यस लागिअभिभावकहरु घरमा पढाई कुना स्थापनातथापर्याप्त मात्रमा पढाई सामग्रीको व्यवस्थापन गरिनु पर्दछ। समुदाय स्तरमा पनि दौतरी पढाईलाई प्रोत्साहन गरी समुदायबालबालिकालाई पढ्ने निश्चित ठाउँको व्यवस्था गरी आवश्यक सामग्रीको प्रबर्द्धन गरीदिनु पर्दछ अनिमात्रबालबालिकाको पठन सीपसंगै समग्र शैक्षिकउपलब्धीकाहासिल गर्न सक्दछन।

वर्तमानअवस्था

आफ्ना बालवालिकाको शैक्षिकप्रगतिबुझ्न अभिभावकहरु विद्यालय सम्म पुगेर शिक्षकहरुसंग छलफल गरेको अभ्यास देखिदैन नतविद्यालयले नै अभिभावकलाई सम्पर्क गरी छलफल गरेको देखिदैन। वर्षमा केही पटक अभिभावक भेलाभई छलफल गरिएतापनि त्यस बाहेका विद्यालय तथा समुदाय स्तरमा बालालिकालाई पढ्न वातारण सिर्जन गर्ने विषयमा छलफल भई तथा योजनाबनाइएको अभ्यास कम रहेको छ। अभिभावकहरुले आफ्ना बालवालिकाविद्यालयमा पठाई दिने शिक्षकको जिम्मेवारी हो भनी पन्छिने कार्य भएको दखिन्छ। जबकिबालवालिकाको समग्र शैक्षिकउपलब्धी वृद्धि तथा सुधार गर्नका लागिअभिभावकतथाशिक्षकहरुको बराबार जिम्मेवारी रहेको छ। बालबालिकाको पठनसीप वृद्धि गर्नका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिशिक्षकअभिभावक संघले अभिभावकको सहभागीता वृद्धि गर्नका लागिबिभिन्नकार्यक्रमतथाअभियान संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ जस्तै बालबालिकाको शैक्षिकउपलब्धीकाबारेमा अन्तरक्रिया, घर तथा समुदायमाबालबालिकाको पढ्नकालागिवातावरण सिर्जना गरिदिने।

विद्यालय सुधार योजनामाभौतिकपक्षलाई धेरै प्राथमिकतादिई योजनातयार गर्दछ जबकिकम बजेट लाग्ने तर धेरै नतिजा देखिने कार्यक्रम समावेश गरिएको हुदैन। यस्तो अवस्थामाबालबालिकाको शैक्षिक सुधारका लागि समुदायको संलग्नता जरुरी देखिन्छ। यसकारण यस नगरपालिकाले विद्यालय तथा समुदाय स्तरमा शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्नका लागि १० वर्षे शिक्षा योजनामा समुदाय परिचालनको क्षेत्रलाई महत्वपुर्ण रुपमा समेटेको छ।

उद्धेश्यहरुः

१. बालबालिकाको समग्र शैक्षिकउपलब्धी वृद्धि गर्नका लागि समुदायको संलग्नताअभिवृद्धि गर्नु।
२. बालवालिकाकालागिपरिवार तथा समुदाय स्तरमा पढाईको वातावरण सिर्जना गर्नु।
३. पढाईको महत्वको बारेमा जनचेतनाअभिवृद्धि गर्नका लागि दौतरी शिक्षातथा शैक्षिकमहोत्सवको आयोगर्नु।
४. बालावालिकाको फुर्सदको समय पढाईमा उपयोग गर्नका लागिघुम्ती पढाई शिविर संचालन गर्नु ।

रणनीति

१. समुदायमा रहेका समुहको क्षमताअभिवृद्धि गरी बालवालिकाको समग्र शैक्षिकउपलब्धी वृद्धि तथा पठनसीप वृद्धि गर्नका लागि परिचालन गरिने छ।

२. बिद्यालय र समुदायवीच सहकार्यका लागिशिक्षकअभिभावकसंगको संयोजकत्वमा समितिनिर्माण गरी बालबालिकाको शैक्षिकउपलब्धीकाबारेमा अन्तरक्रिया संचालन गरिने छ।

३. अभिभावकहरुलाई दौतरी शिक्षामार्फत बालवालिकाको पठनसीप वृद्धिका लागि घरमा पढ्नकालागिवातावरण सिर्जना गरिनेछ।

४. सबै घरमा बालवालिकाको पढाईका लागि पढाई कुना स्थापना गरिनेछ।

५. विदातथाखाली समयमाबालबालिकाको पढ्न वातावरण सिर्जना गर्नका लागि घुम्ती पढाई शिविर तथा कोचिङ कक्षा संचालन गरिने छ ।

६. समुदायमास्तरमा शैक्षिकमहोत्सव, शैक्षिकप्रतिस्पर्धा जस्ता क्रियाकलाप संचालन गरिने छ।

७. शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षकअभिभावक संघ तथाबिद्यार्थी वीचबालबालिकाको समग्र सिकाई उपलब्धीकोअवस्थाकाबारेमा अन्तरक्रिया गरिने छ।

८. माध्यमिकतहकाबालबालिकालाई दौतरीको क्षमताअभिवृद्धि गरी दौतरी समुह परिचालन गरिने छ।

९. कम्तीमा त्रैमासिक रुपमा बि.व्य.स., शि.अ.सं.द्धारा बालबालिकाको शैक्षिकअवस्थाबुझ्न घरदैलो अभियान संचालन गरिने छ।

१०. समुदाय स्तरमा बालबालिकालाई पढ्नकालागि समुदाय पुस्तकालयको अवधारणा ल्याई कार्यान्वयन गरिने छ।

११. बालबालिकाको शिक्षामा योगदान गर्ने अभिभावकलाई उत्कृट अभिभावकतथा दौतरी समुहकाव्यत्तिलाई बिद्यालायतथा गाउँपालिकाद्धारा सम्मान गर्ने।

उपलब्धीः

१. पढाई सम्बन्धिअभिभावकहरुको सचेतना वृद्धि भई सबै घरमा बालवालिकाको पढाई वातावरण तथा संरचनानिर्माण भएको हुने।

२. बालवालिकाको शैक्षिक गुणस्तर सुधार तथा पठनसीप वृद्धिका लागि विद्यालय तहतथा समुदाय स्तरमा शैक्षिकमहोत्सव जस्ता क्रियाकलाप संचालनभएको हुने ।

३. घरमा पढाई कुनाको स्थापनाभई बालवालिकाले पढ्ने वातारण सिर्जना भएको हुने।

४. विद्यालय तहतथा समुदाय स्तरमा बालबालिकाको शैक्षिकउपलब्धीको बारेमा छलफल भएकोहुने।

५. समुदाय स्तरमा घुम्ती कक्षा संचालनभई बालवालिकाले थप पढाईको अवसर प्राप्त गरेको हुने।

६. स्थानीय स्तरमा पढाईसंग सम्बन्धितसिकाई सामग्रीनिर्माण भई प्रयोग भएको हुने।

७. महिनाकम्ती एक पटक बालबालिकाको शैक्षिकउपलब्धीबुझ्न अभिभावकहरु विद्यालयको भ्रमण गरेको हुने।

८. उत्कृष्ट अभिभावकलाई सम्मान गरिएको हुने।

कार्यक्रमवाक्रियाकालापकार्यान्वयनतालिका

क.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					कैफियत
			१	२	३	४	५	
१	समुदाय स्तरमा पढाई समुह गठन गरी गरि चालन गर्ने	संख्या	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह, विद्यालय
२	अभिभावकलाई पढाई सीपको महत्वबारेमा छलफल गर्न अभिभावकशिक्षा गर्ने	पटक	४६	४६	४६	४६	४६	स्थानीयतह, विद्यालय
३	माध्यमिकतहकाबालबालिकालाई दौतरीको क्षमताअभिवृद्धि गरी दौतरी शिक्षा संचालन गर्ने	पटक	७१	७१	७१	७१	७१	स्थानीयतह, विद्यालय
५	समुदायमा पठनसीप तथा शैक्षिकजागरणका लागि पढाई मेला, शैक्षिकमहोत्सव गर्ने।	पटक	१०	२०	१०	१०	१०	स्थानीयतह, विद्यालय
६	घुम्ती पढाई शिविर तथा कोचिङ कक्षा	संख्या	२०	३५	३१	२१	१५	स्थानीयतह, विद्यालय
७	समुदाय स्तरमा बालबालिकाको शैक्षिकउलब्धीको बारेमा छलफल गर्ने	संख्या	२५	२५	२५	२५	२५	स्थानीयतह, विद्यालय
८	कम्तीमा त्रैमासिक रुपमा बि.व्य.स., शि.अ.सं.द्धारा बालबालिकाको शैक्षिकअवस्थाबुझ्न घरदैलो गर्ने	संख्या	४८	४८	४८	४८	४८	स्थानीयतह, विद्यालय
९	घरमा पढाई कुना स्थापना गर्ने	संख्या	१५०	२८४	३५१	१५०	१७०	स्थानीयतह, विद्यालय
१०	उत्कृष्ट अभिभावकलाई सम्मान गर्ने							थानीयतह, विद्यालय

समुदाय संलग्नतातथा परिचलनआवश्यक बजेटः

क.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
ज्ञ	समुदाय स्तरमा पढाई समुह गठन गरी गरि चालन गर्ने	200	40	40	40	40	40
द्द	अभिभावकलाई पढाई सीपको महत्वबारेमा छलफल गर्न अभिभावकशिक्षा गर्ने	300	60	60	60	60	60
घ	माध्यमिकतहकाबालबालिकालाई दौतरीको क्षमताअभिवृद्धि गरी दौतरी शिक्षा संचालन गर्ने	100	20	20	20	20	20

द्ध	समुदायमा पठनसीप तथा शैक्षिकजागरणका लागि पढाई मेला, शैक्षिकमहोत्सव गर्ने।	300	60	60	60	60	60
छ	घुम्ती पढाई शिविर तथा कोचिङ कक्षा	200	40	40	40	40	40
ट	समुदाय स्तरमा बालबालिकाको शैक्षिकउलब्धीको बारेमा छलफल गर्ने	50	10	10	10	10	10
ठ	कम्तीमा त्रैमासिक रुपमा बि.व्य.स., शि.अ.सं.द्धारा बालबालिकाको शैक्षिकअवस्थाबुझ्न घरदैलो गर्ने	100	20	20	20	20	20
ड	घरमा पढाई कुना स्थापना गर्ने	100	20	20	20	20	20
ढ	उत्कृष्ट अभिभावकलाई सम्मान गर्ने	100	20	20	20	20	20
	जम्मा	**1450**	**290**	**290**	**290**	**290**	**290**

परिच्छेदः५

कार्यान्वयन, अनुगमनतथामुल्याङ्कन, समन्वय र सहजीकरण

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यन्वयनकालागिनगरमा शिक्षाशाखातथानगर शिक्षा समितिले अगुवाई गर्नेछ र वडामा वडा शिक्षा समितिले गर्ने छ ।प्रत्येक शैक्षिक सत्रको अन्त्य सँगै नगर शिक्षा समितिले एक कार्यदल गठन गरी यस योजनामाउल्लेखीत सूचकहरुमाभएको प्रगति सम्बन्धमा फिल्ड अनुगमनतथाउपलव्धतथ्याङ्कविश्लेषण गरी नगर प्रमुख समक्षप्रतिवेदन पेश गर्नेछ । उक्तप्रतिवेदननगर शिक्षा समितिको बैठकमा छलफल गरी आवश्यक सुझाव सहितकार्ययोजनाबनाई कार्यान्वयन गर्न सम्बन्धितशाखालाई निर्देशनदिनेछ । शैक्षिक सत्र २०७७ को अन्त्यमा यस योजनाको तीनवर्षको प्रगति सहितको प्रतिवेदनतयार गरीनेछ ।

उद्धेश्यहरुः

१. शैक्षिककार्यक्रमहरुको स्रोत साधानको उपयुक्तप्रयोग तथात्यसको प्रतिफलमापन गर्नु।
२. अनुगमनतथामूल्याङकनलाई नतिजामुखीबनाउनु।
३. नयाँ योजनातथाकार्यान्वयनकार्यक्रम तय गर्न सिकाई प्रणाली बिकास गर्नु।

रणनितिः

१. संघिय सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय सरकारबीच समन्वयात्मक रुपमाअनुगमनतथामूल्याङकन गर्ने प्रणालीको व्यवस्थालागु गरी शैक्षिककार्यक्रमको अनुगमनतथामूल्याङकन गरिने छ
२. नगरपालिकाकाप्रमुखज्युको संयोजकत्वमाअनुगमनतथामूल्याङकन समिति गठन गरिने छ।
३. शैक्षिक सुचनाव्यवस्थापन प्रणालीलाई थप सुदृढीकरण गरी आवश्यक सुचक सहितकार्यान्वयन गरिने छ।

४. बर्षको कम्तीमा २ पटक जननिर्वाचितपदाधिकारी बाट विद्यालयको अनुगमन गरिने छ भने शिक्षायुवातथा खेलकुद शाखाबाट नियमित रुपमाअनुगमन गरिने छ।
५. बिद्यालयतहमाबिद्यालयव्यवस्थापन समितिकापदाधिकारीहरुको अनुगमनतथामूल्याङकन प्रणली विकास गरी कार्यान्वय गरिने छ।

क्रियाकलापः

क्र.सं.	प्रमुखक्रियाकलाप	इकाइ	भौतिकलक्ष्य(५ वर्ष)					भौतिकलक्ष्य(१० वर्ष)	कैफियत
			१	२	३	४	५		
१	नियमित रुपमाशिक्षा,युवा खेलकुद शाखाबाट अनुगमन	पटक	४६	४६	४६	४६	४६		स्थानीयतह
२	संयुक्त रुपमा विद्यालय अनुगमन जन प्रतिनिधिशिक्षाशाखा	पटक	२	२	२	२	२		स्थानीयतह
३	वडाकार्यालयबाट नियमितविद्यालयको अनुगमन	पटक	१०	१०	१०	१०	१०		स्थानीयतह
४	गाउँशिक्षा योजनाको कार्यान्वयनको प्रभावकारीताअध्ययन	पटक		१		१	१		

कार्यान्वयन, अनुगमनतथामुल्याङ्कन, समन्वय र सहजीकरण आवश्यक बजेट

क्र.सं.	शिर्षक	आवश्यक बजेट	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
१.	नियमित रुपमाशिक्षायुवा खेलकुद शाखाबाट अनुगमन	100	20	20	20	20	20
२	संयुक्त रुपमा विद्यालय अनुगमनजनप्रतिनिधि(शिक्षाशाखा)	500	100	100	100	100	100
३	वडा कार्यालयबाट नियमीतविद्यालयको अनुगमन	100	20	20	20	20	20
४	गाउँशिक्षा योजनाको कार्यान्वयनको प्रभावकारीताअध्ययन	200	0	0	200	0	0
	जम्मा	900	140	140	340	140	140

परिच्छेदः७, लगानीतथा स्रोत व्यवस्थापनः

शिक्षाको गुणस्तर कायम गर्न माथि प्रस्तावितकार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्न आर्थिक, भौतिकतथामानवस्रोतको जरुरत पर्दछ । विभिन्न स्रोतहरुको व्यवस्थापनकालागिनगरपालिकाले

नेतृत्वदायीभूमिकानिर्वाह गर्नेछ भने नगर शिक्षा समितिले त्यसको अनुगमन गर्नेछ। नगरपालिका, प्रदेश सरकार र केन्द्रीय सरकारबाट प्राप्तहुने आर्थिक स्रोतहरुलाई नगरशिक्षा योजनाको प्राथमिकताअनुसार उपयोग गरिनेछ। नगरपालिकामाकार्यरत संघ संस्था, निजी क्षेत्र, बन समिति, व्यक्तिगत दाताहरुबाट पनिआर्थिक स्रोतहरु जुटाइनेछ। कक्षा कोठा भित्रको शिक्षण सिकाई क्रियाकलापहरुलाई सुधार गर्न शिक्षा क्षेत्रकाकार्यरत संघ संस्था, सेवानिवृत्त शिक्षकहरु, शिक्षा संकायमाअध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई परिचालन गरिनेछ। स्थानीय समुदायहरुको लागत साझेदारी र सहभागितालाई व्यवस्थित रुपमाप्रोत्साहन गरिनेछ।

बार्षिक रुपमाआवश्यक बजेट

क्षेत्र	वर्ष				
	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
प्रारम्भिकबालविकास तथाबालशिक्षा	2470	2470	2470	2470	2470
आधारभुतशिक्षा	13520	13920	13520	13920	13520
माध्यमिकशिक्षा	24560	24260	24160	24160	24160
प्राविधिकतथाव्यवसायिकशिक्षा	1360	1360	1360	1360	1360
पाठ्यक्रमतथा पाठ्यपुस्तक	940	940	940	940	940
शिक्षकव्यवस्थापन, तयारी पेशागतविकास सहयोग	750	750	750	750	750
विद्यालय नेतृत्वतथा सुशासन	490	490	490	490	490
निरन्तर शिक्षा, खुल्लासिकाई, अनौपचारिक तथाजीनवपर्यन्त सिकाई	1300	1300	1300	1300	1300
शिक्षामा सूचनातथाप्रविधि	6300	1160	1160	1660	1160
शिक्षकको पेशागत सहयोग तथाविकास	502	502	502	502	502
खानेपानीतथा स्वच्छतता	500	500	500	500	500
आपतकालीनतथा संकटापुर्ण अवस्थामाशिक्षा	880	880	880	880	880
समुदाय संलग्नतातथा परिचालन	290	290	290	290	290
कार्यान्वयन, अनुगमन, मुल्याङ्कन समन्वयतथा सहजीकरण	140	140	340	140	140
जम्माआवश्यक बजेट	54002	48962	48662	49362	48462

अनुसुचीहरु

नगर शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरु

क्र.सं.	नम	प्द	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	ओमप्रकाश विष्ट	सददस्य	कमलबजार,२ अछाम	९८४३३१०५४१
२	खड्गबहादुर विष्ट	सददस्य	कमलबजार १,अछाम	९८४८१३३९६१
३	भीमबहादुर विष्ट	सददस्य	कमलबजार १०,अछाम	९८४८५९९७५९
४	गोविन्दबहादुर भण्डारी	सददस्य	कमलबजार ७,अछाम	९६१६४५०७१६
५	जनक भण्डारी	सददस्य	कमलबजार ७,अछाम	९८४४८४०११२
६	सुरथ ढकाल	सददस्य	कमलबजार ३,अछाम	९८४८४७८०७८
७	कृष्ण प्रसाद ढकाल	सददस्य	कमलबजार १,अछाम	९८४८५२४४४३
८	पर्वती गुरुङ	सददस्य	म्हेल्द्रनगर ,कन्चनपुर	९८०६४३१६५२
९	जनक देवकोटा	सददस्य	पन्चदेवल विनायक,अछाम	९८६८१०४०४६
१०	मीनबहादुर शाह	सददस्य	कमलबजार ६,अछाम	९८६९४४१३४०
११	देवेन्द्र सिजापती	सददस्य	कमलबजार ३,अछाम	९६१९७१३३९५
१२	ऋषिकेश ढकाल	सददस्य	कमलबजार १,अछाम	९८४८०९४७३७
१३	चक्रा रावत	आमन्त्रित सदस्य	कमलबजार १,अछाम	९८४८६१७२३५
१४	चन्द्रकला उपाध्याय	आमन्त्रित सदस्य	कमलबजार ५,अछाम	
१५	वीना पौडेल	आमन्त्रित सदस्य	कमलबजार ६,अछाम	९८४९४९४६२३

१६		**आमन्त्रित सदस्य**	**कमलबजार १,अछाम**	
१७		**आमन्त्रित सदस्य**	**कमलबजार १,अछाम**	
१८	**महामल सिंह घटाल**	**सदय सचिव**	**पन्चेश्वर , बैतडी**	९८४८८५०२७६

नगर शिक्षा योजनानिर्माण मुल समिति

क.सं.	नम	प्द	आबद्ध निकाय	सम्पर्क नं.
ज्ञ	भिम बहादुर विष्ट	संयोजक	सामाजिकविकास समिति संयोजक	९८४८५९९७५९
द्द	जनक ब. भण्डारी	सदस्य	जाल्पा देवि मा.वि.	९८४४८४०११२
घ	धर्म राजबजगाई	सदस्य	शिशुबोधनी मा.वि	९८४४८५२६७२
द्ध	दीपक ब. थापा	सदस्य	शिशुबोधनी मा.वि	९८६८५४५२१२
छ	सुरथ ढकाल	सदस्य	ने.रा.मा.विबयाला	९८४८४७८०७८
ट	कटक ब. थापा	सदस्य	पशुपति मा.वि	९८४७६०४५५०
ठ	क्षेत्र राज देवकोटा	सदस्य	महाकाली मा.वि.	९८०४६०४३९८
ड	लाल ब. शाह	सदस्य	काटयानी मा.वि.	९८५८०४०७८५
ढ	हेमन्त खतिवडा	सदस्य	मनकामना मा.वि.	९८६८८७२५८१
ज्ञण	कासी रामबजगाई	सदस्य	चक्रेश्वरी मा.वि	९८४८४७६६४९
ज्ञज्ञ	रुपानन्दउपाध्याय	सदस्य	विद्याबोधनी मा.वि.	९८४८५८६८२७
ज्ञद्द	ऋषिकेश ढकाल	सदस्य	शिक्षाशाखा	९८४८०९४७३७
ज्ञघ	बिष्णु बोगटी	सदस्य	सूचनातथाप्राविधिकशाखा	९८६८३९६७८८
ज्ञद्ध	महामल घटाल	सदस्य सचिव	शिक्षाशाखा	९८४८८५०२७६

नगर शिक्षा योजनामस्यौदा लेखन समिति

क.सं.	नम	पद	आबद्ध निकाय	सम्पर्क नं.
ज्ञ	महामल घटाल	संयोजक	शिक्षाशाखा	९८४८८५०२७६
द्द	अनुप नेपाली	सदस्य	EGRP	९८४८४४१४५५
घ	बिनापौडेल	सदस्य	शिक्षाशाखा	९८४९४९४६२३
द्ध	ऋषिकेश ढकाल	सदस्य	शिक्षाशाखा	९८४८०९४७३७
छ	कासी रामबजगाइ	सदस्य	चक्रेश्वरी मा.वि	९८४८४७६६४९
ट	रुपानन्दउपाध्याय	सदस्य	विद्याबोधनी मा.वि.	९८४८५८६८२७
ठ	गीतातिमिल्सेना	सदस्य	बी.पी मदन आवि	९८६४८३६४५४

नगर शिक्षा योजनानिर्माण लेखन सल्लाहकार समिति

क्र.सं.	नम	प्द	आबद्ध निकाय	सम्पर्क नं.
ञ	ओम प्रकाश विष्ट	नगरप्रमुख	कमलबजार नगरपालिका	
द्द	भुमीशरण ढकाल बजगाई	उपप्रमुख	कमलबजार नगरपालिका	
घ	खड्ग ब. विष्ट	निमित्तप्रमुखप्रशासकीयअधिकृत	कमलबजार नगरपालिका	

विद्यालयको नाम

आधारभुतविद्यालयको विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
1	बागेश्वरी आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका १
2	कालिकाआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका १
3	गौतम बुद्ध आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका १
4	शिशुसु धार आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका २
5	शक्तिआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका २
6	भवानी देविआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ३
7	नवदुर्गा आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ३
8	वागेश्वरी आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ४
9	मंगलेश्वरी आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ४
10	दुर्गा आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ४
11	सिर्जना आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ४
12	भुसवनेश्वरी आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ५
13	मातृशिशु आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ५
14	देवलक्ष्मीआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ५
15	वि.पि. मदनआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ५
16	कालीकाआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ५
17	मंगलासैनीआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ५
18	संरस्वतीआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ६
19	कृण्ण आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ६
20	जाल्पाआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ६
21	देविस्थानआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ६
22	पद्यमासनाआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका७
23	कवालेख आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका७
24	शिशु सुधार आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका७
25	सुनदेवीआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका७

26	केदारनाथआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका७
27	मनमोहन स्मृतिआधारभुत विद्यालय	
28	वण्डाली आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका७
29	कालिकाआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ८
30	जाल्पा देवीआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ९
31	हिमालयआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ९
32	गौरामहेश्वर आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका ९
33	बागेश्वरी आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका १०
34	नवदुर्गा आधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका १०
35	शिवशक्तिआधारभुत विद्यालय	कमलबजार नगरपालिका १०
36	बुध्दि आवि बयाला	क्मलबजार ३

माध्यामिकतहको विवरण :

क.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
1	शिशुबोधनी मा. वि.	कमलबजार नगरपालिका १
2	नेपाल राष्ट्रिय मा.वि.	कमलबजार नगरपालिका ३
3	माहाकाली मा.वि	कमलबजार नगरपालिका ५
4	कालिका मा.वि.	कमलबजार नगरपालिका ६
5	मनकामना मा.वि.	कमलबजार नगरपालिका७
6	चक्रेश्वरी मा. वि	कमलबजार नगरपालिका ९

उच्चमाध्यामिकतहको विवरण :

क.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
1	पशुपति उ.मा.वि.	कमलबजार नगरपालिका ४
2	कात्यायनी उ.मा.वि	कमलबजार नगरपालिका ६
3	जाल्पा उ.मा.वि	कमलबजार नगरपालिक ८
4	विद्याप्रवोधिनि उ. मा. वि.	कमलबजार नगरपालिका १०

प्राविधिकतथाखुलाबिद्यालयको विवरण :

क.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
1	श्री जाल्पादेविप्राविधिकशिक्षालय	कमलबजार नगरपालीका ८
2	श्री कालिकाप्राविधिकशिक्षालय	कमलबजार नगरपालिका ६

बालबिकास केन्द्रहरुको विवरण :

qm=;+ =	afn lzIff s]Gb|sf] gfd	cfwfl/t	ljBfno⁄dfq[ljBfnosf] gfd	j*f g+=	^f]n
1	शिशुकल्याण	विद्यालय	बागेश्वरी नि मा वि	1	फुर्केसल्ला
2	कालिका	विद्यालय	sflnsf cf lj	1	lv/]rf}sf
3	कालिका	विद्यालय	शिशुबोधनी मा वि	1	साम्जिगाउँ
4	बागेश्वरी	समुदाय	बागेश्वरी नि मा वि	1	कोलगडा
5	चक्रेश्वरी	समुदाय	uf}tda'Wb cf lj	1	l;Dn]ufp
6	सिर्जनशील	समुदाय	शिशुबोधनी मा वि	1	सैन
7	प्रगतिशील	विद्यालय	lzz';'wf/ cflj	2	ah'*f
8	Sflnsf	विद्यालय	zlQm cf=lj=	2	sdnahf/
9	जनपृय	समुदाय	`a'lWb k|f lj	3	प्युरेपानी
10	समाजकल्याण	समुदाय	नेपाल राष्टिय df lj	3	रातीमाटे
11	तपसी	विद्यालय	ejfgLb[jL cf lj	3	मल्लोगाउं
12	नेपाल राष्टिय	विद्यालय	नेपाल राष्टिय df lj	3	धाराघर
13	नवज्योति	समुदाय	नेपाल राष्टिय df lj	3	जामुनेगडा
14	सृजना	विद्यालय	सरस्वती प्रा वि	4	तिलचौर
15	बागेश्वरी	विद्यालय	बागेश्वरी प्रा वि	4	कुकुडाकोट
16	मनिसा	विद्यालय	पशुपति उ मा वि	4	सुनपिपल
17	बालकल्याण	विद्यालय	मंगलेश्वरी प्रा वि	4	थापागाउँ
18	कालिका	विद्यालय	दुर्गा नि मा वि	4	पिपलरुख
19	नयाबिहानी	समुदाय	दुर्गा नि मा वि	4	साइमल
20	लालिगुरास्र	समुदाय	दुर्गा नि मा वि	4	ठाना
21	भुवनेश्वरी	विद्यालय	भुवनेश्वरी df lj	5	वरपिपल
22	महाकाली	विद्यालय	महाकाली मा वि	5	साइजिमकोट
23	देवलक्ष्मी	विद्यालय	देवलक्ष्मी प्रा वि	5	वखलढुङ्गा
24	मंगलासैनी	विद्यालय	मंगलासैनी cflj	5	मानसैन
25	प्रगति	विद्यालय	Dflqlzz' cflj	5	रणादास

26	सरस्वती	विद्यालय	सरस्वती प्रा वि	6	स्याउले
27	देवीस्थल	विद्यालय	देवस्थल प्रा वि	6	गैरीटाँड
28	कात्यायनी	विद्यालय	कात्यानी उ मा वि	6	हात्तिवाझ
29	शिशुसुधार	समुदाय	sflnsf df lj	6	कोल्डाडा
30	कृष्ण	विद्यालय	कृष्णा नि मा वि	6	डुप्के
31	पाँचुल्ली	समुदाय	देवस्थल प्रा वि	6	वयाले
32	लक्ष्मीदेवी	समुदाय	sflnsf df lj	6	कालापोखरा
33	नवसृजना	विद्यालय	मनमोहनस्मृति प्रा वि	7	ध्यानेवस्ता
34	मनकामना	विद्यालय	पद्मासना नि मा वि	7	सेरा
35	सरस्वती	विद्यालय	कवालेक नि मा वि	7	कवाल्लेख
36	फल्टाने	;d'bfo	dgsfdgf df lk	7	फल्टाने
37	नवदुर्गा	;d'bfo	पद्मासना नि मा वि	7	;]/f
38	केदारनाथ	विद्यालय	केदारनाथ प्रा वि	7	Hfdf
39	जालपा	विद्यालय	जाल्पादी उ मा वि	8	वरापथे
40	दक्षिणकाली	विद्यालय	जाल्पादी उ मा वि	8	वरपाथे
41	गोदेखोला	;d'bfo	sflnsf df lj	8	डुंगाला
42	कालिका	विद्यालय	sflnsf df lj	8	डुंगाला
43	पास्तोली	विद्यालय	वण्डाली प्रा वि	8	पास्तोली
44	गौरादेवी	विद्यालय	गौरामहेश्वर प्रा वि	9	नवदेवल
45	बालबहुद्देशीय	विद्यालय	जाल्पादेवी नि मा वि	9	बजगाउं
46	चक्रेशवरी	विद्यालय	चक्रेश्वरी मा वि	9	घेघड
47	बृहस्पति	विद्यालय	बागेश्वरी नि मा वि	10	nfrL
48	ठिन्केगडा	विद्यालय	नवदुर्गा प्रा वि	10	km]/]kf^f
49	विद्याप्रबोधनी	विद्यालय	विद्याप्रबोधनी	10	:ofpn]vfb

२.४.१ भौतिक पूर्वाधारको विवरण:

क्र.स.	वडा नं.	IEMIS CODE	विद्यालयको नाम	सञ्चालित कक्षा	भवन		कक्षाकोठा		शौचालय		विज्ञान प्रयोगशाला	पुस्तकालय	ICT LAB	स्कुल बस	इन्टरनेट
					कच्ची	पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची	पक्की					
१	१	690110003	शिशुवोधनी मा वि	(१-१०)	४	२	१२	६	१	१	छैन	१	छैन	छैन	छ
२		690110001	बागेश्वरी आ वि	(१-५)	१	२	५	४	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३		690110002	कालिका आ वि	(१-५)	२	छैन	५	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
४		690110004	गौतम बुद्ध आ वि	(१-३)	छैन	२	छैन	४	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
५	२	690070005	शिशुशुधार आ वि	(१-८)	१	३	२	६	छैन	१	छैन	१	छैन	छैन	छैन
६		690070002	शक्ति आ वि	(१-४)	३	छैन	५	छैन	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
७	३	690070001	ने रा मा वि	(१-१०)	७	१	१५	४	५	१	छैन	१	छैन	छैन	छ
८		690070015	बुद्धि आ वि	(१-३)	१	छैन	३	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
९		690070006	भवानी देवी आ वि	(१-५)	४	छैन	६	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
१०		690070014	नवदुर्गा आ वि	(१-३)	२	छैन	५	छैन	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
११	४	690160002	पशुपति मा वि	(१-१२)	४	३	७	१५	२	१	छैन	१	१	छैन	छ
१२		690160001	दुर्गा आ वि	(१-८)	२	१	६	१	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
१३		6901600	सिर्जना आ वि	(१-७)	१	छैन	७	छैन	१	छैन	छैन	छै	छैन	छैन	छैन

		04										न			
१४		690160009	बागेश्वरी आ वि	(१-३)	१	छैन	२	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
१५		690160010	मंगलेश्वरी आ वि	(१-३)	१	१	१	१	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
१६	५	690410008	महाकाली मा वि	(१-१०)	५	१	८	४	१	२	छैन	१	छैन	छैन	छ
१७		690410001	भुवनेश्वरी आ वि	(१-८)	४	छैन	६	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ
१८		690410003	मातृशिशु आ वि	(१-३)	१	छैन	२	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
१९		690410009	कालिका आ वि	(१-३)	१	१	२	२	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२०		690410006	विपिमदन स्मृति आवि	(१-५)	२	छैन	५	छैन	१	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२१		690410017	मंगलासैनी आ वि	(१-३)	१	छैन	२	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२२		690410004	देवलक्ष्मी आ वि	(१-५)	४	छैन	९	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२३	६	690140001	कात्यायनी मा वि	(१-१२)	३	३	६	१४	१	२	१	१	छैन	छैन	छ
२४		690140002	कालिकामा वि	(१-१०)	६	३	११	१५	७	छैन	१	१	१	छैन	छ
२५		690140004	कृष्ण आ वि	(१-८)	४	२	७	४	१	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२६		690140006	सरस्वती आ वि	(१-३)	३	छैन	४	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२७		690140005	देवीस्थल आ वि	(१-५)	२	छैन	७	छैन	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२८		690140003	जाल्पा आ वि	(१-५)	२	१	५	१	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
२९	७	690640005	मनकामना मा वि	(१-१०)	३	४	६	१२	१	छैन	१	१	१	छैन	छ
३०		690640008	पद्मासना आ वि	(१-८)	२	छैन	८	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३१		690640006	कवाल्लेख आ वि	(१-८)	३	२	८	६	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३२		690640001	शिशुशुधार आ वि	(१-५)	२	१	४	२	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन

३३		690640007	सुनदेवीआ वि	(१-३)	२	१	६	२	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३४		690640009	केदारनाथ आ वि	(१-४)	३	छैन	७	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३५		690640002	मनमोहन स्मृति आवि	(१-३)	१	छैन	२	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३६		690220002	जाल्पादेवी मा वि	(१-१२)	४	१	१६	४	२	१	१	१	छैन	छैन	छ
३७	८	690220003	कालिका आ वि	(१-८)	३	१	६	२	छैन	१	छैन	१	छैन	छैन	छैन
३८		690220004	बण्डाली आ वि	(१-५)	१	२	२	४	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
३९		690490002	चक्रेश्वरी मा वि	(१-१०)	६	१	१६	४	छैन	१	१	१	छैन	छैन	छ
४०		690490001	जाल्पादेवी आ वि	(१-८)	२	१	५	२	१	छैन	छैन	१	छैन	छैन	छैन
४१	९	690490003	हिमालय आ वि	(१-३)	१	छैन	३	छैन	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
४२		690490004	गौरामहेश्वर आ वि	(१-३)	१	१	४	२	२	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
४३		690240001	विद्याप्रवोधिनी मा वि	(१-१२)	६	१	१४	४	१	१	१	१	१	छैन	छ
४४	१०	690240005	बागेश्वरी आ वि	(१-८)	४	१	९	२	१	छैन	छैन	१	छैन	छैन	छैन
४५		690240003	नवदुर्गा आ वि	(१-५)	२	२	४	४	छैन	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
४६		690240009	शिवशक्ति आ वि	(१-३)	१	१	४	२	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
कुल जम्मा					११९	४६	२७९	१३३	५५	२०	६	१४	४	०	

****** कैफियत : यो नगरपालिकामा कुनै पनि नमुना विद्यालय नरहेको ।

सन्दर्भ सामग्री

आवधिकनगर विकास योजना(आ.व.२०७६/०७७-२०८०/०८१)

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन

बुटवल नगरपालिकाको नगर शिक्षा योजना